

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБОВНИК

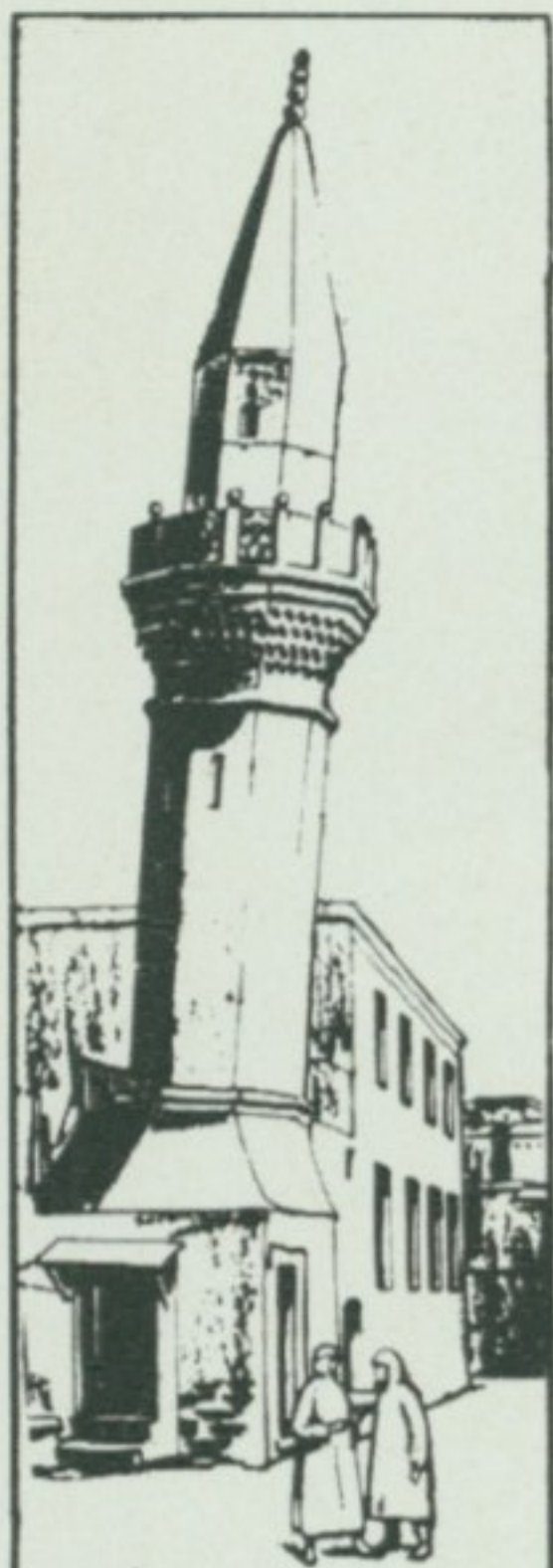

9. XII 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА I • 2000 ДИН. • БРОЈ 1928

ФАНТОМ – СКОК С ДРАГУЉИМА

ПАЖЊА:

**У ОВОМ БРОЈУ ПОКЛОН –
НОВОГОДИШЊА ЧЕСТИТКА!**

**АЗИЈСКИ
КРИВИ
ТОРАЊ**

МИНАРЕ
У ЦИДЛИ
(САУДИЈСКА
АРАБИЈА)
НАГНУТ ЈЕ ОД
ВЕРТИКАЛНЕ
ЗА 38 СМ.

МОСТ

НА РЕЦИ КУБАНГО У
АНГОЛИ (АФРИКА) ПОДИГ-
НУТ ЈЕ ОД БАЛВАНА КОЈИ
НИСУ ПОВЕЗАНИ НИ ЈЕД-
НИМ ЈЕДИНИМ ЕКСЕРОМ
НИТИ ЗАВРТЊЕМ.

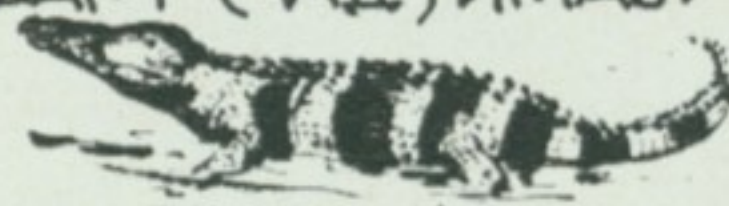

Џими Мејсон
(1857-1942)

ИЗ ГРЕЈТ КЕНФИЛДА
(В. БРИТАНИЈА),
ЈОШ ДОК ЈЕ БИО МЛАД,
ЗАПРОСИО ЈЕ ВОЉЕНУ
ДЕВОЈКУ. ПОШТО ГА ЈЕ
ОНА ОДБИЛА, ОДЛУЧИО
ЈЕ ДА ЖИВОТ ПРОВЕДЕ
КАО ПУСТИЊАК. СТАНОВАО
ЈЕ У ДАШЧАРИ ОГРАЂЕНОЈ
ВОДЊАКАВОМ ЖИЦОМ И
ОДАТЈЕ СЕ НИКАДА
НИЈЕ УДАЉАВАО.

КРОКОДИЛИ

КОЈИ ЖИВЕ У АФРИЧКОЈ
РЕЦИ ШАРТ (ЧАД) ИМАЈУ
ПРУГЕ
КАО
ЗЕБРА.

КОНРАД КУРШНЕР

(1478 - 1556)
ИЗ ЦИРИХА (ШВАЈЦАРСКА)
У 18. ГОДИНИ ЈЕ НАУЧИО
ХЕБРЕЈСКИ ЧИТАЈУЋИ
САМО СТАРИ ЗАВЕТ.
КАСНИЈЕ ЈЕ НАПИСАО
ГРАМАТИКУ ХЕБРЕЈСКОГ
ЈЕЗИКА И САСТАВИО
РЕЧНИК.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● сваке године у бри-
танском градићу Богнар Ри-
цису одржава се такмичење

под називом „Маратон лете-
ћих људи“. Побеђује онај ко
помоћу неке справе успе нај-
дуже да се одржи у ваздуху.
Постигнута висина није
важна, главно да се лети без
икаквог мотора.

●●● недавно су у францус-
ком граду Дину, департман
Доњи Алпи, продата три

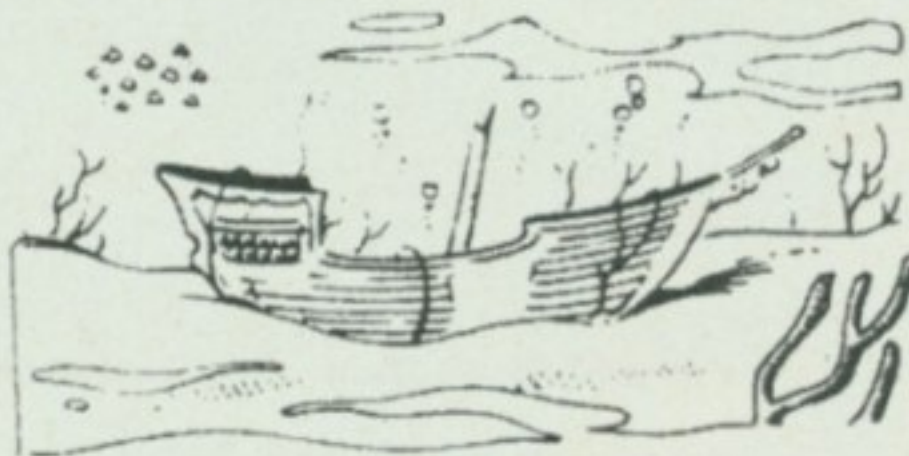
железничка тунела који се не
користе већ 30 година: у јед-
ном ће власник гајити гљи-
ве, други ће бити гаража за
ватрогасна кола а у трећем је
зимовник за чамце.

●●● најпопуларније изда-
ње у Француској је књига „Ја
знам све“ која се састоји од
2.500 томова и има 256 хиља-
да страница. Преведена је на
38 језика и штампана у 60

милиона примерака. Прва
књига изашла је 1941. годи-
не.

●●● енглески ратни брод
„Мери Роуз“ који је потонуо
19. јула 1545. године извађен

је са дна мора и доведен у су-
ви док града Портсмута где
20 часова дневно мора да се
полива водом како би се са-
чувао. Фирма Би пи ке миклз”
развијала је технологију
конзервације брода помоћу
полиетиленгликола и кад
„Мери Роуз“ два пута прође
кроз овај процес, моћи ће ко-
начно да стоји на сувом и
прима посетиоце.

●●● лекари у Хонгконгу
за лечење нервних стресова
препоручују калиграфско пи-

сање. Док човек пише хије-
роглифе, потпуно се опушта,
брзина pulsa му се смањује...

●●● амерички биолог
Шифман са универзитета у
Северној Каролини пред-
лаже дебелима да мршаве
хране се – ваздухом. До-
вољно је да два-три пута по-
прскају језик спрејом са ми-

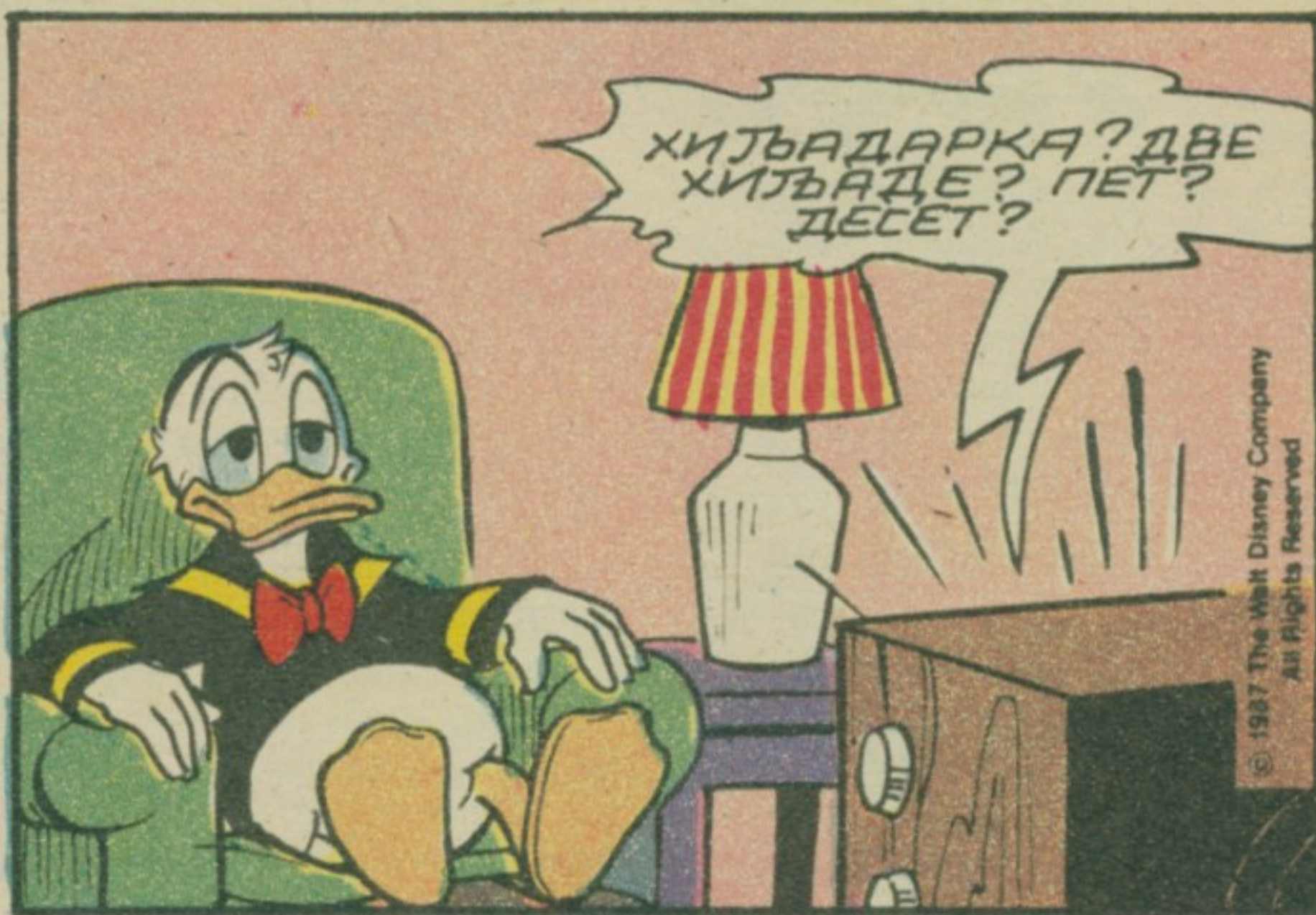
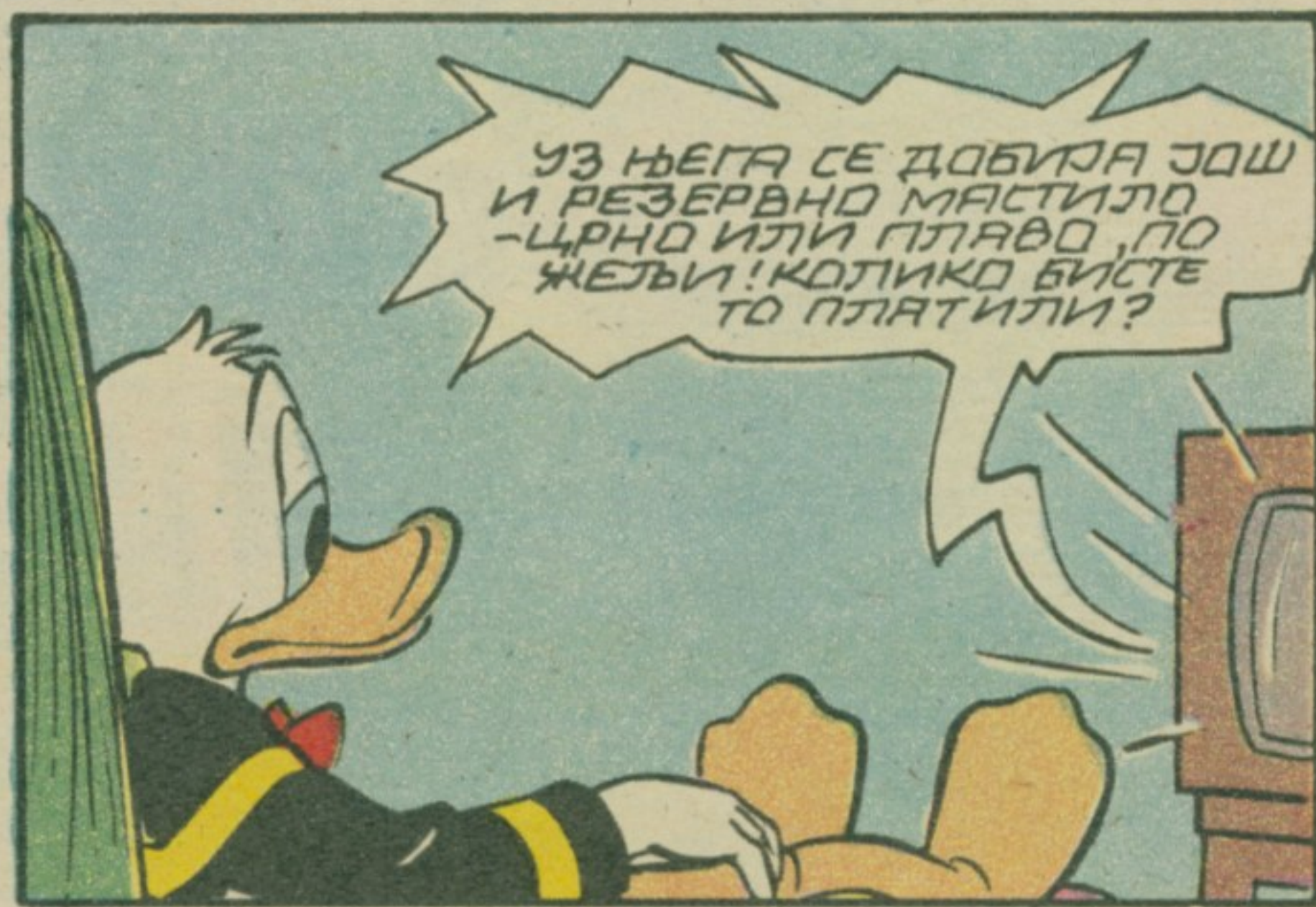
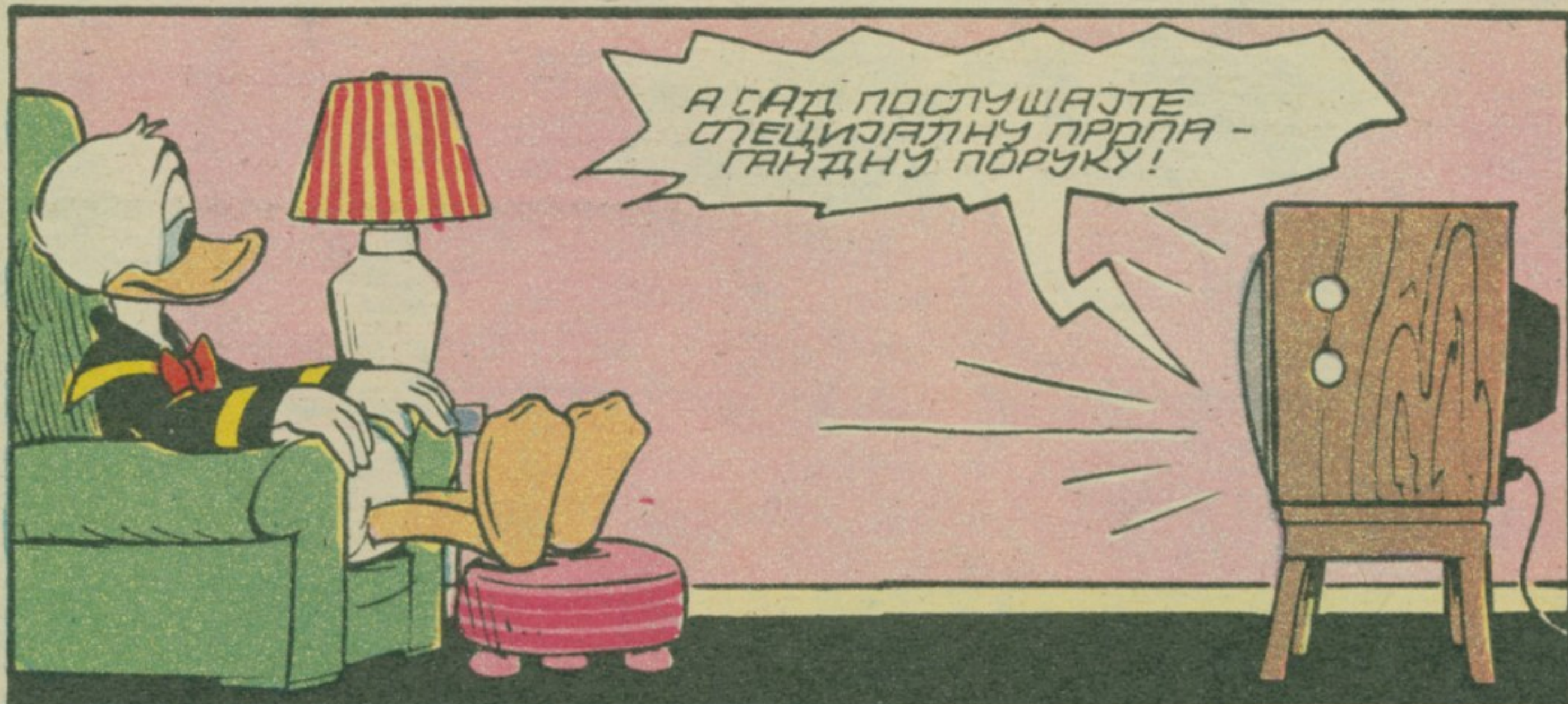
рисом чоколаде, шунке или
пите с месом. Тако се по-
стиже утисак ове укусне хра-
не, а у организам се при том
не унесе ни једна једина ка-
лорија.

●●● јабуке, крушке и
шљиве најбоље се чувају на
температури од 0,5 до 3°C и
при влажности ваздуха од
90-95 одсто.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Како је

настао

ЦРВЕНИ КРСТ

ЉУБАВ УСРЕД РАТА

Анри Динан, власник једног уносног млина у Женеви, кренуо је за армијом француског цара Наполеона III до села Солферино у Италији, где је ускоро требало да се одигра велика битка. Заправо желео је да сретне цара и замоли за дозволу да купи 6900 км² земље у западној Африци, и да тамо узгаја жито и производи брашно. Веровао је да ће цар, ако из битке изађе као победник, утолико спремније удовољити његовој молби.

Бело одело

Битка код Солфериноа одиграла се 24. јуна 1859. Да би био сигуран да нико у њему омашком неће видети шпијуна или војника, Анри је носио упадљиво бело одело. Оно му је обезбедило личну сигурност али, док је посматрао француске и аустријске ешалоне како нападају, умало није заплакао зато што није могао да учини ништа што би умањило крвопролиће.

„Био је то грозан приказ“, причао је касније својој породици. „Готово читаво село је уништено. Лепе беле куће биле су или разорене или спа-

љене до темеља. Мртви и тешко рањени војници свуда унаоколо. До вечери, губици су били више од четрдесет хиљада људи.“

Али, Анрија је највише погодила чињеница што није било готово никога ко би водио бригу о рањеницима. „Хиљаде људи трпело је страшне болове“, говорио је он тужно, „а завоја и ланеног платна било је једва за шачицу рањеника. А што се тиче лекара и болничарки, не верујем да сам видео икога од њих!“

Кад се поново нашао у Женеви, Анри се све мање занимао за своје послове. Добио је дозволу да купи земљу на територији која ће касније бити позната као Француска Екваторијална Африка, али више га је привлачило писање „Сећања на Солферино“ — књиге која је подстакла стварање добровољних друштава за помагање рањенима у време рата.

Хуманост без разлике

Анри, рођен у Женеви маја 1828. године, од младих дана волео је да помаже људима који би се нашли у невољи. Његов отац био је богат по-

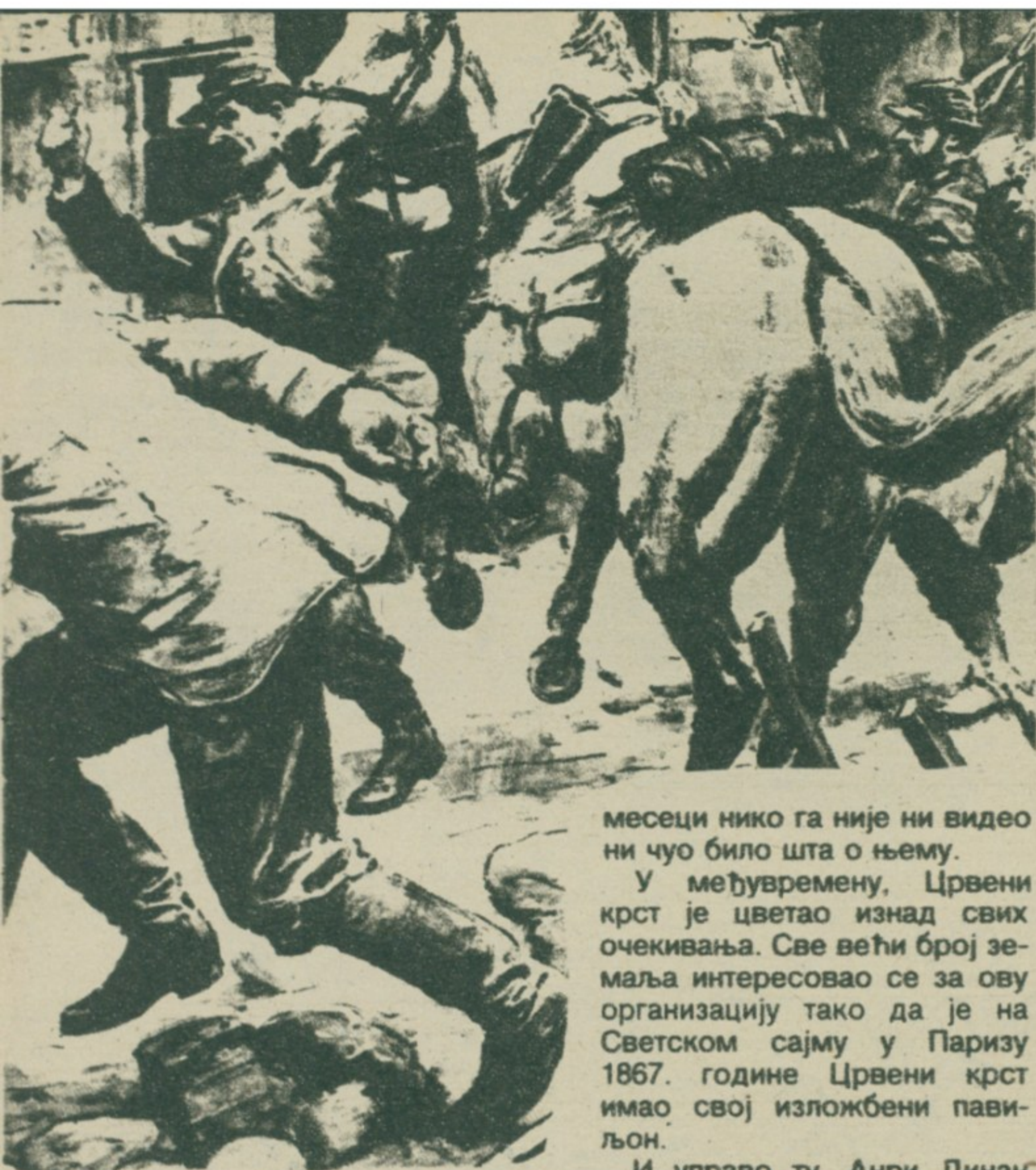
У лето 1859. године млади швајцарски индустријалац Анри Динан био је сведок једног жестоког ратног окршаја. Потресен страхотама које је видео, заветовао се да ће све своје знање и енергију посветити помагању жртвама рата

слован човек који је свога сина припремао за банкарску каријеру. Господин Динан је Анрију сваке седмице давао издашан депарац, али није знао да је овај највећи део новца делио сиромасима по граду.

Кад је напунио 18 година, Анри и неколицина његових пријатеља основали су „Друштво за давање милостиње“. Временом су почели да посећују затворе. Анри је свако недељно поподне проводио у женовском затвору, у разговору са кажњеницима. Давао им је храну и књиге и читао им приче из Старог завета.

Током година које је провео као банкар и управник млина није имао много времена за хуманитарне акције. Али, његово искуство код Солфериноа променило је све. Године 1862. објавио је своју књигу, која је изазвала сензацију не само у Швајцарској него и широм читаве Европе.

„Сећање на Солферино“ цитирано је као приручник о томе како треба поступати са рањенима у рату. Његов утицај се ширио из месеца у месец, и већ 1863. у Женеви је одржана међународна конференција. Шеснаест европских земаља послало је своје представнике на разговоре о

ублажавању ратних патњи, а следеће године дошло је до потписивања такозване Женевске конвенције.

Анри је био одушевљен успехом својих напора, али је рекао делегатима да није довољно напосто обезбедити завоје, лекаре и болничарке.

„Ми не желимо да француски лекари негују само француске рањенике, да немачки лекари воде бригу само о немачким војницима и тако даље“, рекао је. „Наша организација мора да буде истински – интернационална. Она неће обраћати пажњу на „стране“ или на правичне или неправичне разлоге“.

Да би се избегла свака забуна око униформи и застава, Конвенција је донела одлуку да лекари, болничарке и носачи носила следе пример оснивача Анрија Динана и носе белу одећу. За амблем усвојен је црвени крст на белој подлози (обрнуте боје швајцарске заставе) а за мото изабрана латинска изрека *Inter Arma Caritas* („Љубав усред рата“).

Нобелова награда

Од тада Анри је постао сувише заузет унапређивањем организације Црвени крст да би својим пословима посветио дужну пажњу. Његов план да производи хлеб у Африци и продаје га француској колонијалној армији је пропао и 1866. је банкротирао. Немоћан да исплати дугове, био је присиљен да напусти Женеву, и следећих неколико

месеци нико га није ни видео ни чуо било шта о њему.

У међувремену, Црвени крст је цветао изнад свих очекивања. Све већи број земаља интересовао се за ову организацију тако да је на Светском сајму у Паризу 1867. године Црвени крст имао свој изложбени павиљон.

И управо ту, Анри Динан неочекивано се појавио. Изјавио је да не жели никакву награду или званично признање за свој рад, и да намерава остатак живота да проведе путујући по Европи и објашњавајући сврху Црвеног крста. Онда се поново тихо изгубио испред ока јавности.

Био је потребан још један рат, сасвим друкчије врсте, да се поново појави у јавности. Године 1871. Париз је преживљавао бурне дане. У француско-пруском рату 1870. Француска је претрпела тежак пораз и победничка немачка војска улогорила се на брежуљцима изван града.

У самом Паризу, радници, незадовољни постојећим режимом, одлучили су да узму власт у своје руке и у марту 1871. основали су револуционарну Комуну. Готпмогнуте немачким трупама, јединице француске војске окомиле су се на устанике, с намером да разбију комунаре.

Вест о томе стигла је и до Анрија и он је, у јеку најжешћих борби, дошао у Париз. Овога пута није био посматрач. Помагао је рањеницима. Његова фигура у белом мантилу постала је свима познат приказ. Трчао је из кварта у квартал, организовао екипе лекара и болничарки и бринуо се да буде довољно медицинских залиха.

Године 1901. Анри Динан добио је, заједно са Пасијем, прву Нобелову награду за мир. Умро је у Хајдену, октобра 1910. године.

Г. В.

Прочитај,
проскитај

СЕДАМ ДРЕВНИХ ВАНЗЕМАЉАЦА

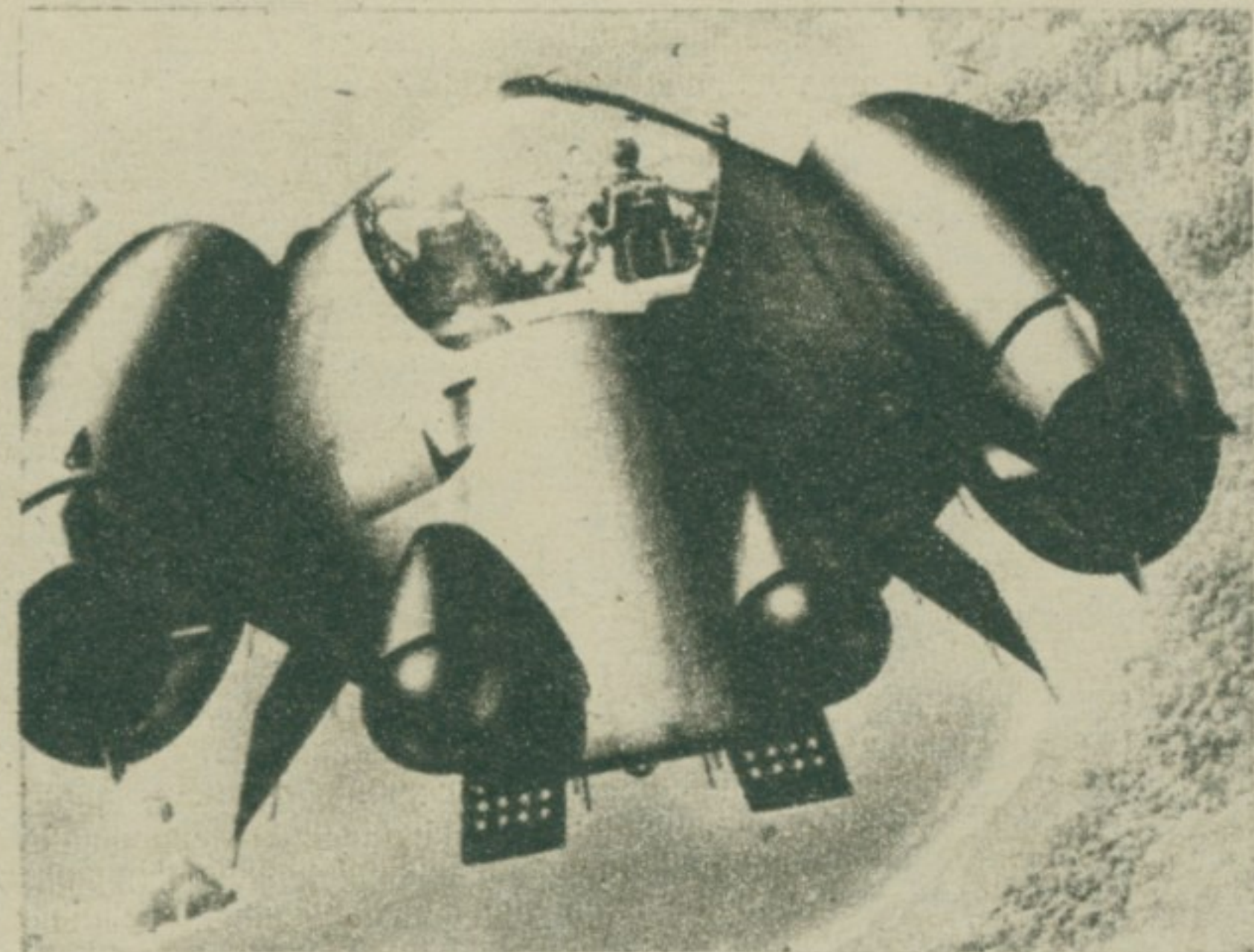
Зашто Снежана има баш седам патуљака, зашто смо, када нам је најлепше, баш на седмом небу и откуд баш седам светских чуда? Случајност? Ни говора! Толика омиљеност броја седам везана је за оних седам свемирских бродова који су се још пре 5 хиљада година спустили на Земљу са по седам древних ванземаљаца у сваком од њих.

Ово тврди, и о томе је написао и књигу под насловом „Постање, седми део“, Леонард Фара, рачуновођа из Есекса у В. Британији. Фара је своју тезу утемељио проучавајући древне цивилизације. Установио је, рецимо, да су Маје веровале како њихов народ потиче из седам пећина повезаних са седам божанстава. По прастаром тибетанском предању, духовни учитељи човечанства били су седморица краљева који су се на Земљу спустили са седам звезда. У свим блискоисточним религијама седам арханђела везује се за постојање седам неба.

На основу прикупљених података Фара нуди следећи опис давних небеских посетилаца: високи, белопути, са дугачким седим брадама, заогрнути у богато наоруже, лепршаве одоре...

Ако је све тако као што тврди, шта су ти древни становници далеких светова тражили у нашем? Дошли су да нам пренесу своје знање, а затим се вратили тамо одакле су дошли, мишљење је Леонарда Фаре.

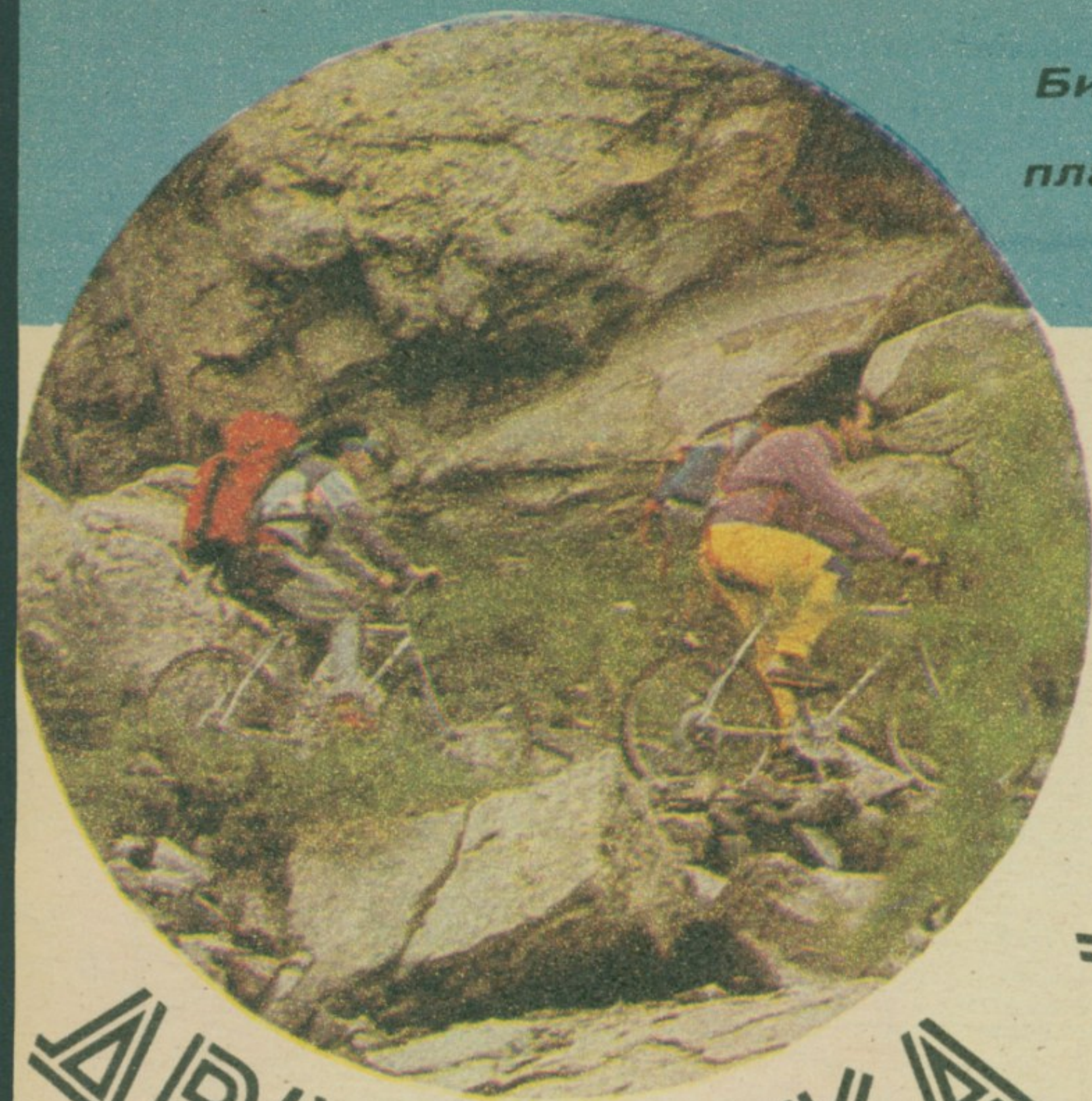
За разлику од њега, историчар Вилијам Сајбинг са Универзитета из Њу Орлеанса, далеко је од тога да буде уверен како су нас ванземаљци заиста посетили у дале-

кој прошлости и то баш у наведеном броју (седам пута седам). – Мада је теоријски могуће, не располажемо баш никаквим археолошким или историјским доказима да се то заиста и догодило – објашњава Сајбинг. Зашто је онда број седам толико омиљен? – То нико жив не зна. Што је најлепше, нема никаквог начина да се докаже како се једноставно не ради о склоности људи да бирају број седам за свети или срећан број – каже он.

Ако начина нема, питање остаје. Зашто нам се, стварно, седмица толико свиђа?

Бициклом
у
планине

ДВА ТОЧКА = ЗА БЕСПУЋЕ

Четири младића из Италије – Пјер-Ангело, Бепе, Клаудио и Ђорџо – студенти археологије, истраживачи и велики љубитељи природе, одлучили су се на нарочиту врсту пустоловине под паролем: бициклом у планине...

Пошто су, недавно, на овај начин прешли огромну тибетанску висораван, од Катмандуа до Ласе, решили су да крену у комшилук, у Француску, у долину Фонтембло која је, иначе, позната по богатству графита и разних слика из живота у дивљини уклесаних у зидове стена још пре четири хиљаде година.

Осим што су, повремено, због снега, заосталог од лавина, морали своје бицикле да носе или да по каменитом

беспућу мало поскакују у седлу, и овог пута све је текло по плану. Све у свему, био је то благотворан напор добродошао сваком за кога је излазак у природу по лепом дану доживљај који се памти... Можда је, захваљујући овим младићима, већ рођен и нови спорт за који је потребан плани-бицикл, иначе произведен у фирми „Алан“

Дружина из Фонтенблоа намерава овим бициклима да се попне и на Етну, Арарат, на Катопакси у Еквадору, на Килиманџаро у Танзанији...

Онда, другари, срећан вам пут!

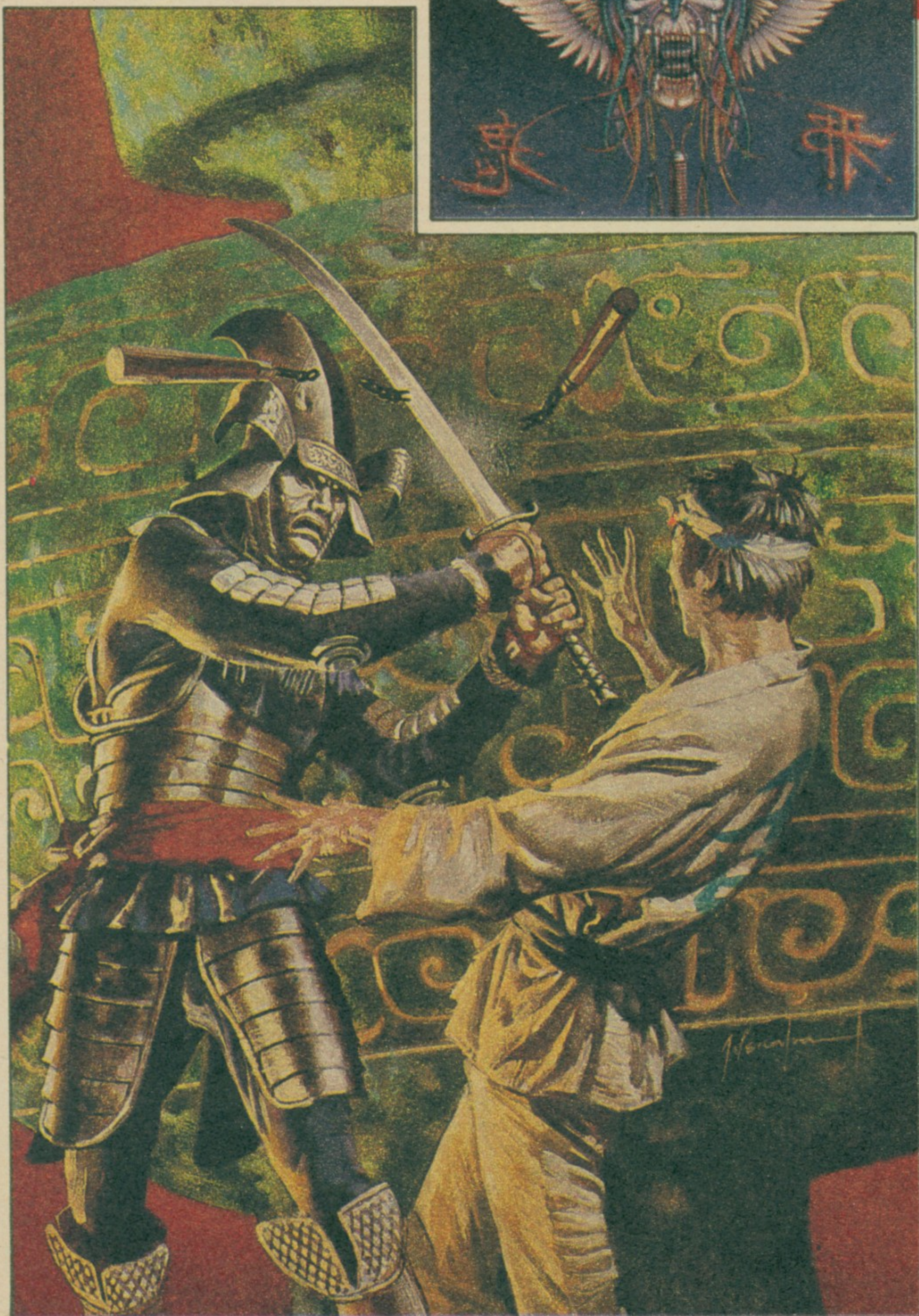
А ви погледајте снимке с њиховог последњег путешества.

Д. В.

ПРИЧЕ
О НАЈВЕЋИМ
САМУРАЈИМА
(I)

ЈОРОЗУ, ПОРАЖЕНИ ХЕРОЈ

У средини
поља почела је
неравноправна
борба која ће
се вековима
препричавати у
Јапану –
трагични јунак
из шестог века,
узор камиказа

У једном од многих грађанских ратова између моћних породица, који су у далекој прошлости потресали Јапан одлучујућа битка одиграла се 587. године између кланова Мононобе но Мориа и Сога но Умакоа. Битку је добио ратоборни клан Сога, након чега су учврстили своје позиције и за цара поставили – Умајадоа, унука вође клана Умакоа, који је касније под именом Шотоку Тоиши постао један од најистакнутијих владара у историји Јапана. Ова битка је значајна и због тога што ће се од тада у Јапану слободно исповедати будистичка религија, која је имала пуну подршку нових владара под чијим су утицајем изграђене велике пагоде и храмови као опипљиви знаци новог поретка. Ипак, најистакнутија личност те битке није био ни Сога ни Умако, нити царски принц Умајадо, већ један, до тада непознати борац, који се борио на страни губитника. Звао се Јорозу и као војник клана Мононобе но Мориа заповедао је значајном дружином задуженом да чува господареву палату у Ханиви. Када је чуо да му је господар Мононобе погинуо у борби, погођен стрелом, Јорозу је побегао на коњу, усред ноћи, ка селу Аримака, у области Чину. Не свраћајући нигде, чак ни код породице која је живела у близини, потражио је склониште у брдима и тамо, кријући се, остао неколико дана.

Прича о заповеднику палате у Ханиви ускоро се проширила и стигла до двора. Јорозу је проглашен издајником а његова породица, према тадашњим законима, осуђена на смрт.

Чувши за оптужбе и наредбу двора, Јорозу је одлучио да сиђе са брда. Појавио се

сам једног јутра, са мачем о пасу и луком у руци. Одећа му је била прљава и поцепана, а на лицу му се читало очајање. Ишао је полако и обазриво, са видљивим знацима исцрпљености и глади. Ипак, одлучно је прешао речницу – око које се простирао широк појас бамбусовог шипражја – и зашао у равницу.

Први га је приметио стражар који је чувао село, смештено на средини широке пољане с друге стране реке. Одмах је обавестио свог претпостављеног и ускоро је стотинак стражара опколило Јорозуа. Почела је неравноправна борба, која ће се касније вековима препричавати и памтити у Јапану, на чијим ће узорима стасати многе генерације самураја, па и камикадзе, пилоти самоубице у другом светском рату.

Видевши да га стражари опкољавају са свих страна Јорозу је потрчао назад, према реци и сакрио се у шипражју бамбуса. У намери да завара траг везивао је стабљике бамбуса конопцем који

је потом повлачио ка себи, тресући лишће и наводећи гониоце на погрешан траг. Кад би нека стабљика почела да се клати, гониоци, заварани шумом, јурнули би у том правцу, узвикујући „Ево га“. Тада би Јорозу, са стране, одапињао стреле, које нису промашиле ни једну мету. Ускоро је наоколо лежало десетак погођених стражара, што је изазвало праву пометњу међу гониоцима. Преплашени стражари нису се више усуђивали да му се приближе.

Гацајући по плиткој води Јорозу се полако вратио на другу страну реке, попустио свој лук и стежући га под мишком појурио назад ка брдима. Гониоци су у гомили јурнули за њим, засипајући га кишом стрела, али без резултата. Јорозу је вешто трчао, брзо мењајући правац и брзину кретања, користећи при том и најмањи природни заклон да се на тренутак склони. Ипак, један стражар је успео да му пресече пут, испружио се на обали, уздигао лук и одапео стрелу.

Јорозу га је видео. Био је потпуно свестан да је на бризаном простору, на нишану. Застао је на тренутак као зачаран. Бол у колени био је јасан знак да је погођен и да неће моћи даље. Још увек на ногама истргао је стрелу из колена, ставио је у свој лук и одбацио ка стражару. Рањен, поново опкољен од својих прогонитеља, знао је да постоји само један излаз – смрт. Предаја није долазила у обзир. То би била срамота коју нико и никада не би могао да спере.

Скупљајући преосталу снагу, са грчем на лицу, бацио се на земљу заурлавши:

– Штит цара, човек који своју храброст посвећује одбрани цара, ето шта сам хтео да будем. Али нико ме није питао какве су моје истинске намере и ево ме сада у најстрашнијим мукама. Нек неко иступи напред и каже да ли треба да будем убијен или заробљен.

То као да је био знак за нови силовит напад стражара који се бацише на њега, засипајући га стрелама са свих страна. Али је Јорозу, разјарен као рањена звер, успео да избегне све ударце и ви-

тлајући мачем убио преко тридесет нападача. Стражари су нападали и повлачили се у таласима, али је сваки талас био све слабији и слабији. Након што је одбио још један напад Јорозу је завитлао мач и бацио га далеко у реку, преломио лук на три дела и зграбивши бодеж сам пресекао своје грло.

Господар Кавачија, који је припадао победничком клану Сога и на чијем се поседу одиграла ова неравноправна, али жестока борба, обавестио је о Јорозуовој смрти двор који је издао следећу заповест: „Нека његово тело буде расечено на осам делова и нека сваки део буде послан у једну од осам провинција где ће бити обешени на вешала“.

Управо у моменту када је господар Кавачија приступио извршењу царске заповести – проломио се велики гром и ударио страховит пљусак. Тада је бели пас, кога је Јорозу увек водио са собом, уздигао њушку ка небу, потом је оборио и завијајући направио круг око леша. На крају је, зграбивши зубима, однео главу господара и положио је на једну хумку. Потом се свио крај обезглављеног тела и ту остао да лежи док није угинуо од глади.

Дубоко ганут чудним понашањем пса, господар Кавачија обавестио је двор о том догађају. Потресени причом, високи достојанственици издали су нову заповест:

„Понашање тог пса је чудесно и заслужује да буде памћено у временима која долазе. Нека се заповеди Јорозуовој родбини да саграде хумку под којом његови остаци могу бити сахрањени“.

Јорозуова породица направила је хумку у селу Аримако и тамо сахранила Јорозуа и његовог верног пса.

...

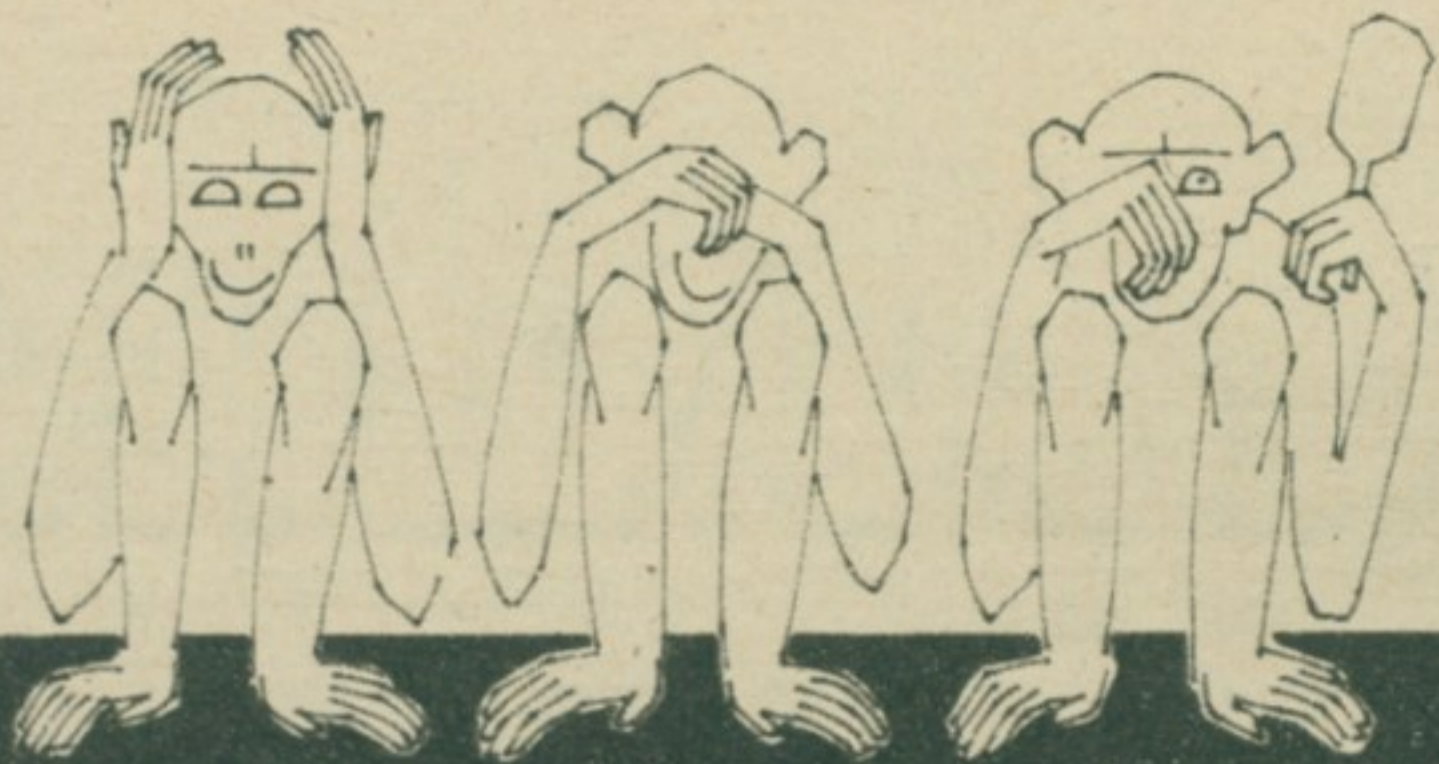
Приповест о Јорозуовој смрти била је исписана много времена пре него што је настао бушидо, или кодекс части јапанских ратника. Истовремено, она је наговештавала успостављање једне нове класе – самураја. Јорозуово држање у поразу је готово идеални узор који је касније приписиван побеђеном борцу за његову последњу битку. Етика јапанског борца далеко је претходила стварању прописа и норми којих су се самураји вековима придржавали.

Јово Симишић

„Открио сам да је смрт Пут самураја... Кад се нађеш у недоумици, живот или смрт, брзо је реши бирајући ово друго... Да би неко био самурај, неопходно је да се припрема за смрт сваког часа, из дана у дан. Ако може да живи као да му је тело већ мртво, стекао је слободу на Путу...“

Ове речи самураја Јомомотоа Цунотомоа, записане у познатој књизи „Хагакуре“, у потпуности одражавају животни мото и, у крајњој линији, трагичну судбину самураја – ратничког staleжа средњовековног Јапана.

И поред великог интересовања, које се последњих година шири изван Јапана, о самурајима се зна врло мало. Мало је, на пример, познато да је и у савременом јапанско друштво, па и у јапански технолошки и економски успех, дубоко уткан дух који су самураји вековима градили и као изграђен, целовит систем вредности пренели у све слојеве јапанског друштва.

МА ШТА КАЖЕШ

ВЕЛИКО ЗАКЕРАЛО

Сер Џори Малаби, некадашњи државни подсекретар, описује рад с британским премијером Винстоном Черчиллом:

„Сви који су радили с њим били су му веома одани. Тешко је рећи због чега јер он није био ни пријатан ни љубазан. Непрекидно је закерао, засипао нас примедбама и саркастичним критикама, тражио немогуће. За дивно чудо, не само да смо сер Винстона сви прихватили већ нико није желео да се он промени. Био је изузетна личност, стимулативан, оригиналан, провокативан, непредвидљив, у свему је претеривао, али је био и веома искусан, талентован, духовит и занимљив. Другим речима, имао је све особине које се и очекују од великог човека“.

ГУКНИ!

Кажу да је чувени Микеланђело, када је завршио славну скулптуру *Мојсије*, био толико задовољан својим делом да га је лупнуо чекићем по колену и узвикнуо: „Зашто не проговориш?“

ХВАЛА НА УПОЗОРЕЊУ

На огласној табли студентског града Чикашког универзитета појавила се цедуља:

„Ономе ко је у соби 118 нашао рачунар „канон F73P“: хвала што ћете га оставити у канцеларији управе дома. Узгред, апарат је неупотребљив без приручника. Награда по договору“.

Сутрадан је испод те цедуље осванула још једна:

„Обавештење налазачу „канона F73P“: продајем одговарајући приручник. Јавити се на телефон 32-18-78“.

ИСПОРУКА НЕМОГУЋА

Нелсонов споменик на скверу Трафалгар у Лондону, стуб висок педесет седам метара на чијем је врху адмиралова статуа а у подножју четири огромна бронзана лава, назван је и „пријатељ поштара“. Ево зашто:

Често стижу писма адресирана: „Лорду Нелсону, Трафалгар сквер, Лондон“. Како, по важећим правилима, поштари нису дужни да ризикују живот како би писма доставили примаоцима, она се обично враћају пошљачицама с напоменом: „Испорука немогућа, лорда Нелсона чувају четири велика лава“.

АНГЛОСАКСОНСКИ МАНИРИ

У својој аутобиографији лорд Личфилд се сећа бомбардовања Лондона у другом светском рату:

„Један мој друг, тада дете као и ја, био је с гувернантом у отменој посластичарници када је почео ваздушни напад. Експлозије су одјекивале све ближе и ближе, све се тресло, особље је нестало остављајући децу, у чије је тањире и шоље падао малтер, и њихове пратиље које су испољиле праву британску флегматичност.“

Најзад је једна бомба погодила суседну зграду, стакла на посластичарници су попрскала, нестало је струје и срушио се део плафона.

— Шта је ово, нени? — усудио се мој друг да упита гувернанту.

— То је бомба, драго дете. И немој да наслањаш лактове на сто! ■

СИРОТА МАЧКА

Тазе супруг враћа се кући с посла и затиче своју младу жену у сузама. Неутешно јецајући она му саопштава да се догодило нешто ужасно:

— Драги, мачка је појела питу, прву коју сам направила у животу и то специјално за тебе!

— Не мари, љубави — тешко је муж — сутра ћу ти купити другу мачку! ■

ЗБОГ ХИМНЕ И ЗАСТАВЕ

Сан сваког спортисте је да се, једног дана, погне на олимпијско постоље и да, са златном медаљом око врата и сузама у очима, гледа заставу своје земље док одјекује његова родна химна.

Део овог сна остварио се Рудолфу Бауеру из Мађарске када се попео на подијум и добио златну медаљу као победник у бацању диска на Олимпијади у Паризу 1900. године.

Бауер није био нарочито сентиментална особа, али је веома желео да и застава и химна буду мађарске. Можете, према томе, да замислите колико се ужаснуо када је према врху јарбола почела да се диже застава на пруге и звезде уз звуке америчке химне.

Рудолф Бауер је, у оправданом патриотском гневу, слетео с подијума, упустио се у жучну расправу с француским организаторима и одбио да се врати на место док се не пронађе права застава и оркестру не поделе ноте одговарајуће мелодије.

Када су га уверили да је све у најбољем реду, Бауер се вратио на победничко постоље. И док се мађарска застава подизала на јарболу, оркестар је засвирао — аустријску химну.

Бацач диска је без речи напустио свечаност и одмах отпутовао из Париза. ■

СЛОБОДАН ПАД

Два храбра падобранца одлуче да оборе светски рекорд у слободном паду, односно да отворе падобране што је могуће касније. Када је висинометар показао тридесет метара, Бертран је довикнуо Ришару:

— Да отворимо?

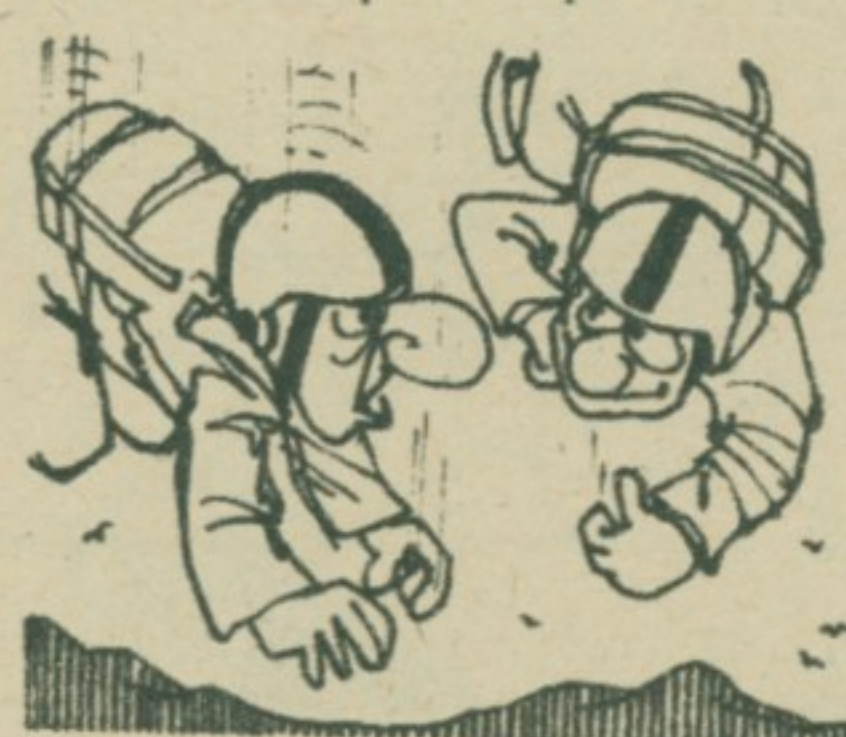
— Не још!

— Отварамо? — поново ће Бертран на петнаест метара изнад тла.

— Не, рано је!

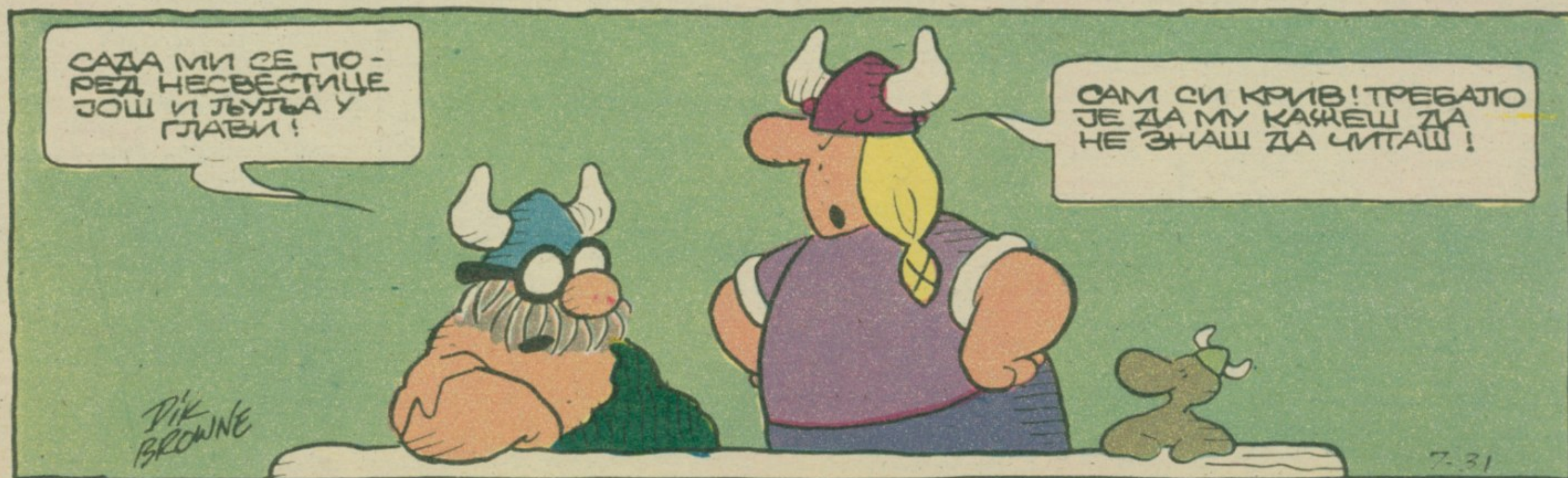
— Али, има још само три метра! — заурлао је Ришар.

— Па, шта? Зар никад ниси скочио са три метра? ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЛОВ НА СТАРЕ

Леп дрвени коњ с краја 19. века, дугачак неколико метара, раскошних боја и савршено очуван упркос готово стогодишњем галопирању на вртешци, продат је летос на лицитацији за две хиљаде фунти

Швајцарски колекционар који је купио овај диван примерак направио је одличан посао — каже Малколм Гликстен, педесетогодишњи бивши студент права, стручњак за уметност старих луна-паркова и организатор ове необичне аукције. Одржава их сваке године на свом имању код Малмзберија у енглеској грофовији Вилтшир.

„Продаја дрвених фигура са вртешки у сталном је порасту”, објашњава Гликстен. „На овој лицитацији, која је трајала само један дан, зарадили смо преко двеста хиљада фунти. То је велики успех, људи су, најзад, научили да цене овај облик примитивне уметности, потпуно антиинтелектуалне, али с великим набојем носталгије. Високе цене сасвим су уобичајене, недавно је диван дрвени хрт, који је на леђима носио многе генерације деце са америчке Западне обале, продат у Њујорку за педесет четири хиљаде долара.”

Ова врста колекционарства примењене уметности почела је пре више година у Калифорнији, затим се проширила по читавој Америци и убрзо стигла и до Велике Британије. Најбољи купци су млади успешни људи који украшавају своје салоне по последњој моди, ту су се, право са старих вртешки, преселили дрвени коњи, магари, прасићи, ратници, сирене голих груди...

Успех на парни погон

Од средњег века па све до половине деветнаестог вртешка се није битно мењала: покретана је ручно, била дрвена и мала и представљала је забаву за децу. До

преокрета је дошло у Кингс Лину 1853. када је Фредерик Севиц, конструктор пољопривредних машина, направио једну на парни погон. Вртешка је доживела тренутан успех: брза, блиставо осветљена, раскошно обојена, па још уз пратњу музике. Допала се и деци, а и одраслима.

Парни погон су убрзо прихватили сви власници вртешки по забавним парковима, повећавала се међусобна конкуренција и, да би привукли што више народа, сви су се потрудили да баш њихова буде што већа и привлачнија. Тако се вртешка обогатила гондолама, слоновима, двоколицама, нојевима... а све то се обртало око механичких оргуља с цевима од бакра.

Најлепше украсе и фигуре за вртешке правили су Чарлз Спунер из Бартон-он-Трента и Артур Андерсон, познати резбар прамаца једрењака. Крајем 19. века у његовој радионици у Бристолу радило је и осам уметничких столара и резбара из Венеције.

И то је уметност

„Фигуре и слике које налазимо у забавним парковима одувек су сасвим занемаривали историчари уметности, етнолог и индустријски археолози јер та посебна умет-

ност није директан производ ниједне одређене стилске школе нити су јој корени у типичном народном стваралаштву”, каже Џеф Видон, четрдесеттргодишњи историчар, најбољи британски познавалац ове заборављене и занемарене споредне уметности. Он се спрема да кроз коју годину у Лондону отвори први музеј у свету посвећен вашарима, вртешкама и свим уметничким предметима који чине луна-парк.

Најупадљивије особине слика и резбарија фигура са вртешке су живот боја, потпуно одсуство сенки, украси, њихова снажна уметничка наивност и незрела техника. Другим речима, чиста примењена уметност без естетске завршнице.

„Циљ будућег музеја је да се ово благо, које постепено ишчежава, сачува”, наставља Џеф Видон. „Ова функционална, практична, непрофињена и увек занемаривана уметност сада мења положај захваљујући занимању колекционара и уласку у музеје”.

Видон воли да прича о вртешкама и рингишпилима, о коњима у непокретном галопу и чамцима који никада нису пловили:

„Луна-парк и вртешка имали су у прошлости огроман успех јер су, између осталог, код људи стварали утисак да улазе у свет о коме су само чули да постоји. Већина посетилаца могла је само ту да седне на коња, да слуша музику изблиза у доба када радио није постојао и када су куће осветљавале свеће и петролејке. Сан је трајао кратко, али је мало и коштао.

Сумрак забавних паркова почео је после првог светског рата с појавом биоскопа, а, касније, и телевизије. Сада је људима и то досадило па свуда по свету ничуциновски луна-паркови где су, на жалост, лепе дрвене коње заменили васионски бродови од пластике. Вртешки још има, али је много више тобогана, високих као шестосpratнице, од којих се губи дах и подиже желуцац”.

Али, вртешка ће заувек остати краљица забавних паркова.

Б. Д.

Изуми,
открића,
достигнућа

МОЖДА (ИПАК) НИСМО СИШЛИ С ДРВЕТА?

Већина антрополога једнодушна је у томе да се предак људске врсте налази у давно изумрлој грани човеколиких мајмуна. По њима био би то „неко“ из породице неандерталца (у какве спада и „наш“ крапински човек).

Међутим, има неких археолошких налаза који указују и на то да је предак човека, то јест homo sapiens, постојао уз неандерталца и да је много старији него што се мисли. То поткрепљују открића из неких пећина у Палестини, где су археолози ископали десетак костура који су имали мешана обележја и човека и неандерталца, што значи да су се међусобно укрштали. Ови су костури, методом радиоактивног угљеника процењени на старост од 35 хиљада година до 41 хиљаде, а то је геолошки период преласка из плеистоцена у холоцен.

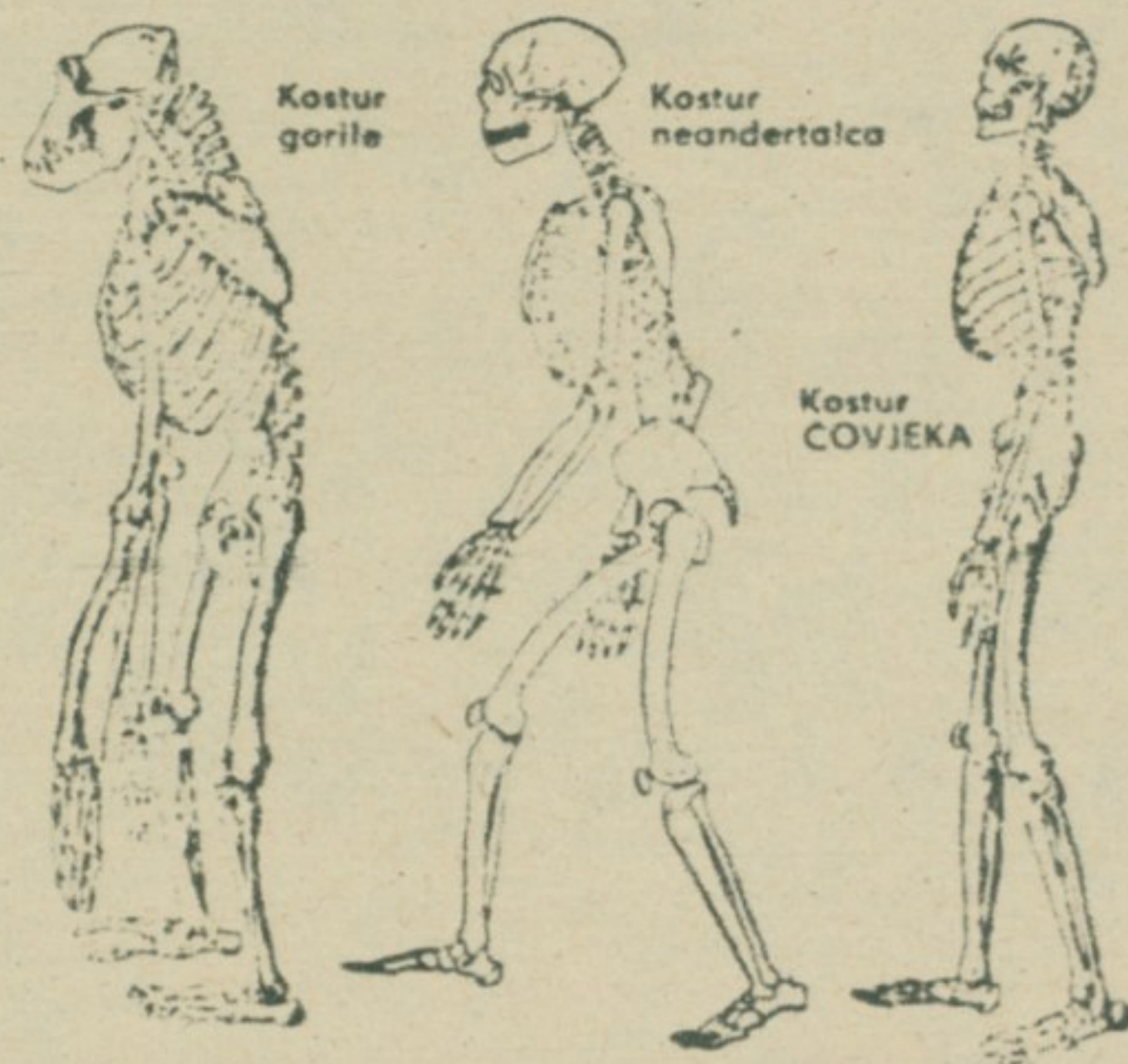
Сав овај увод био је потребан да би се разумело откриће Bernara Vandermerša, из Универзитетске антрополошке лабораторије у Бордоу. Он је испитивао узорке ових костура потпуно новом методом термолуминесценције коју је, иначе, развила Лабораторија за слабе радиоактивности у Жиф-сир-Ивету (Gif-sur-Yvette).

Овај метод може прецизно да одреди старост налаза много даље у прошлост него радиоактивни угљеник, чије су границе 35 хиљада година – пошто се пре толико миле-

нијума формирао у Земљиној кори, па га старији налази – не садрже. Термолуминесценција сеже све до 100 хиљада година уназад. Овај метод састоји се у томе да се узорак загрева, а потом се мери количина светлосног зрачења које он емитује. Та количина сразмерна је старости узорка.

Сада се показало да је homo sapiens живео уз неандерталца као потпуно посебна грана, још пре 100 хиљада година, па антрополози који заговарају претпоставку да ипак нисмо сишли с гране, имају овим један јак адут у рукама.

Истраживања (и људске наде) иду још много дубље у прошлост наше планете. Траже се докази да је човек, али баш врсте sapiens, на тлу топле Африке постојао и пре 300 хиљада година. Ако ова истраживања уроде плодом, пољубаће се нека наша већ устаљена веровања.

ЧИТАЧ ЗА СЛЕПЕ

Једна одиста револуционарна машина постављена је ових дана у велику библиотеку центра „Жорж Помпиду“ у Паризу. То је читач за слепе који може да „преведе“ на говор свако штиво. Књига или новина постави се отвореним страницама на одређено место, слично као кад се фотокопира; електронски читач који зна огроман број речи тада почиње да изговара текст својим синтетичким гласом, баш

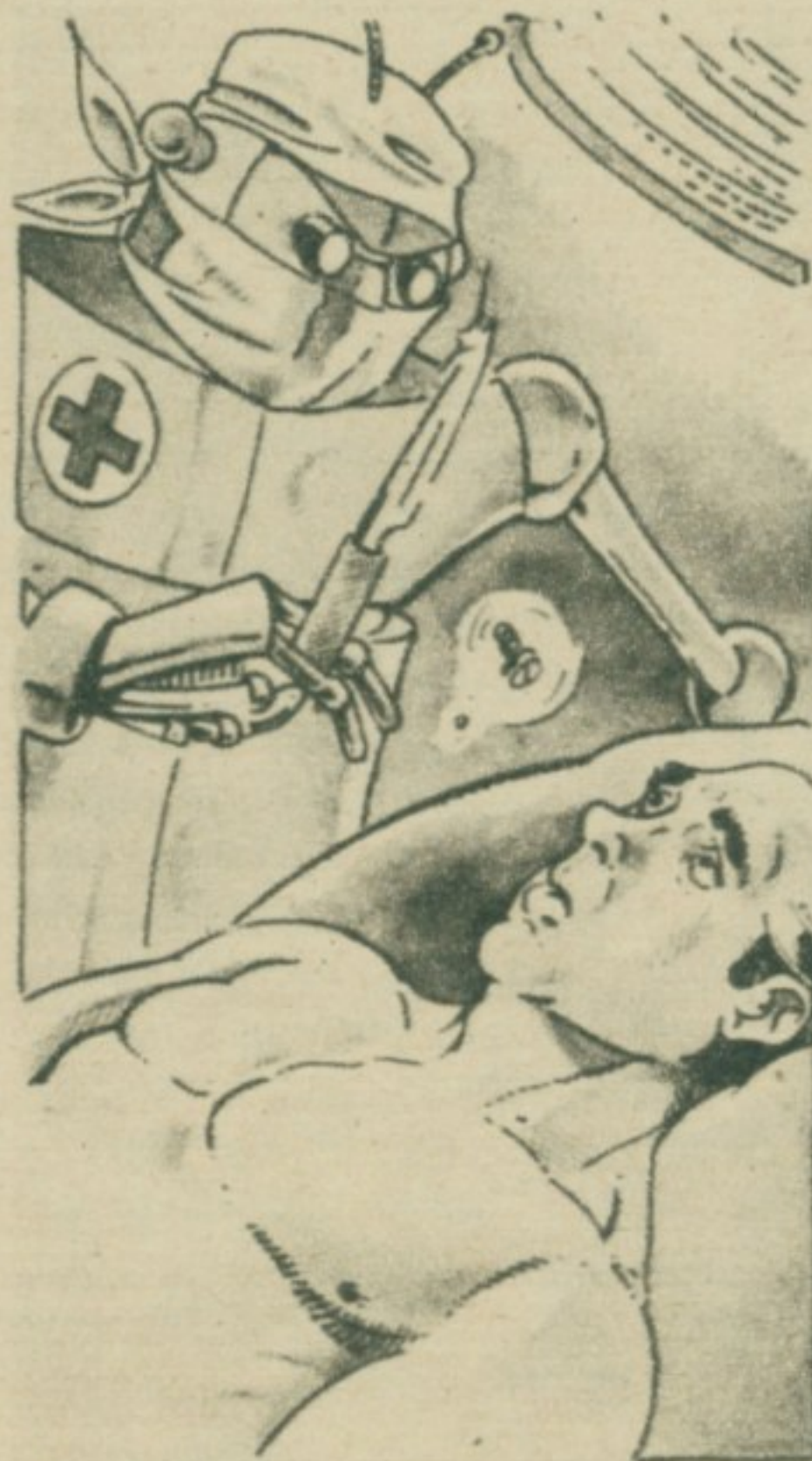
онако како смо замишљали гласове разних робота и машина у научној фантастици, само што је ово сада збиља. Машина чита брзином од 250 речи у минуту, може и да се врати и понови неки део текста, или да прескаче, ако слушаца тако жели.

На нашој фотографији види се овај електронски читач који има и слушалице.

РОБОТ СА СКАЛПЕЛОМ

Што не може људска рука може – роботова. Иако ово звучи невероватно, ово је ипак данас могуће захваљујући „савршеним“ роботима фирме ИБМ који за сада оперишу само експериментално и само једну врсту операција, постављање вештачког кука. По свему судећи ови роботи показали су се просто незаменљиви кад је реч о савршеној прецизности и сви су изгледни да ће већ у најскорије време они поставити и званични „асистенти“ у операционим салама широм Америке.

Ево у grubим цртама како изгледа њихов рад. Пре саме операције пацијенту се, под наркозом, усађују три „калибрационе игле“ у бутну кост које ће роботу омогућити да „види“ у три димензије

и да у бутној кости издуби рупу за постављање протезе са потпуном прецизношћу. Потом робот, са једнаком дозом непогрешивости, обавља и усађивање протезе у то удубљење – кажу да нема живог хирурга који би тако прецизно извео цео захват, а од прецизности много зависи успех операције.

Иначе, најновије протезе за кук израђене су од избушеног метала, нешто налик на сунђер, тако да се коштане ћелије лако увлаче у те рупице и учвршћују вештачки део кости за природан.

На крају и податак да робот-хирург, ако се шире уведе у употребу, неће живети од милостиње, барем не у САД где се годишње усади 120 хиљада вештачких кукова.

**НОВИ
ПАЗАР:**
*река
сапета, а
град
просут*

**И
ОД**

ХЉЕБА ИМА ПРЕЧЕ!

**Да седне у
кафану
Новопазарцу
није проблем,
проблем је да
се одлучи у
коју!**

Довели, каже анегдота, на Ајфелову кулу Француза, Енглеза и Новопазарца да скоче с ње. Само, како да их натерају? Смишљали, смишљали, па домислили: Енглезу ће обећати титулу лорда, Французу грофа, а Новопазарцу? Е, њему су рекли да је са тог места скакање најстроже забрањено.

Ову особину Новопазарца, поменуо нам је млад, факултетски образован, човек који је, упркос очекивањима да ће остати у Београду, где је студирао, решио да се врати у Нови Пазар. Уверен је да није погрешио. У Новом Пазару може сасвим лепо и „забавно“ да се живи и са мањим платама него у већини градова Србије.

Како је тако нешто могуће? Тако што се народ променио, размишља наш саговорник Мустафа Вапљанин, човек добро зашао у седму деценију. Сада ти сваки ужива да намести кућу, купи ауто и сву најновију технику а за јело не мари. Више ти воле пред кафану сест' но хљеба јест'. И да нас увери да је у праву, почиње да нам набраја све кафане у граду, а пре рата их, каже, није било више од три-четири.

Да је Нови Пазар град са највише кафаница „по глави становника“, рекао нам је и колега у пензији, човек који је, захваљујући свом новинарском послу, целу земљу пропутовао. Пазар по тим кафанама памти. И заиста, пође ли човек Старом чаршијом, или неком другом „важнијом“ улицом, налетеће, на шта друго, него на ћевабџиницу па на кафечајницу, чајџиницу и – ћевабџиницу. И у свакој од њих, у понекој и испред, на уском тротоару, неколико старих дрвених столова прекривених оним добро знаним коцкастим столњацима. А гостију има, дабоме. Пред неким кафом, пред неким чајем, а пред не-

ким новијем рецептима па са некаквијем сојиним брашном, па шта ја знам. На све личи само на ћевап не личи.

За разлику од њега, Сенко Рашљанин, млад човек и заљубљеник у овај град, мисли да Нови Пазар и данас има добар ћевап, баш као и некада када је тек варошица био.

Чаршија тесна, а ноге у јазу

Нема много од старог у Новом Пазару. Кад се оно после рата почело све из почетка, Новопазарци, по сопственом признању, примили ствар превише к срцу па одлучили да раскрсте са свим старим и

учени људи и свет задужен за културу досетио јаду: захваљујући томе остали су сачувани бар неки делови старог града. Најупечатљивији је Цариградски друм (данас улица Првог маја) којим су каравани пролазили на путу од Цариграда ка Дубровнику! Мало за странца који дође у Нови Пазар с надом да ће овде срести део Оријента. Овај град то више није. Види се то по много чему а можда највише по – пазару.

Из Београда смо кренули с намером да стигнемо уочи пазарног дана не бисмо ли макар малчице завирили у историју Новог Пазара. Ништа од тога. Крај Рашке, сапете у бетонско корито, од моста па до пијаце, на тротоарима све саме новотарије: мини-линије, звучници, видео-рикордери, разноврсни часовници, шоље и тањира из Румуније, фармерке из Трста и џемпери из Истанбула. Нађу се ту и којекакве батерије, телефони, жилети, гедоре и француски кључеви, нови и половни делови за аутомобиле, ружеви за усне, помаде на бази меда, кафа. И у свему томе само једна једина ствар уклопила се у нашу слику онога што смо мислили да ћемо затећи: колевка. Онаква какву још само у илустрацијама дечјих књига можемо да видимо.

КАПИЈА БОСНЕ

Нови Пазар, град на реци Рашкој (притока Ибра), основали су Турци у петнаестом веку и у наредних две стотине година био је највеће трговинско насеље на путу из Дубровника у Србију.

Пре Турака, у доба Римљана, у близини данашњег града подигнута је стражарска постаја „statio Assione“. Из византијске пограничне тврђаве Рас, подигнуте у десетом веку, изграђена је престоница Стевана Немање. Уз стари назив Рас, од 1346. до 1459. спомиње се и нови – Трговиште. Покрај овог насеља, на раскрсници важних путева, подигао је Есе бег Исаковић крајем петнаестог века Ново Трговиште или Нови Пазар. Иако је рушен и спаљиван све до окупације Босне и Херцеговине 1878. године успешно је посредовао у трговини босанског залеђа са Солуном па је с правом називан „Капијом Босне“. Турске власти ослобођен је тек 1912. године.

ким и лепиња са десет без лука.

– 'Ајде, јадна, није то сад никакав ћевап! – каже и љутито и тужно Мустафа Вапљанин. – Какво ти је ово данашње месо, све од стоке кљукане некаквијем антибиотцима, па чуване по шталама. Не зна ти сад говече за зелену траву. Па и сам ћевап. Прави га ко 'оће и како 'оће. Све по не-

изграде све ново. И у том расположењу окомили се, поред осталог и на Стару чаршију. Док дланом о длан, не стаде Тијесне чаршије, оне која је име добила по томе што јој је калдрма била таман толико широка да се двоје мимоиђе, и у којој су газде, кад упекне звезда, у јазу Рашке брчкале ноге. Не стаде још много тога пре него што се

Од свега помало

Огрешили бисмо се о Новопазарце ако не бисмо рекли да су покушали да поправе пропуштено не само због себе и својих очева. Нови Пазар се налази на тлу на којем живот непрекидно тече још од праисторије. Ту, у његовој околини, створен је један од првих српских племенских савеза, ту се зачала лоза Не-

НОВИ ПАЗАР

мањића, ту је – Рас. Све то обавезује – зато је Нови Пазар са околином подручје на којем се данас највише копа, истражује. А кад се много ради, много тога се и дозна и једна од ствари до којих су довела та сазнања је и „Врбак“, хотел који је настао као спој различитих култура. Мада на први поглед подсећа на источњачке грађевине, он то није. Његов архитекта Тома Миловановић је, за многе на чудесан начин, спојио праисторију са антиком, ову са Византијом, додао понешто од рашке школе, понешто од Оријента и све зачинио нашим, балканским начином грађе. Никог и ништа није заборавио.

Ништа мање привлачна није ни унутрашњост „Врбака“ са, по нашем мишљењу, јединственом рецепцијом у земљи, сва у зеленилу, с великом мермерном фонтаном изнад које је висока купола од стакла.

– Кад је требало да се гради хотел – прича др Ејуп Мушовић, директор Музеја – било је оних који су сматрали да нашем граду не треба више од шездесетак постеља. Међутим, те процене су се показале погрешне: са својих 120 кревета „Врбак“ задовољава тек пет одсто наших потреба.

Јава несуђене министарке

– Треба знати – каже др Ејуп Мушовић – да су Новопазарци, традиционално, вешти трговци и добре занатлије. Из другог светског рата изишао је са 11000 становника, без индустрије, развијене привреде, радничке класе, без интелигенције која би повукла напред. Тек 1970. годи-

ских друштава коју је организовао АВНОС (Антифашистичко веће народног ослобођења Санџака).

– Имали смо разне секције у оквиру културно-уметничког друштва а између осталих и драмску из које је израсло драмско аматерско позориште 1951. године. Прва представа коју смо извели била је Нушићева „Протекција“ али су мени више у сећању остале припреме за „Ивкову славу“. Како је то било време када нисмо имали довољно хране да би на пробама било баш онако како је иначе

предвиђао сценарио, договорили смо се да пробамо по кућама. Мислим да не треба објашњавати да се онда све завршавало слично као у комаду.

Наше позориште било је занимљиво још по нечему: у њему су били људи различитих професија и националности. Као једну од секција створили смо и сцену само за просветне раднике и трудили се да у оквиру ње свако добије улогу која му највише одговара. Тако смо колегиници Ради Отовић која је увек прижељкивала да буде ми-

не почео је нагло да се развија и „присећа“ да треба да сачува старо. Резултат тога су и грађевине које препознајемо из бедекера, са разгледница, грађевине које овом граду дају нови печат али подсећају и на минуло доба.

Да је 1970. година била некако преломна у животу Новог Пазара, каже нам и Мио Радовић. Од њега сазнајемо да староседелаца има мало: већина данашњег становништва дошла је из околних места, после ослобођења. Стари су се иселили: у Турску, Босну, Македонију. Тих првих поратних година Мио Радовић сећа се по необично живој активности разних аматер-

нистарка, разуме се права, ту улогу и доделили у „Госпођи министарки“. Била је сјајна.

„Мајка“ је била – отац!

Оно што дошљаку брзо падне у очи то је да се у овом граду живи сложено без обзира на националну припадност. Распитујући се како се живело пре рата сазнали смо од једног Муслимана да је новопазарска „мајка“ био један Србин. А данас смо, питајући како се сада живи, од неколико Срба много похвала чули о једном Муслиману, Абдулаху Плојевићу. Да је Абдухал Плојевић, директор радне организације „Војин

Поповић“, човек који је ослањајући се на традицију овог краја, плетење, дао посао „војсци“ од 2000 жена, то знамо. Међутим, не знамо ко је много хваљена „мајка“ у предратном периоду.

У ствари, биле су две: Мирко Тодоровић, који је за бајрам пуштао раднике кући и даривао их врећом брашна и са по 100 динара и Ранко Ивковић са чијег је стола јело много сиротиње – каже Мустафа Валџанин.

У Нови Пазар Ранко Ивковић је стигао из долине Велике Мораве. Још 1929. дошао је на идеју о електричној централни, наручио је планове, узео кредите и бацио се на градњу. По свим његовим прорачунима централа је требало да му се исплати већ 1931. године. Али, на једну „ситницу“ Ранко није рачунао: ово је био сиромашан град у коме је виши, што ће рећи, бољестојећи чиновник, трошио само киловат струје за цео месец! А да ствар буде гора, духовни оци су „летрику“ везали за нечастиве силе те тако Ранку није преостало ништа друго него да струју троши сам. Зато је подигао млин али ни са њим није прошао много боље: и шта би друго човек, кад му је све већ кренуло низбрдо, него да оконча живот. Требало је само смислити најбезболнији начин. Зарад тога, Ранко је једне ноћи кренуо уз Рашку да неометано размисли о самоубиству. Идући тако уз реку, наишао је на кућу сиромаша кога је познавао. Из ње се орила песма и трештала музика. Решио је да сврати. Ушао је и затекао сиромашове госте како седе на поду, столица није било, пијуцкају ракију и мезете шљиве. Друго нешто једноставно нису имали. Е, ту се газда Ранку „упалила сијалица“ и коначно му дошло у главу да живот, ипак, више вреди од лоше пласираног новца. Када је много година касније умро, на сахрану се слегао цео Пазар: нико не памти да је ико имао толику пратњу као он.

Ето, то је само неколико прича о Новом Пазару у коме се до пре пола века спавало на сламарицама а покривало вуненим шилтама, где је кревет био чудо невиђено, о граду који има највећи рибањак на Балкану и „најбољу пастрмку на свету“, граду чија је чаршија ушла у светску културну баштину. Доста за један, ипак мали град са 50.000 становника.

Олга Вукадиновић

Снимио:

Љубомир Патрновић

ЖИВОТ
ПИШЕ
ДРАМЕ

ПОПЕЋУ СЕ НА МОН БЛАН!

Мада су метеоролози предвидели лепо време у Алпима, олуја је изненада почела да бесни. Бен је остао у леденој клопци, а Филип је изгубио живце и кренуо назад

Сунце је сијало у понедељак 2. септембра 1985. године док се Бен Стифелхаген возио жичаром на Уш да би стигао до мале железничке пруге. Тридесетдвогодишњи Бен био је Холанђанин из Хага, ватрогасац по занимању, и имао је обичај да годишњи одмор проводи на спортски начин: роњење, скијање, вожања кануом... Овога пута изабрао је Шамони с намером да се попне на Мон Блан.

После жичаре сео је у воз до последње станице на висини од 2.370 метара, одакле је почео успон. Око седам увече стигао је до планинске куће у Гутеу која је, на 3.817 метара била једна од највиших у Западној Европи. Дувао је снажан ветар, али је сунце и даље сијало и метеоролози су за сутрашњи дан предвидели у Алпима лепо време. У Гутеу се налазило око двеста алпиниста очекујући леп дан да би се попели на врх.

Први од њих напустили су планинску кућу у два ујутро. Бен је чекао да ветар ослаби.

Око пола четири ставио је на леђа ранац, у коме је имао суву одећу, храну и чутуру с водом и кренуо. Небо је било ведро, звезде велике и блештаве, а месец је обасјавао километре и километре снега. Ветар није попустио, али је Бен знао да ће, ако не покуша тог дана, тек идуће године моћи поново да се попе на Мон Блан. А чврсто је одлучио да освоји овај највиши планински врх у Европи.

Изнад себе, на глечеру, назирао је светиљке на шлемовима оних који су пошли пре њега, а три Италијана, које је у планинској кући видео како на ципеле стављају крампоне, стигла су га. Одлучио је да се пење с њима.

По глечеру су напредовали споро, повијени у правцу ветра који их је шибао и на лица им наносио сићушне ледене тачкице. Италијани су се често заустављали, намештали ранце, исправљали штапове. Бену се чинило да тим темпом никада неће стићи на врх.

Тамна тачка у белини

Тада им се придружио Филип, Француз који, како је рекао Бену, Мон Блан познаје као свој цеп. Филип је избио на чело и покушао да убрза успон. Када су Италијани поново застали, Филип и Бен су се одвојили и наставили заједно.

Пут је био све стрмији, често и под углом

од 70 степени. Пењали су се и спуштали, прескакали велике пукотине у леду, качили се крампонима и цепинима за ледене зидове које је требало савладати. Повремено су се заустављали да би дошли до даха у разређеном ваздуху.

Обојица су били снажни момци, напредовали су истим кораком и успон се одвијао како се пожелети може. Ишли су према брвнари Вало, последњем станишту пре врха. Према Беновој карти нису били далеко од ње и решили су да тамо одлуче да ли ће ићи даље, у зависности од временских прилика.

Да би стигли до Валоа, требало је да с десне стране обиђу огромну ледену полулопту Гутеа, а ветар је беснео све јаче подижући ковитлаче снега. Учинио им се да виде брвнару, тамну тачку усред бескрајне белине, удаљену око двеста метара, али изненада се спустила дебела завеса густих облака и видљивост се смањила на једва један метар.

другом свој живот. Филип је био Парижанин, имао је двадесет седам година, жену и шестомесечну бебу. Редовно се бавио разним спортовима и већ трипут се попео на Мон Блан, једном усред зиме.

Нећу овде да цркнем!

Око десет ујутру снежна олуја претворила се у ураган. Рупа у којој су се шћућурили напунила се снегом, а они у њој као у клопци. Било је веома хладно, -15°C , и претила је опасност да се смрзну. Бен је могао дуже да задржи телесну температуру захваљујући јакни и панталонама постављеним синтетичким изолатором. Филип је на себи имао само одећу од најлона. Бен је у ранцу имао још топле одеће, али је ранац био затрпан снегом и ледом.

Када је почео да им понестаје кисеоник, њихова нервоза је порасла и претворила се у панику. Филип је изненада узвикнуо:

– Нећу овде да цркнем! Морам да живим за своје дете и жену!

– Знаш, ја сам обећао својој девојци да ћу се вратити, а ја држим реч – покушао је Бен да га смири.

Око два по подне ветар је ослабио, а видљивост се повећавала на двадесетак метара

Пошто нису могли даље, Бен и Филип су одлучили да направе бивак. Цепинима су у леду ископали рупу дубоку шездесетак центиметара и око ње подигли зидањ од добро утабаног снега. Бен је раширио своју врећу за спавање, добро постављену и изоловану пластифицираним алуминијумом, коју је требало да подели с Филипом који је од опреме имао само чутуру с водом. Скровиште им је било тако тесно да је Бен свој ранац морао да остави напољу, крампоне и цепине, такође.

Чим су се нашли у топлој и сувој врећи, повратили су добро расположење. Били су уверени да невреме неће потрајати више од пола сата јер су метеоролози предвидели лепо време. Уместо тога олуја је беснела све јаче и јаче. Ветар је ишчупао затварач на врећи за спавање и морали су ивице да држе чврсто уз себе. Снег их је засипао мада су се стиснули у кут рупе најмање изложен ветру.

Да би скратили време, испричали су један

дозвољавајући им могућност да се домогну брвнаре у Валоу. Извукли су се из рупе и нашли у пејзажу где се небо спајало са снегом. Крампоне нису нашли и пут су пробијали цепинима у правцу где су претпостављали да се налази брвнара.

Нису одмакли далеко јер се, за трен ока, подигла још јача олуја. Морали су назад у рупу. Филипа је опет обузела паника:

– Морамо да се извучемо одавде! Морамо да се спустимо! – урлао је.

Бен га је повукао назад рекавши му:

– Смири се, не буди луд! Син и жена треба да те имају живог! Једини излаз је да чекамо!

Спавање на смену

Напети и уморни покушали су да пију мало слеђене воде што им је ублажило бол у сувим грлима, али им је после тога било још хладније. Затим су поделили чоколаду и суво воће које је Бен понео у ранцу.

Време се непрекидно погоршавало, а ветар само што није поцепио шавове вреће за спавање, њихову једину заштиту од ужасне зиме. Око рупе у којој су били направио се зид од леда.

Бену су почеле да се смрзавају ноге, па је свукао ципеле да би трљао стопала. Филип је имао специјалне ципеле за температуру до -30°C , али је дрхтао у одећи од најлона. Бен му је масирао врат, рамена и руке свестан да ће његов сапутник, потраје ли ово, да се смрзне.

Те ноћи температура се спустила на -20°C . Спавали су на смену знајући да се, ако обојица засну, ниједан неће пробудити. Клецајући упутили су се према тамној тачки, брвнари... у ствари огромној стени!

Морали су да се врате и онда је, поново, почео пакао. Страхovit налет ветра оборио их је на слеђени снег. Ипак, успели су да се довуку до свог леденог бивака. Изненада, Филип је искочио из рупе и потрчао надолу. Бен га је дуго дозивао, а глас му се мешао са завијањем ветра.

Још један покушај

У среду, у шест ујутро, пошто су установили да се небо разведрило, два Енглеца, која су у планинарском дом у Гутеу чекала да олуја престане, кренула су према врху. Три сата касније пронашли су Бена како смрзнутих ногу, полусвестан, лежи у рупи пуној леда.

Пренели су га у брвнару у Валоу, свукли га, умотали у ћебад, напојили га топлим чајем и натерали да поједе мало чоколаде. У року од петнаест минута стигао је хеликоптер који га је пренео у болницу у Шамонију.

Филипово тело нађено је на путу за Гуте.

Бен је за длаку избегао смрт. У болници су му измерили температуру, свега $33,5^{\circ}\text{C}$. Изгубио је много течности, сви прсти на рукама и ногама били су му смрзнути. У болници је провео једанаест дана.

Чим је изашао, почео је да плива у хотелском базену, затим се, мало-помало, пењао и најзад је, 22. септембра, с новом опремом, кренуо на освајање Мон Блана. Како је било лепо време, стигао је пре мрака у брвнару у Валоу, а сутрадан у четири ујутро попео се на врх.

Б. Д.

најславнијег
миша

Walt Disney's

МИКИ ОД ЗОБИ И КУКУРУЗА

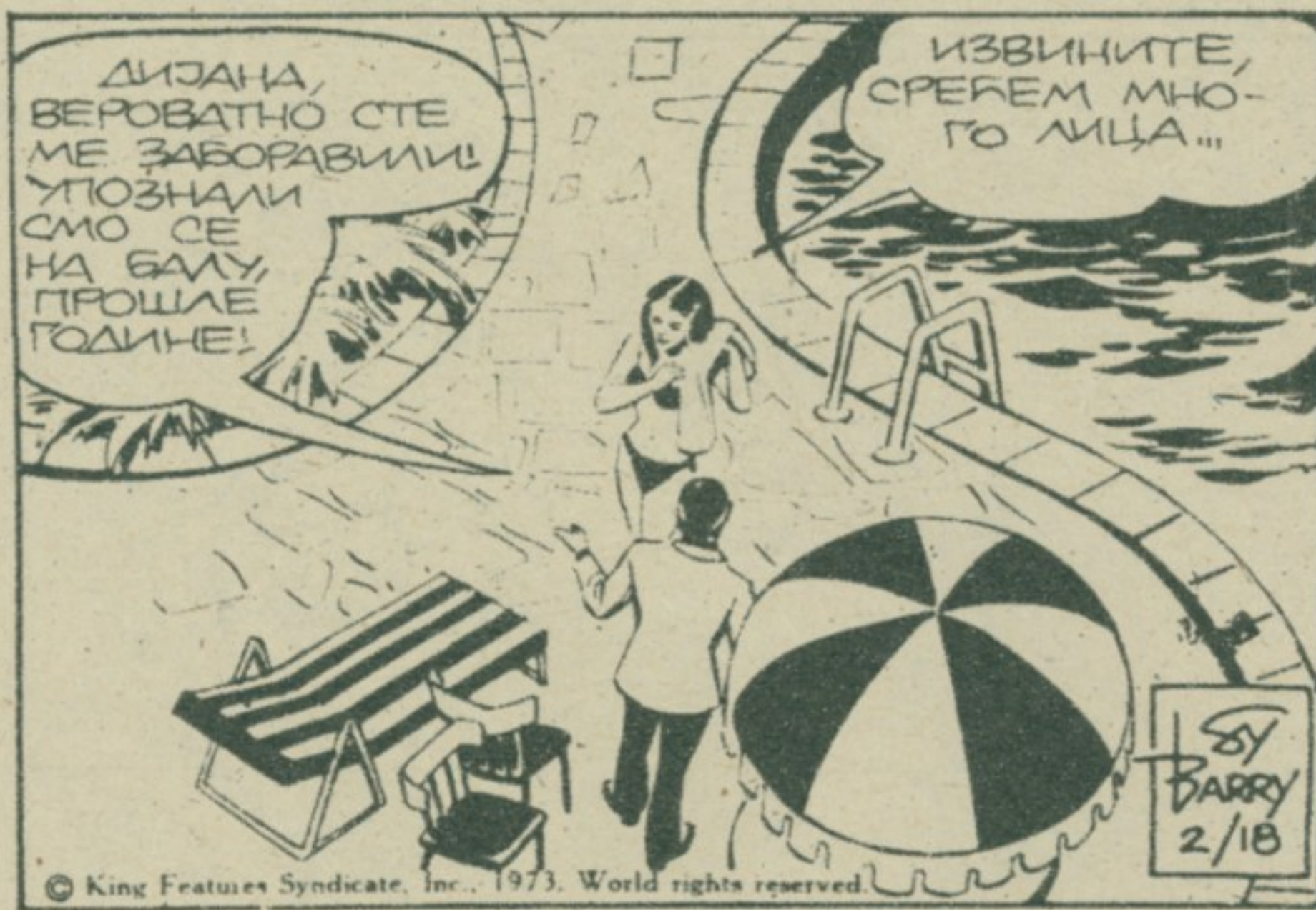
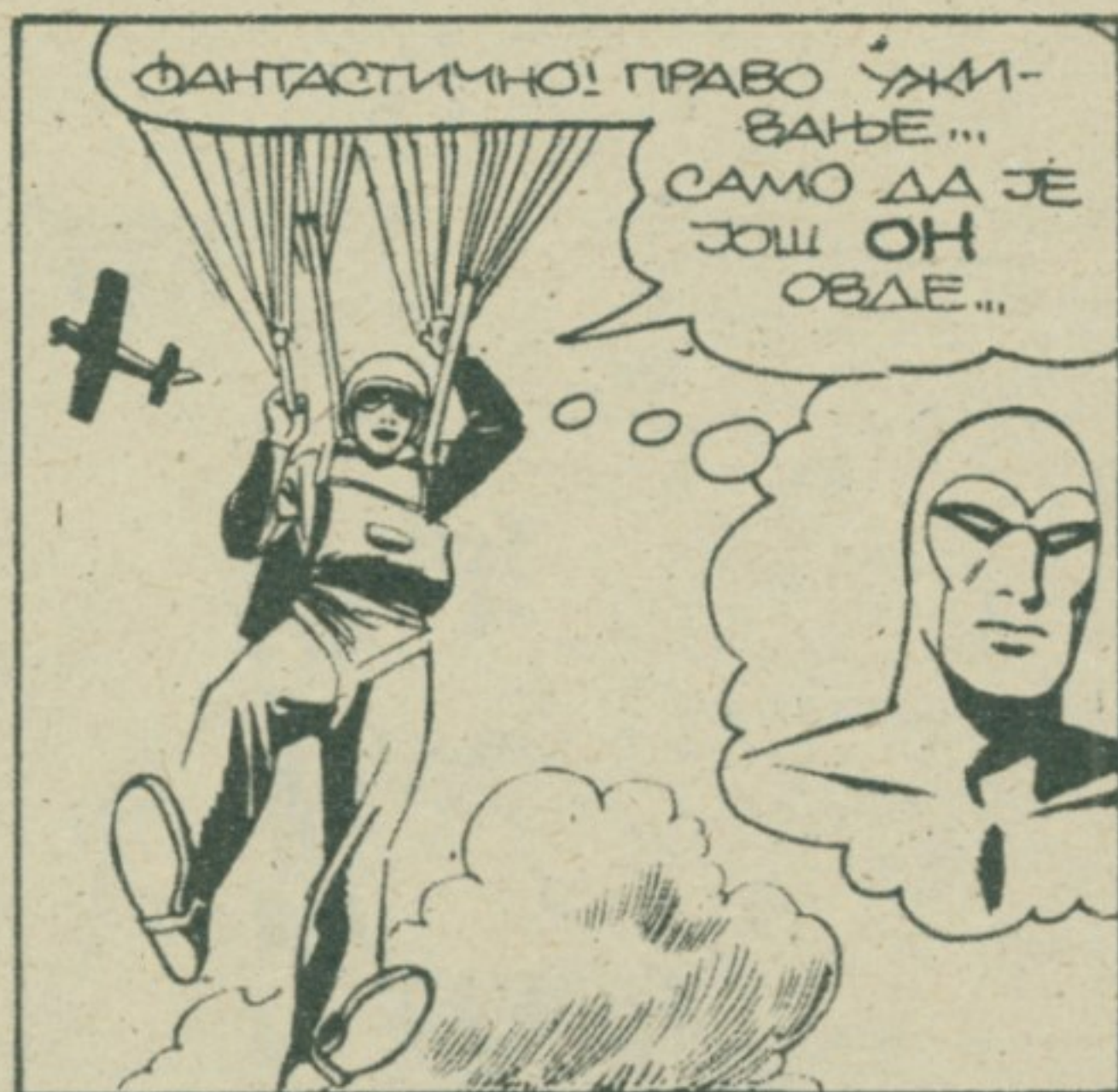
У част
рођендана

Јединствени
„цртеж”
мења
боју
смењивањем
годишњих
доба

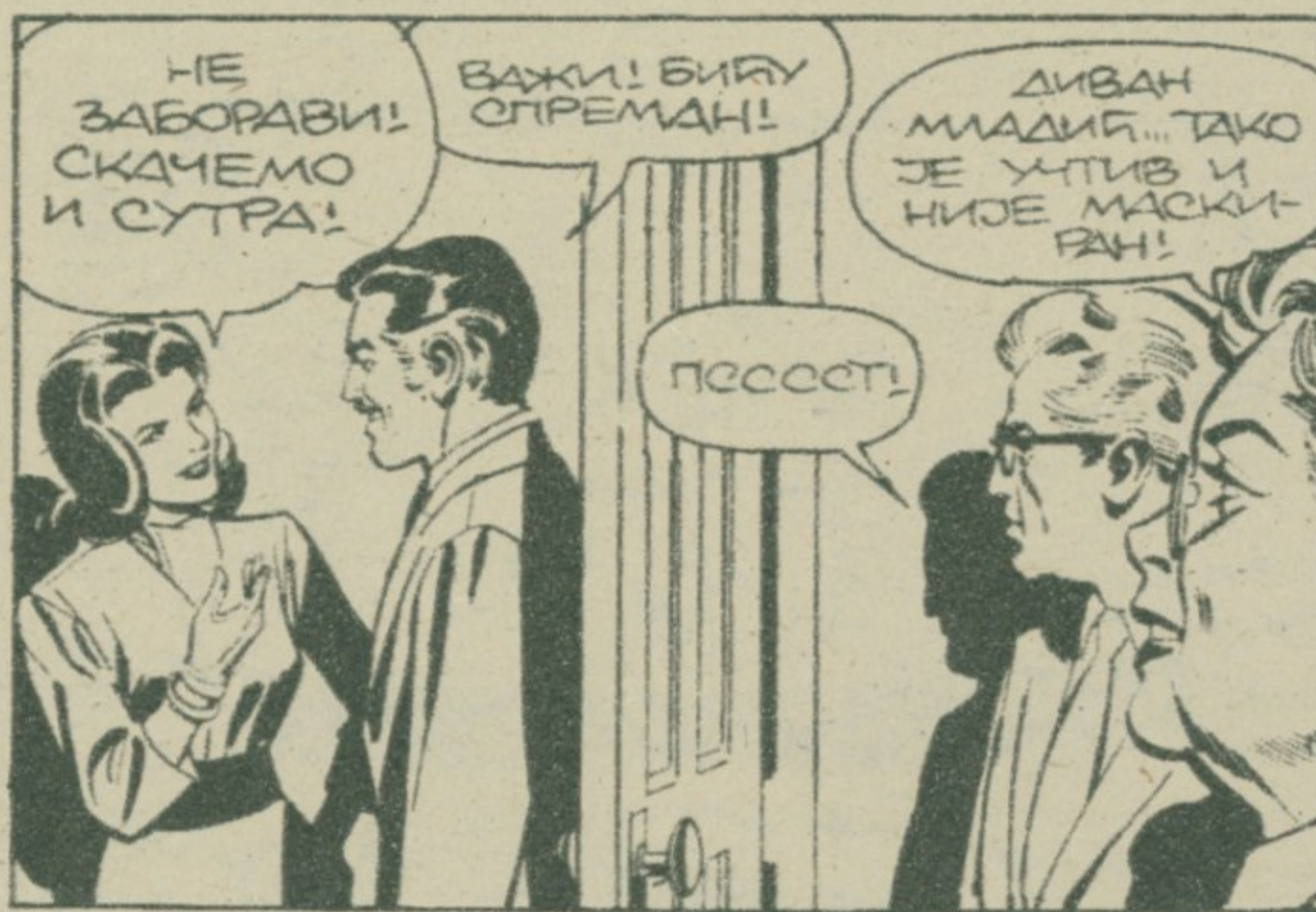
У Шефилду, америчка Савезна Држава Ајова, овог пролећа на површини од укупно 210 хектара засађено је шест и по милиона стабљика кукуруза и ко зна колико зоби. Све је тако обрађено да оцртава профил Микија Мауса – најпопуларнијег Дизнијевог јунака. Кукуруз уоквирује лик, а у средини је зоб. А да би лик био што савршенији, делови око носа и ушију обрађени су руком. Изабрана је баш Ајова јер изнад ње води најпрометнија ваздушна линија у САД па тако путници могу да се диве овом делу великог броја пољопривредника. Микијев лик види се чак са висине од девет хиљада метара. Како су се смењивала годишња доба, тако је и лик мењао боју, а моћи ће да се види све док га не покрије снег.

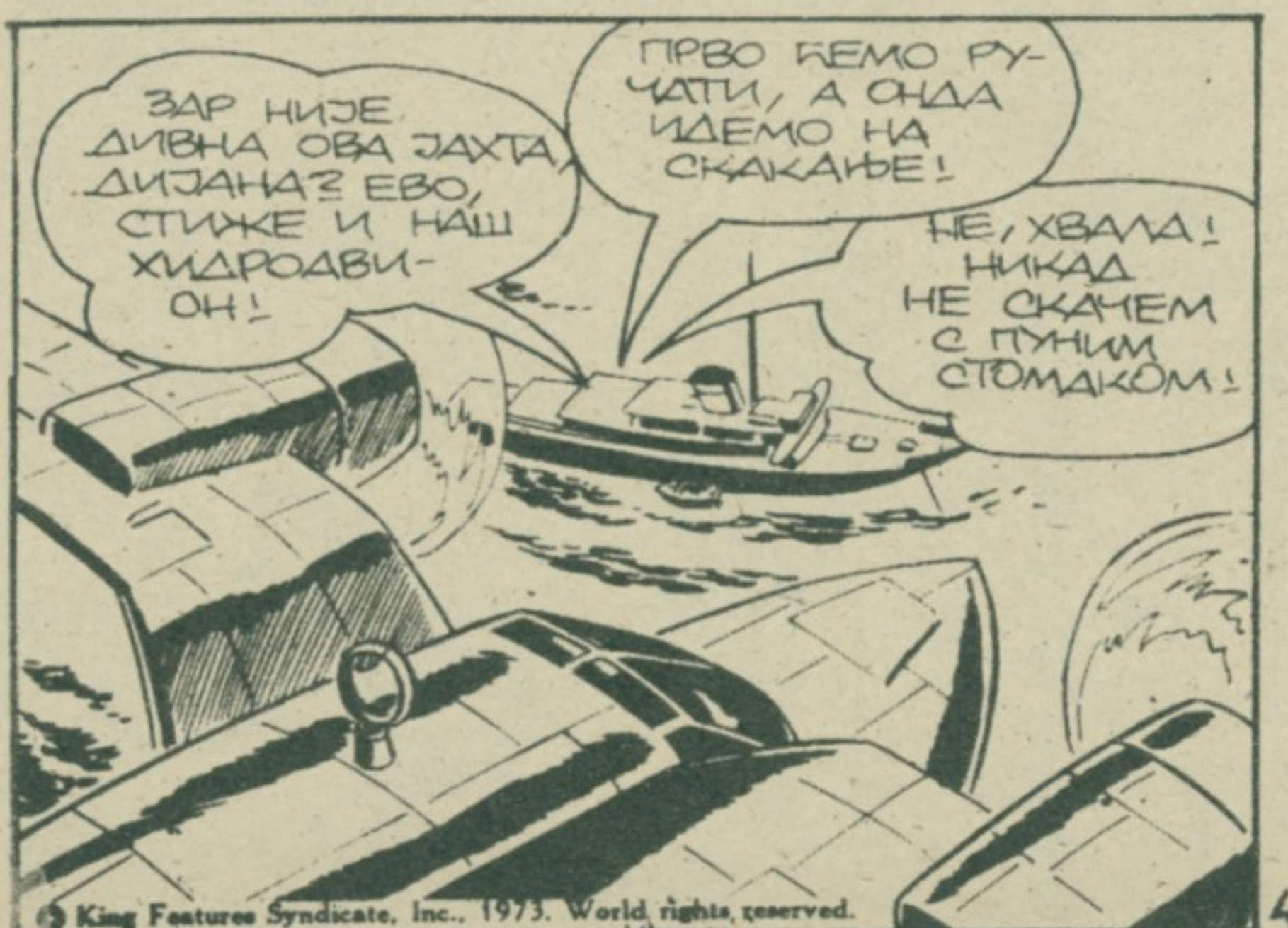
С. И.

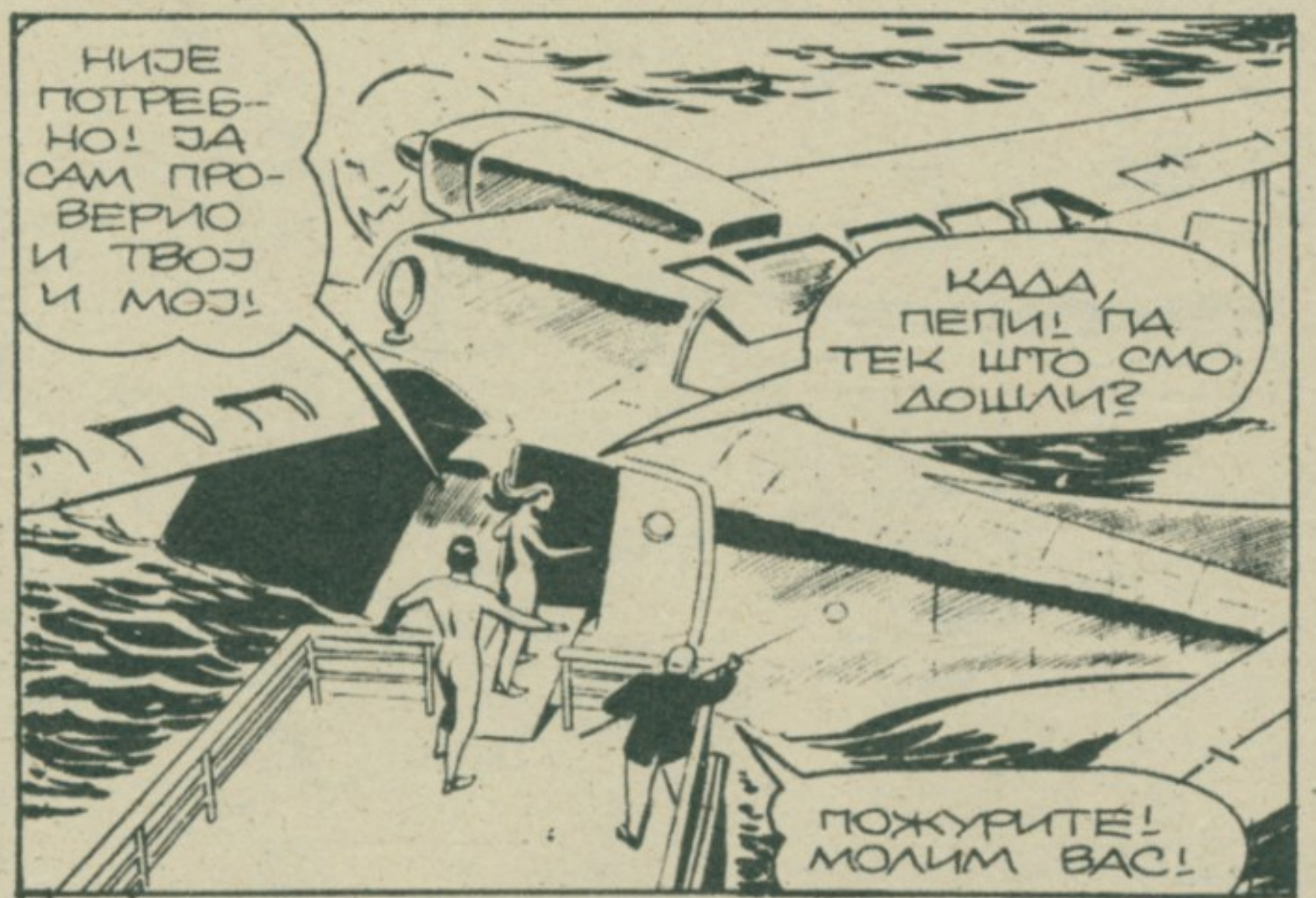

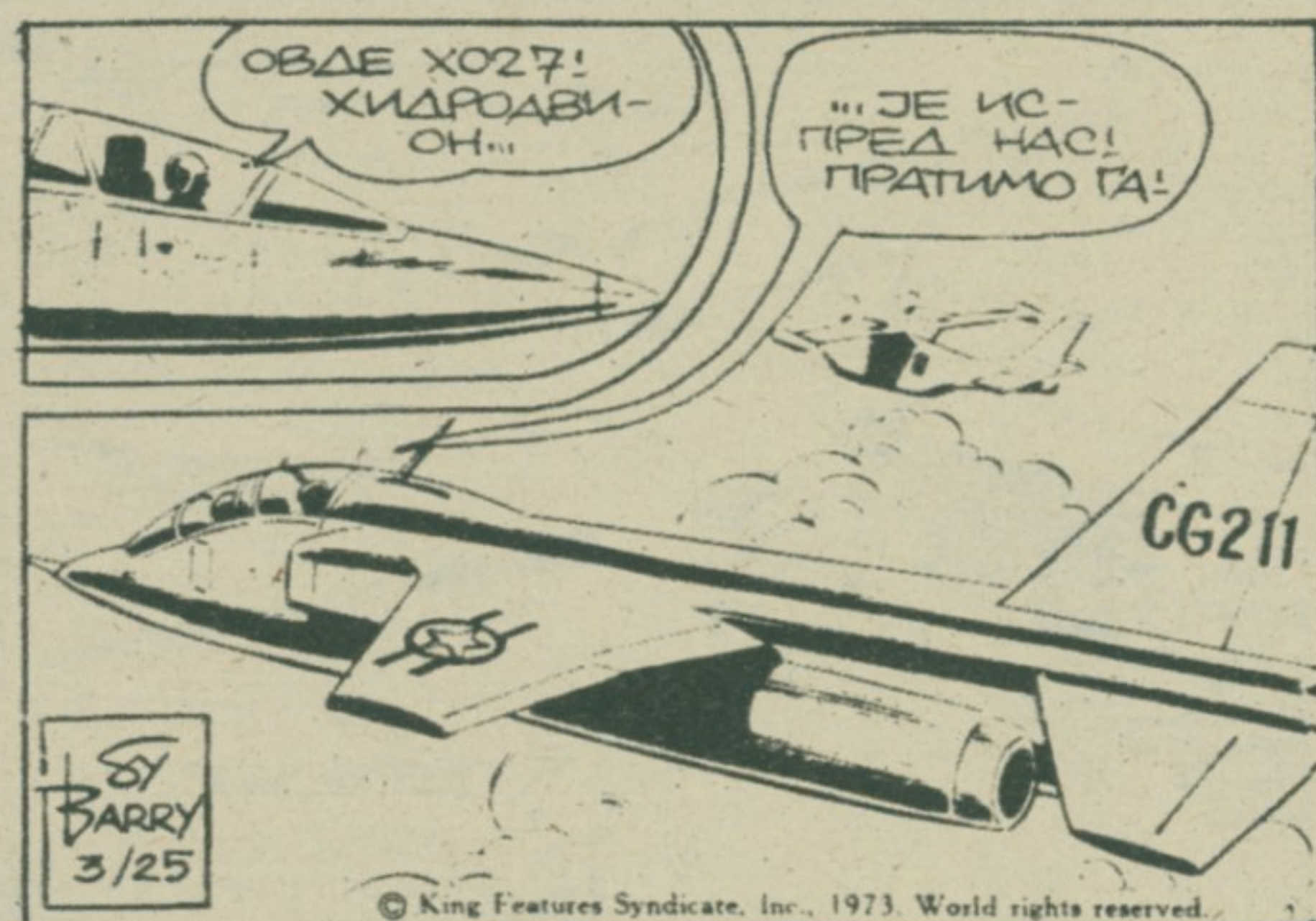

© King Features Syndicate, Inc., 1973. World rights reserved

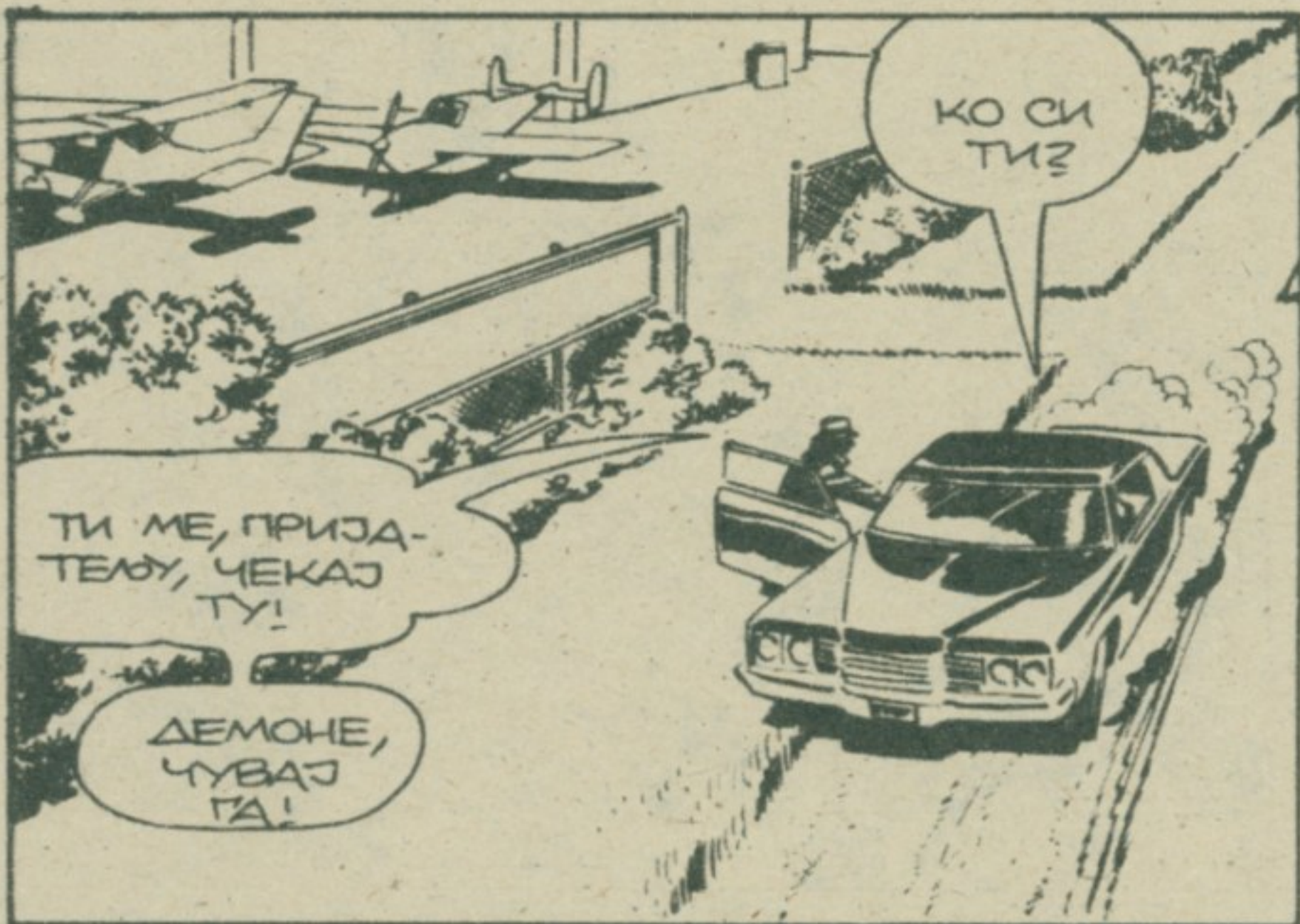

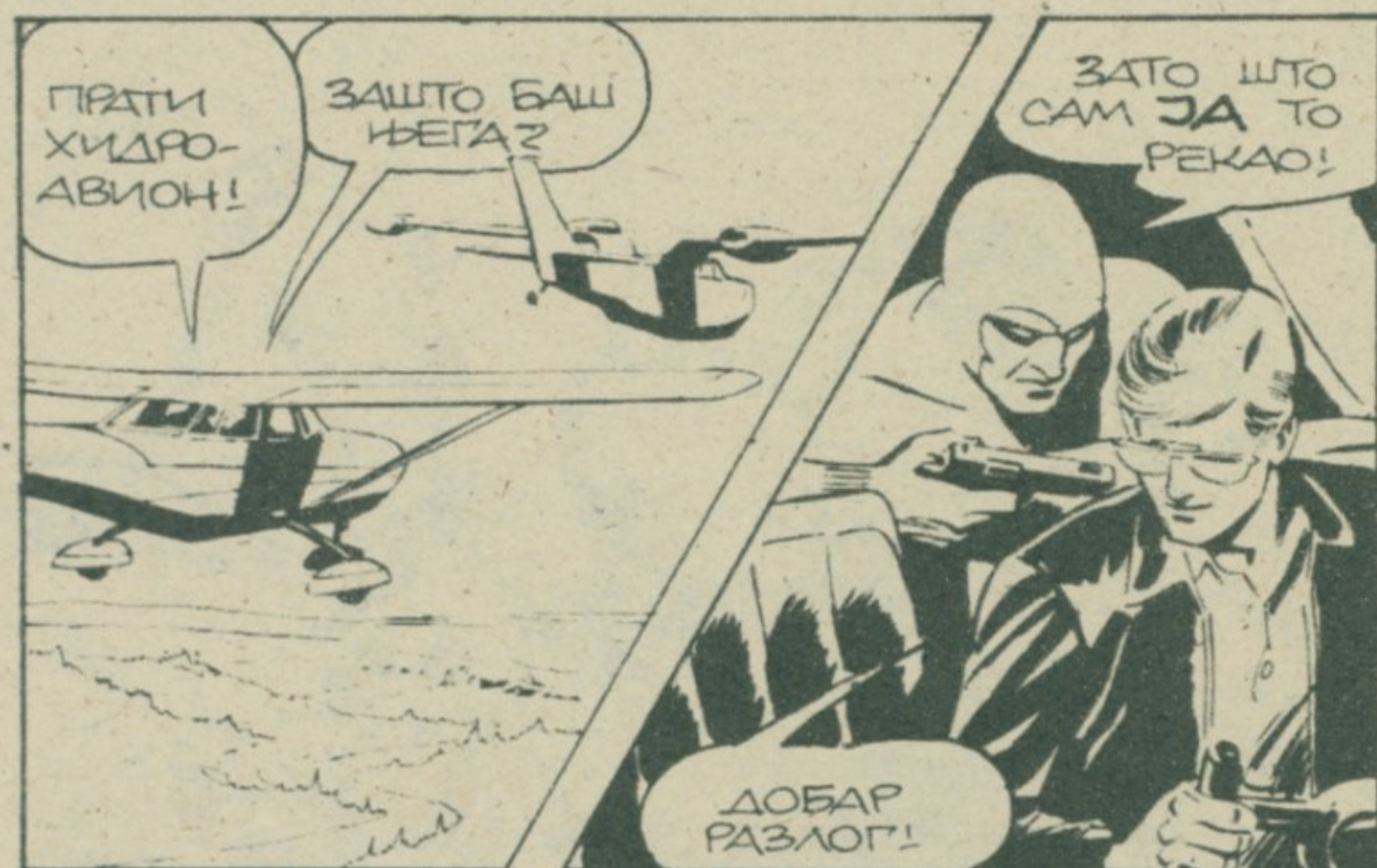

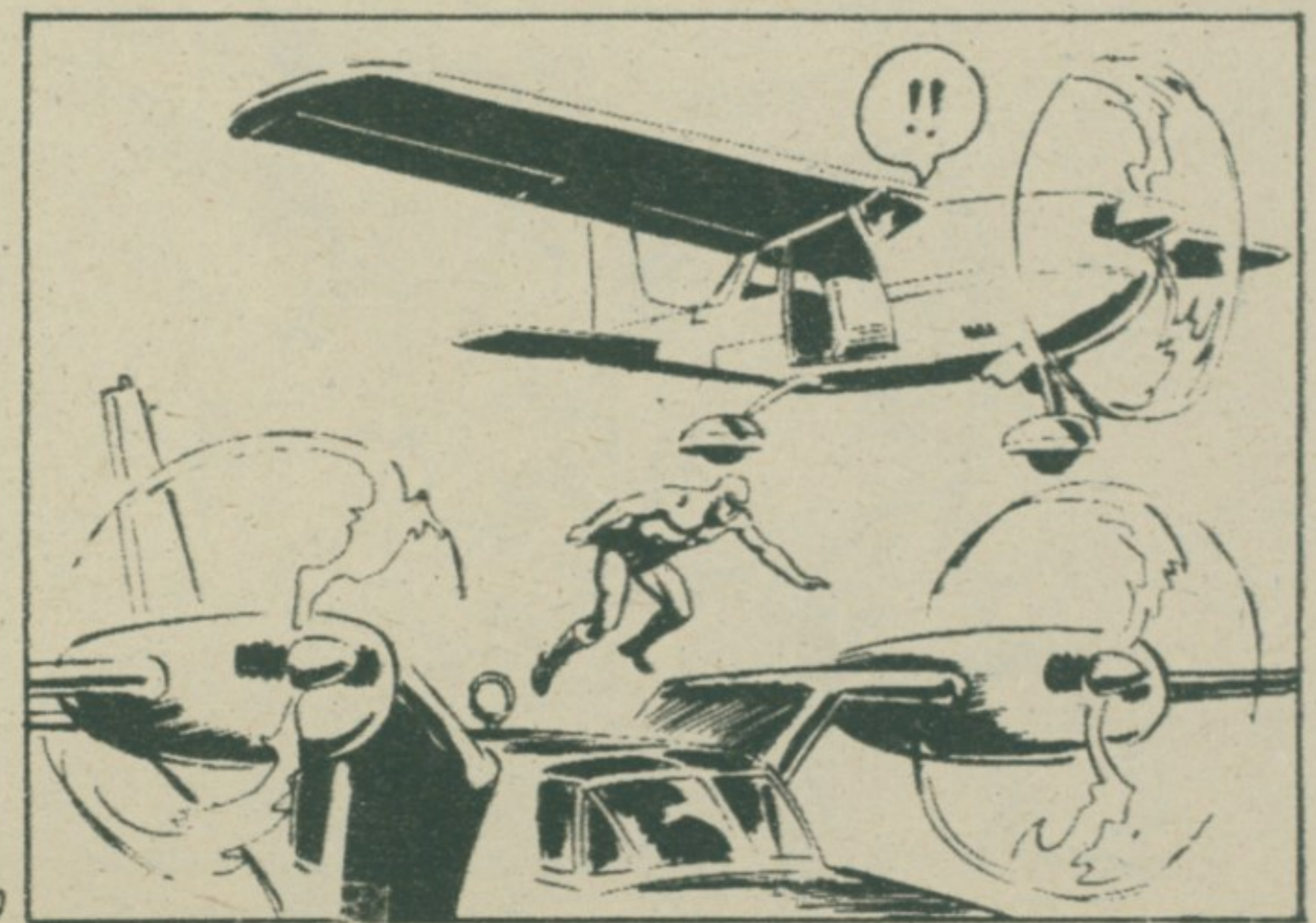

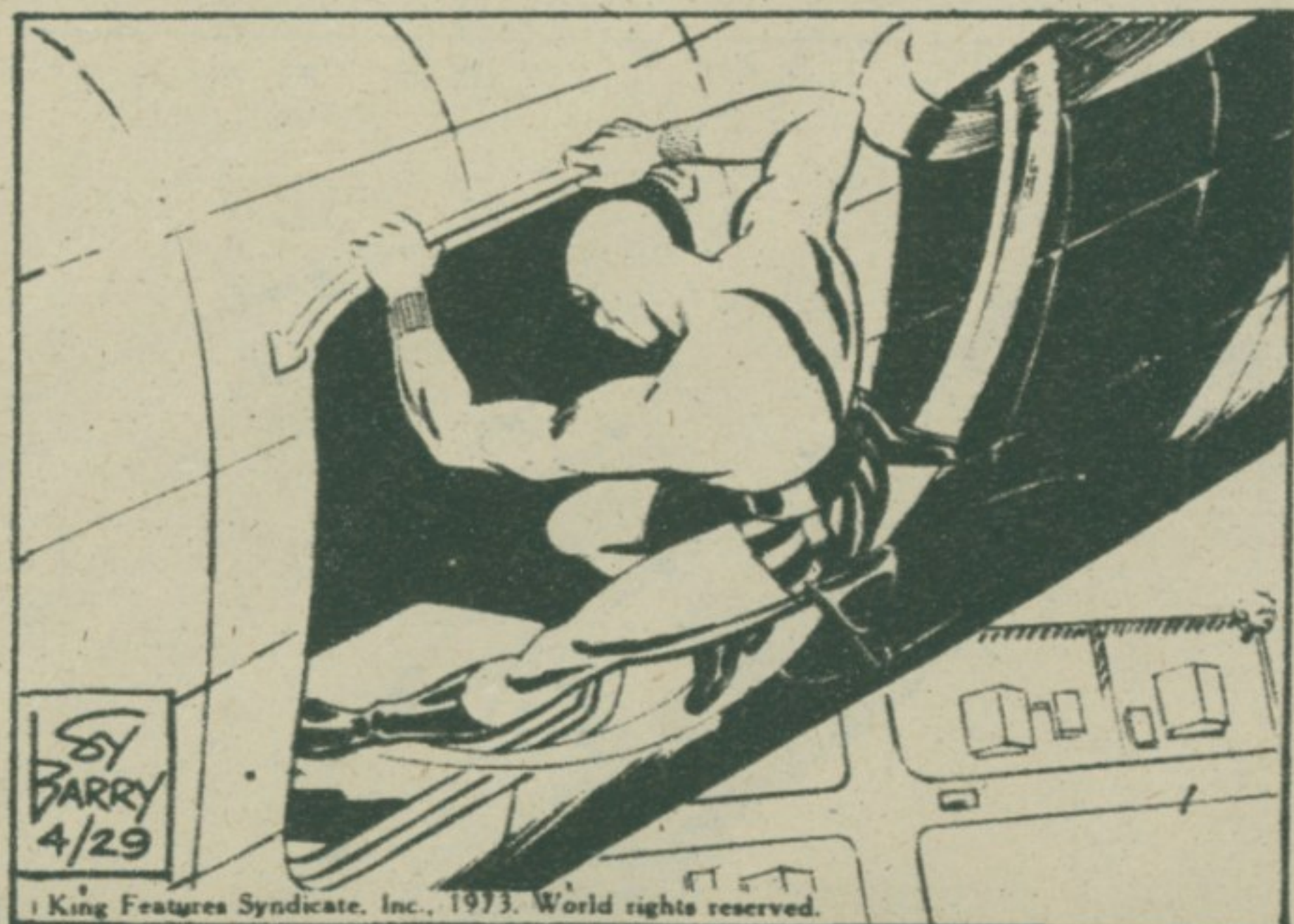
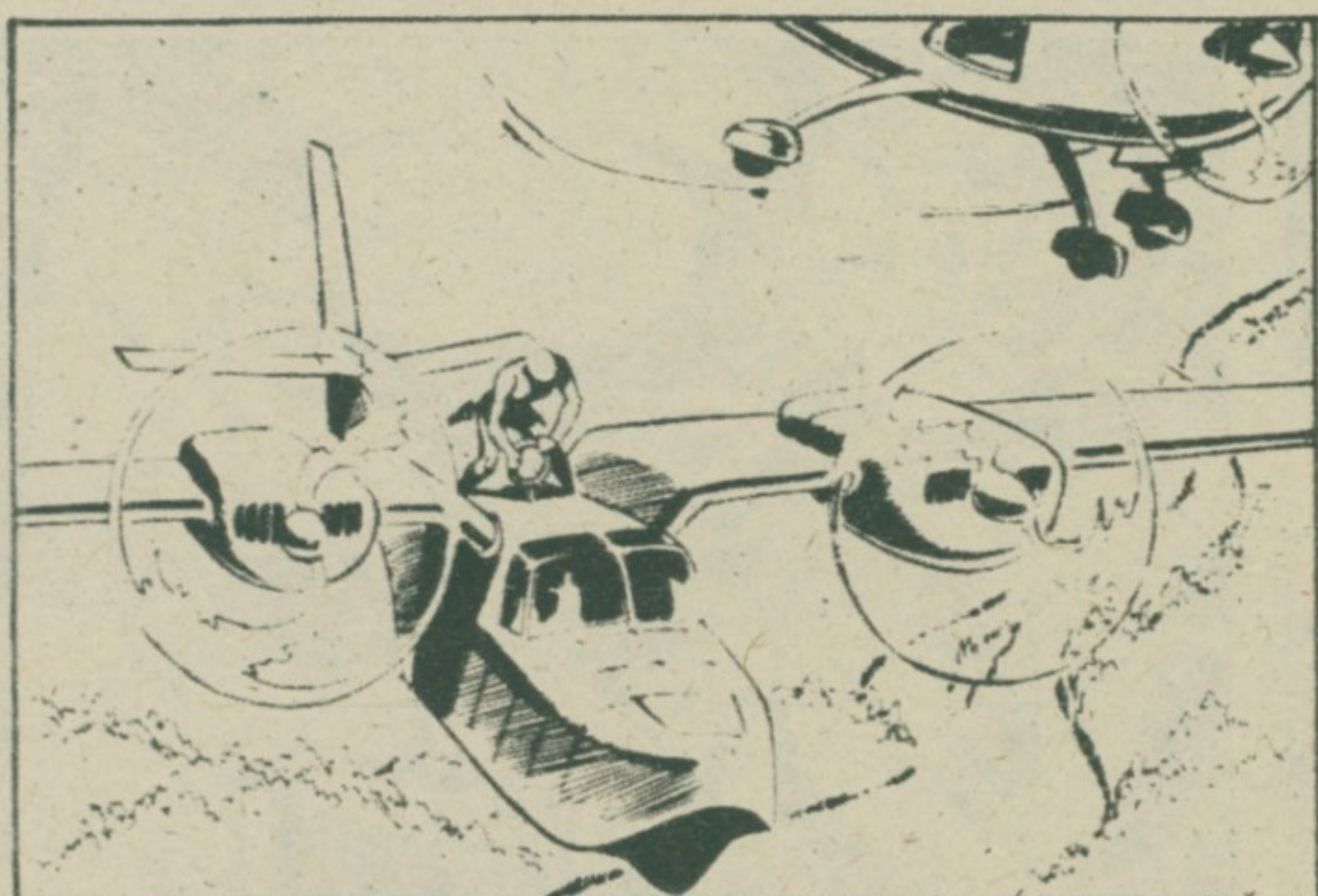
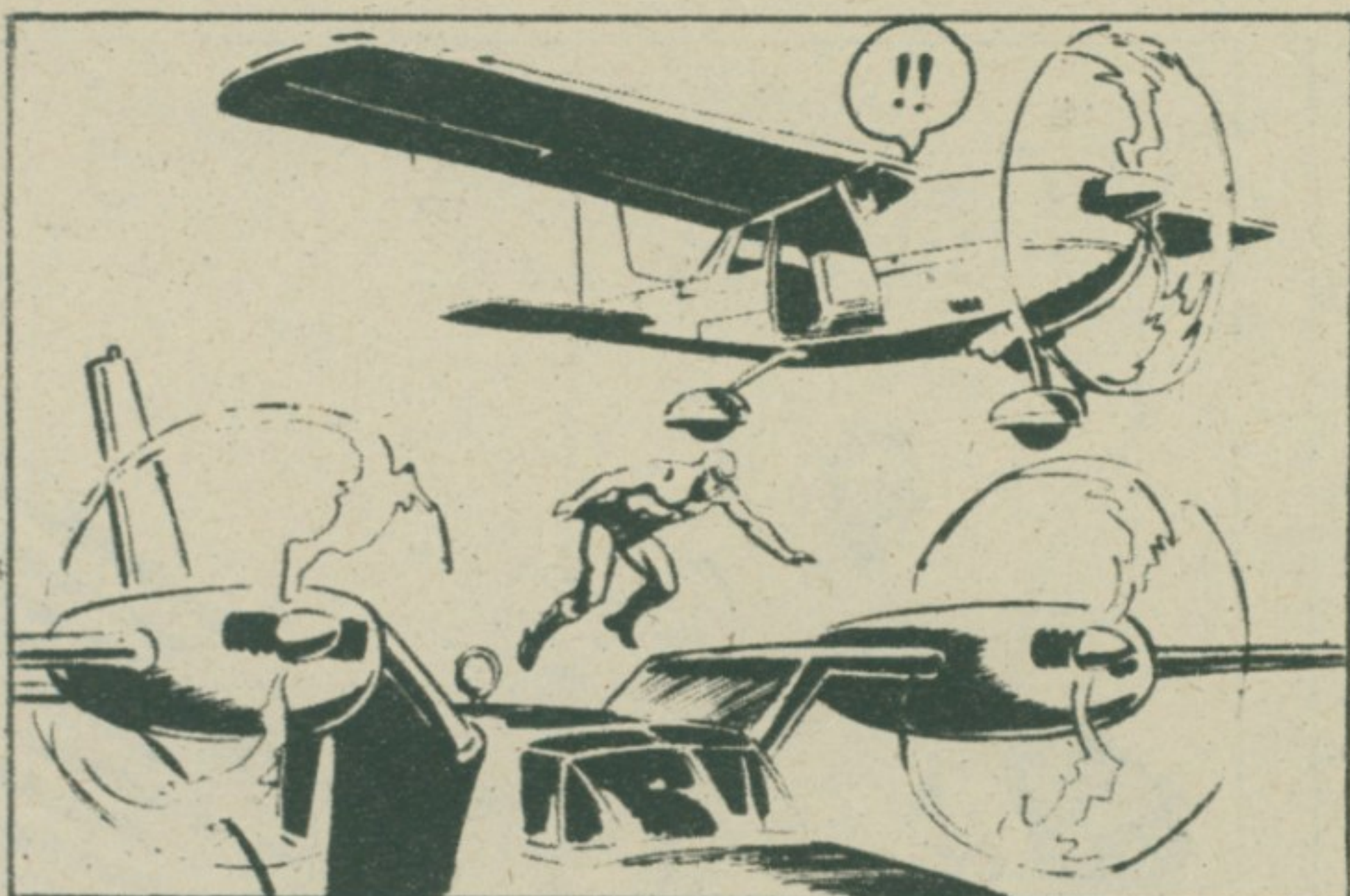

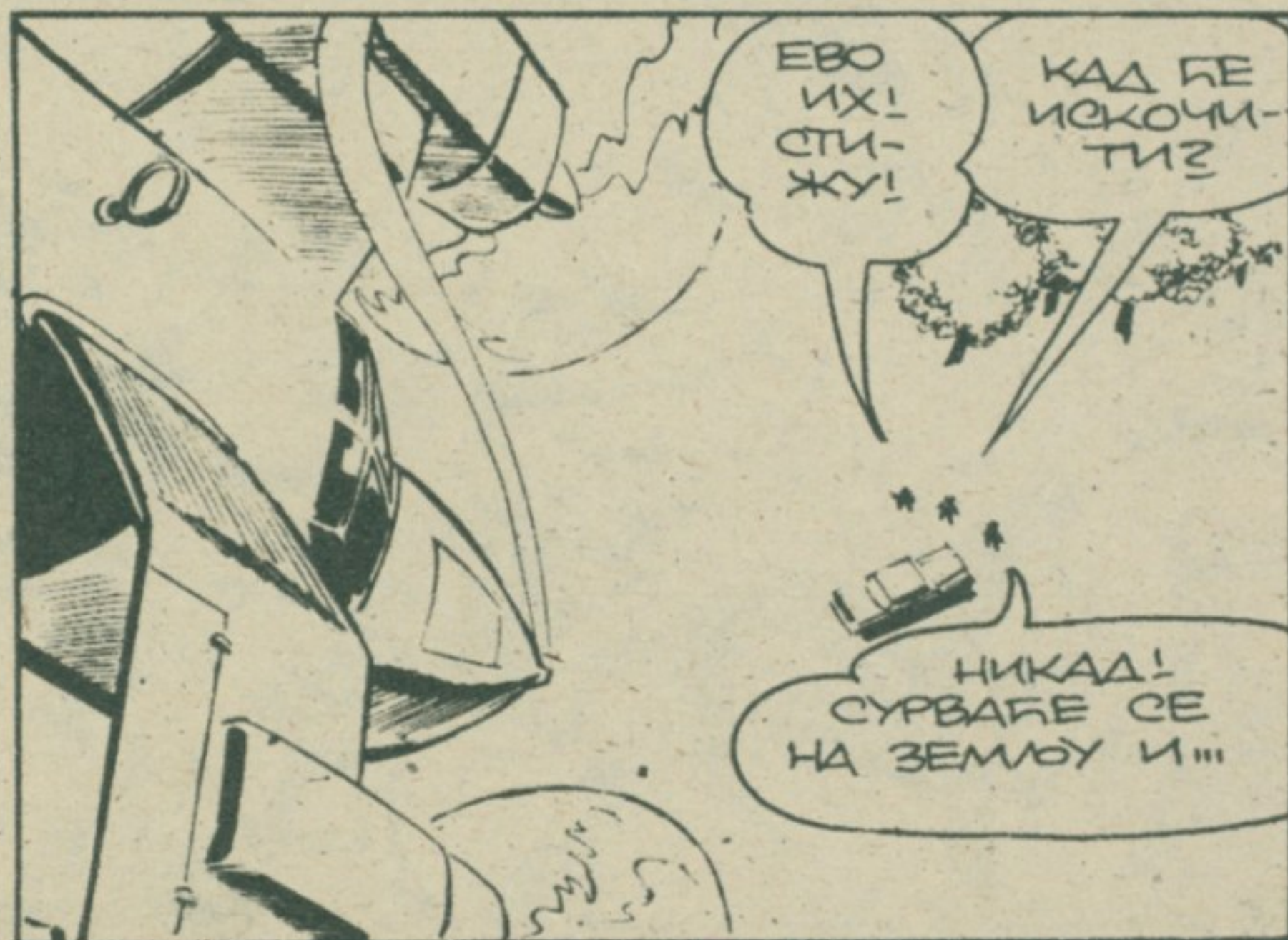
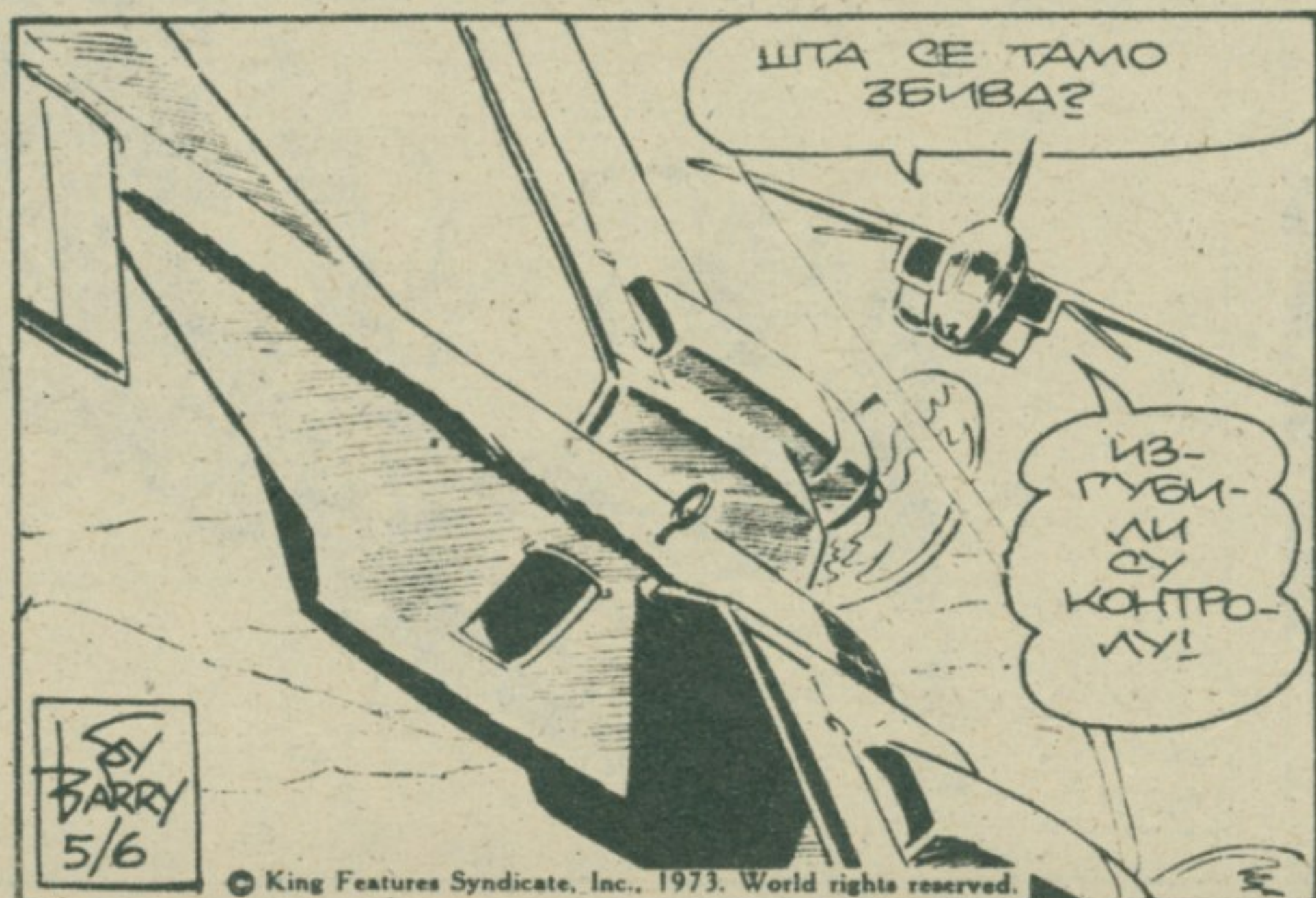
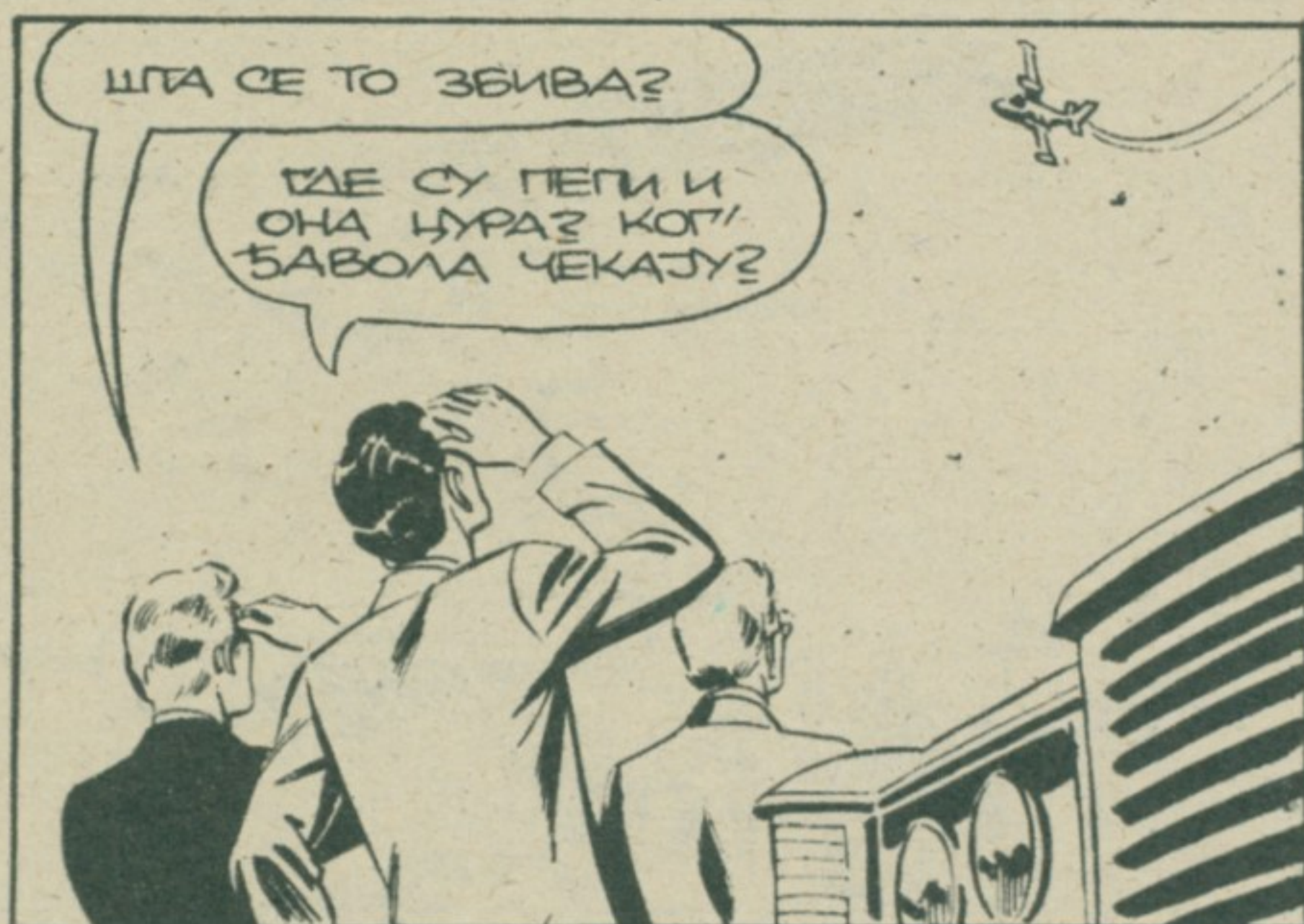

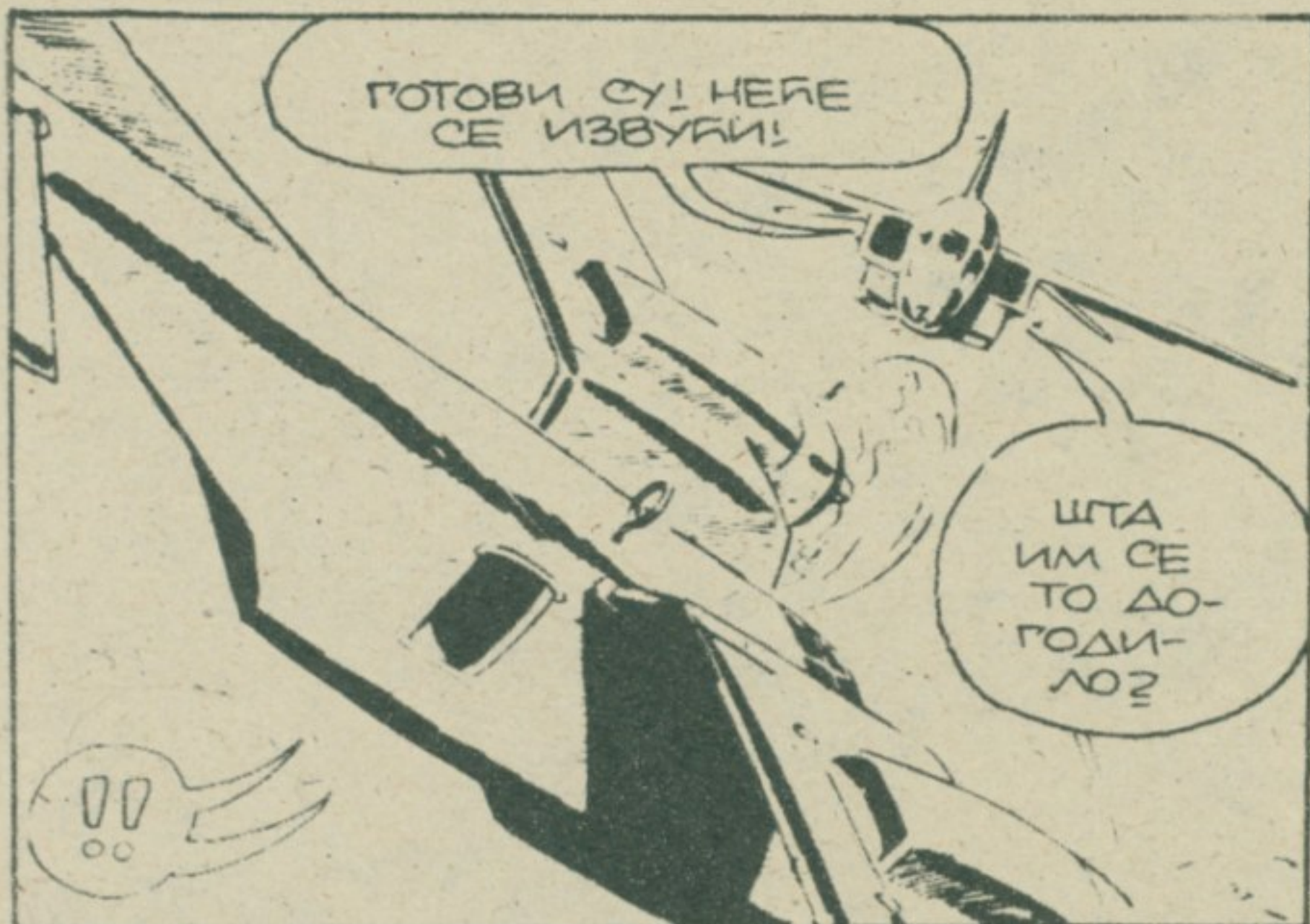

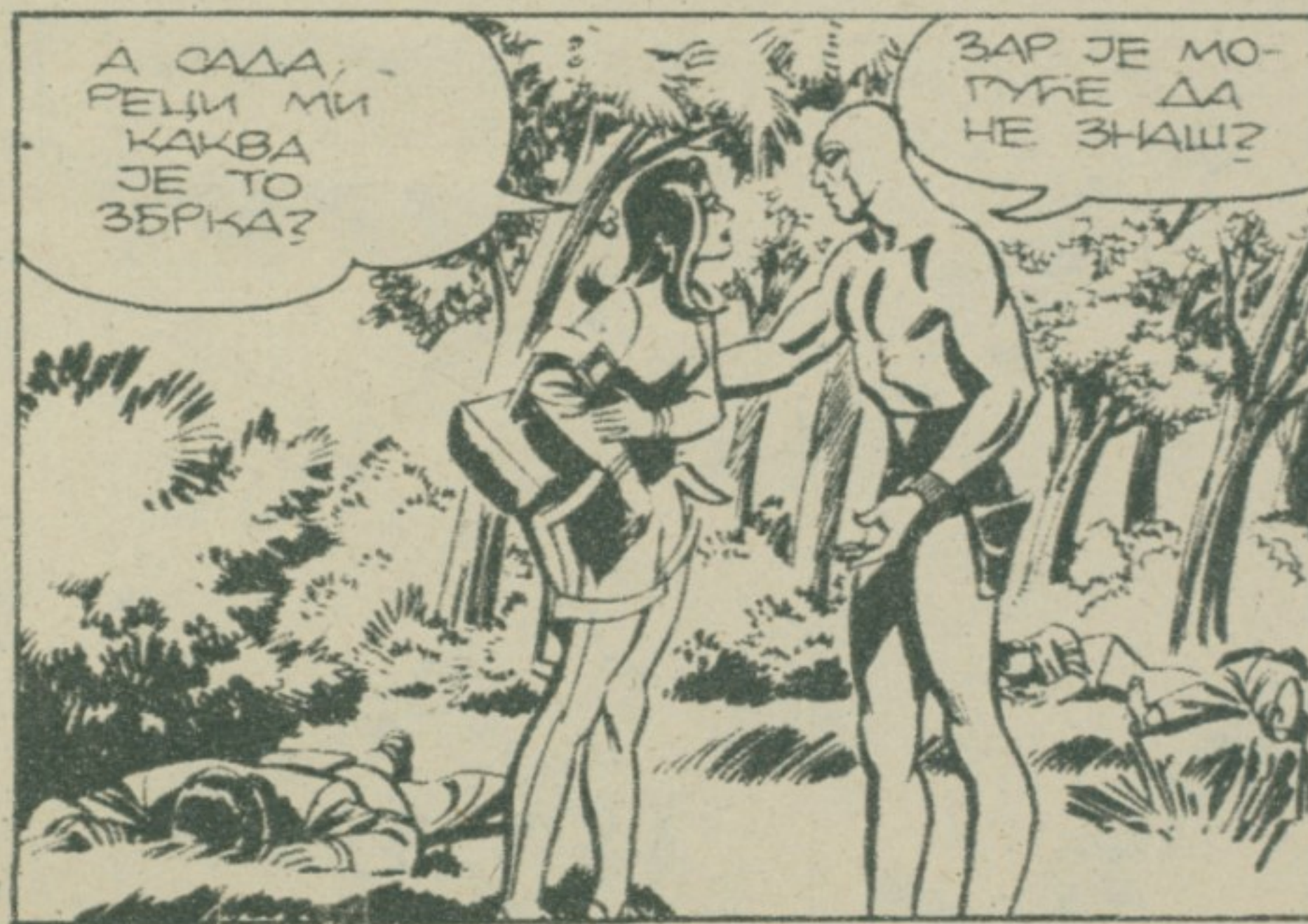

BY BARRY 5/6

© King Features Syndicate, Inc., 1973. World rights reserved.

© King Features Syndicate, Inc., 1973. World rights reserved.

Требало је хитно да одјури колима на неки задатак. Ускочио је у „вилис-оверланд“, већи цип, и нагло кренуо. Нешто је загребло на крову кола и одједном је то „нешто“ почело да одлази уназад. Александар Фотирић је, како је силовито кренуо, изненада и прикочио. Сад је то гребање кренуло унапред, пало на хаубу и „материјализовало“ се у облику – Ђуре, малог павијана.

Тако је Ђура стигао у главни штаб трупа Уједињених нација стационираних у Јемену. Неколико дана везано, павијанче није показивало никакву жељу да се врати у своје племе. Пуштен је да слободно шета. Тих десетак месеци колико је провео у мисији, улепшао је живот свим војницима.

А ту, у Сани, у бившем дворцу Ал-Бадра направљеном од белих и црвених цигли, у згради која је подсећала на торту, живело се нимало слатко. Када је у Северном Јемену, данашњој Арапској Републици Јемен, 1962. дошло до државног удара и капетан Салал збацио с престола Мохамеда ал-Бадра, владара и имама, проглашена је Јеменска Арапска Република. Салалове присталице подржавао је Египат, Ал-Бадрове Саудијска Арабија. У земљи је избио грађански рат. Пошто је постигнут споразум о немешању страних земаља, Уједињене нације су послале специјалну војну посматрачку мисију која је требало да прати шта се заиста догађа у Јемену. Међу првим је у главни град Сану, канадским четворомоторцем са Синаја, где је већ био у мисији, долетео и Александар Фотирић са још неколицином Југословена.

Мали павијан добио је име Ђура. Име су сви прихватили. Наравно, свако га је изговарао на свој начин. Тако је мајмун био и Бура, и Дура и Џура.

Ђура је са свима био у пријатељским односима, али је тачно знао да му је Александар газда. Он га је највише волео и пазио. Толико се припитомио да се чак није успротивио ни кад су му обукли сукњицу.

За Ђуру је било мало забрањених ствари. Осим „жице“, павијан је научио да његово присуство није баш најпожељније у трпезарији виших официра. Генерал Ван Хорн, Швеђанин, командант мисије, није волео да мајмун квари атмосферу у време обеда. Па ипак, Ђура је, с времена на време, утрчавао у просторију, и онако у брзини, седао на линолеум и у клизајућем „лету“, као неко ђуле, стизао до стола. Тада би му Александар или неки други официр тајно дали нешто да грицка, тек да не прави буку и не разљути Ван Хорна.

Између извиђања и разних задатака, чекања да стигне амерички авион и донесе храну, мало картања, дружења, играња фудбала, у мисији је све текло по неком каквом-таквом устаљеном реду. Зато је вест да ће у мисију доћи генерал Бани, Индус, у пратњи своје секретарице Мис Стивенсон, ускомешала све.

У Штабу је данима владало узбуђење. Каква ли је та госпођица Стивенсон? Свако од војника је мислио да ће баш он би-

ЂУРА, ЂУРА И ДУРА

„УН манки“ био је обичан мајмун у – посебним околностима

ти тај који ће се умилити „долазећој“ дами.

Дошао је и велики дан. На импровизованом аеродрому, у ствари каменој висоравни, били су постројени официри. Биће то прво женско чељаде које ће видети после толико времена (Јеменке, и ако би прошле близу Штаба, нису могле да се виде јер су биле сасвим покривене).

Из авиона је изашао генерал Бани, а за њим дама као из Киплингвих романа. Старица у каки униформи, с тропским шеширом и високим чизмама. Били су разочарани. Госпођици Стивенсон су обезбедили собу која је, као и све остале, била без врата. Имала је само застор на улазу.

Александар је додељен генералу Банију као ађутант, тако да га је, заједно са секретарицом возио. По повратку са једног задатка, Александар је први ушао у зграду и осетио неки чудан мирис. Кроз главу му је одмах прошло шта је узрок том неуобичајеном мирису. Отрчао је до собе госпођице Стивенсон и имао шта да види.

Ђура је поотварао све флашице с мирисом и лосионима, теглице с помадама и вероватно их јео и испијао. Тек, лежао је мртав пијан на средини собе с малом фиоком преко груди, а испод главе му је било неко писмо мис Стивенсон. Знајући шта ће се догодити, Александар је ошамућеног мајмуна зграбио и истрчао с њим из зграде. Однео га је у просторију у којој су се, откако су се ту сместили, налазиле гомиле кутија за које нико није знао одакле су, па ту нико није ни залазио.

Онако у трку чуо је за собом урлике: „Убити мајмуна!“ То су викали генерал Ван Хорн, његов ађутант (који је, ваљда тако схватајући дужност, увек „мислио“ што и Ван Хорн) и генерал Бани. Сви остали су урлили од смеха. Ђура се за све њих „осветио“ госпођици Стивенсон која није испунила њихова очекивања.

У тој просторији провео је неколико дана. Излазио је само на Александров позив који га је одмах упозорио да је у опасности и да је „преким војним судом“ осуђен на смрт. Ђура као да је то схватио – седео је ту све док није прошла опасност.

Волео је да се игра. Могао је сатима да шутира лопту, или неки камичак. Само му се није допадало да буде запостављен. Понашао се као прави „дечак“. Понекад врло несташан. Знао је да украде цигарету из џепа и да, љуштећи папир, жваће дуван. Изазивао је, пркосио или се умиљавао. Мењао је расположење, али је углавном био безбрижан и весео. Једино му је било важно да га примећују.

Ничега се није плашио. Можда је то и било фатално.

Једне ноћи зачула се пуцњава. Пошто је то било сасвим уобичајено у Сани, осим стражара нико на то није обратио пажњу. Али, ујутру није било Ђуре. Ни то није било ништа неуобичајено. Мајмунче је знало да се изгуби. А онда је дотрчао кувар, Јеменац и рекао да је „манки“ убијен.

Изван капије главног штаба, на путу, лежао је Ђура изрешетан мецима. Никад се није сазнало како је „погинуо“. Није разјашњено да ли је дошло до неког пушарања а павијан се ту случајно затекао или се припуцало јер је он претрчавао.

Ђури је приређена права сахрана. Да је поживео, Александар Фотирић би га довео у Београд.

В. С.

Пријатељи НОВА Велика наградна игра

ЧУНГА-ЛУНГА другари, серије сличица за награде III супер кола које желите, пошаљите на адресу: **АГЕНЦИЈА БОРБА**, наградна игра **ЧУНГА-ЛУНГА**, 11000 Београд, поштански фах 629.

Коверте са једном од серија (или више коверата) можете сла-ти до **10. јануара 1989**, када ће бити обављено извлачење на-града III супер кола. Коверти са серијом од 1 до 60 сличица који не буду извучени, конкурсат ће за супер извлачење – **101 Новогодишњи супер пакет ЧУНГА-ЛУНГА**.

III КОЛО

За највеће јунаке – највредније награде

За серију сличица од 1 до 60,
400 супер награда

- ТВ колор пријемник
- Мини музичка линија (3 награде)
- Црно-бели портабл ТВ пријемник (5 награда)
- Радио касетофон (5 награда)
- Пони бицикл (5 награда)
- Тренерка АДИДАС (10 награда)
- Кожна рукометна лопта (10 награда)
- Патике АДИДАС (10 награда)
- Спортска торба (25 награда)
- Мајице ЧУНГА-ЛУНГА (50 награда)
- Спортска капа ЧУНГА-ЛУНГА (50 награда)
- Тренинг панталоне – шушкавац и мајица АДИДАС (100 награда)
- Слатки пакет КОЛИНСКА (100 награда)

За серију сличица од 1 до 45,
300 супер награда

- Персонални компјутер
- Радио касетофон (3 награде)
- Радни сто (3 награде)
- Пони бицикл (3 награде)
- Патике АДИДАС (5 награда)
- Радио будилник (5 награда)
- Спортска торба (25 награда)
- Кожна рукометна лопта (10 награда)
- Мајица ЧУНГА-ЛУНГА (50 награда)
- Спортска капа ЧУНГА-ЛУНГА (100 награда)
- Слатки пакет (100 награда)

За серију сличица од 1 до 30,
200 вредних награда

- Црно-бели портабл ТВ пријемник
- Пони бицикл
- Радио касетофон (2 награде)
- Радни сто (5 награда)
- Тренерка АДИДАС (5 награда)
- Кошаркашка лопта (15 награда)
- Спортска капа ЧУНГА-ЛУНГА (30 награда)
- Мајица ЧУНГА-ЛУНГА (50 награда)
- Слатки пакет (100 награда)

За серију сличица од 1 до 15,
100 лепих награда

- ЧУНГА-ЛУНГА пакет слаткиша

**ВАШЕ СЛАТКО И СТАЛНО ЗАДОВОЉСТВО
ЖВАКАЋА ГУМА ЧУНГА-ЛУНГА НАГРАЂУЈЕ**

ЈЕСМО, ПИСМО

И

КУСУР ДОБИСМО

давне 1835. Београд је тада имао једва око двадесетак хиљада душа. Био је стиснут у такозваној Вароши окруженој шанцем. У Турској вароши, од данашње Васине улице до Дорћола живели су углавном Турци, док су Срби насељавали Српску варош, од Саборне цркве до обале Саве. Занатлија је било мало. Забележено је да је први прави пекар прешао из Земуна у Београд 1823. да би производио хлеб на „нов начин“. И кнез

Милош је хтео да уда свастик за занатлију.

Пеливан је држао радњу у делу турске вароши званом Зерек чија је жила-куцавица била садашња Улица 7. јула. И та се улица називала Зерек. Не знамо докле је Пеливан држао радњу у тој улици јер се бозациница помиње и после 1900. када је тадашњи власник, и један од многобројних Пеливана, постао милионер и посланик за срез Драгаш. Преко пута Скупштине, где се и сада налази, пресељена је после другог светског рата.

Док се налазила у Зереку, промет у Пеливановој радњи био је толики да је она из темеља морала да буде обнављана сваких пет или шест година.

Патријархални свет је нарочито волео Пеливанов сладолед. Прављен је у посуди постављеној у чабар с ледом па је сладоледар вртео руком ту посуду све док се сладолед не би замрзао. Рука би му отекла од обртања!

Иначе, име Пеливан изведено је из презимена – Пеливановић. Пеливан је краће и лепше за изговор. Упалило је!

Пуцао себи у уста

Пеливан је „жарио и палио“ оријенталним слатким специјалитетима док је Београд био турска касаба. Али када је почео да се отима турском начину живота и приближава Европи, у моди је било и понашати се „светски“.

Дошло је пет минута Карла Перола, једног од најпознатијих ако не и најчувенијег београдског посластичара или „цукербекера“!

За Карла Перола се први пут чуло као за сведока. Све-

Трамвај с коњском запрегом – Београд којег више нема.

У Пеливановој посластичарници могло је да се добије све што се тада на Оријенту сврставало у слаткиш. А дућан је радио као драгстор – од јутра до мрака. Алва, ратлук, кадаиф, сутлијаш, боза кисела и слатка, лимунада, неколико врста баклава, тулумбе... А тек салеп! Пио се врућ из шоља за црну кафу.

Цене багателне! Боза – марјаш чаша, колач – два марјаша. Зато је код Пеливана увек била гужва па се на место у радњи и испред радње у башти чекало. Журећи да наплате, Пеливанови момци понекад нису ни знали шта је ко попио и појео те су на-

плаћивали и мање. Народ је одлазио задовољан често говорећи ону стару народну: „Бог да прости на Болеч механу, јесмо, писмо и кусур добисмо!“

Посланик помоћу сладоледа

Пеливанове цене биле су заиста популарне а порције велике. Бозу је служио у криглама или чашама које су Београђани називали „штуц“ док су му шампите биле малтене „на спрат“. Наручите комад ратлука а добијате комадину. Само нек је народ задовољан!

Тако данас, тако сутра и Пеливан је постао појам „ори-

јенталске посластичарнице“ које су почеле да ничу широм Југославије под његовим именом, иако он с њима није имао никакве везе. И не само у Југославији.

И данас се у земљама средње Европе може видети посластичарница са називом „Пеливан“. Власници нису Пеливанови рођаци.

Пеливан, онај стари, старо-београдски, родом је из околине Драгаша код Призрена. Муслиман је, Горанац, из великог племена. Већ деценијама једни друге наслеђују у занату.

Пеливанова бозациница била је једна од најстаријих радњи у Београду. Отворена је

ИЗ СТАРОГ БЕОГРАДА

– Навали народе, ево, боза, лимунада, сладолед, баклава, има још ко да грош, душу слади умор вади! – тако су дочекивали госте момци Пеливанове посластичарнице чије је име временом постало симбол у готово целој средњој Европи

дочио је у српској националној ствари после турског бомбардовања Београда настао као последица догађаја

код Чукур-чесме. Пероло, пореклом Италијан и кувар код италијанског конзула у Београду Сковаса, рекао је да су Турци закували целу ствар. После је прешао код кнеза Михаила Обреновића за помоћника дворског куvara. Био је задужен за торте и слаткише уопште. У томе је био ненадмашан.

На двору се није дуго задржао. Отворио је своју радњу у Кнез-Михаиловој 1. Ту је данас плато испред продавнице „Југоекспорта“. Радња се састојала из два дела. У првом се налазила гурманска кујна за сладокусце а у другом посластичарница италијанског стила.

Убрзо је Карло Пероло постао најчувенији посластичар не само у Београду већ и на читавом Балкану. Оно што је могао да направи није могло да се поједе ни код познатог Капша у Букурешту или Жербоа у Пешти. Све до 1914. само је он припремао слаткише за страна посланства у Београду.

Пероло је био прави вајар у шећеру, чоколади и крему. Његове „креације“ одликова-

ле су руже, „амори“ и друге декоративне – веома укусне – фигуре.

Средином 1900. Пероло је покушао да изврши самоубиство пуцајући себи у уста. Београд је био запањен: зар он, богат и славан! Преживео је јер му је метак изашао с друге стране грла. Чим је оздравио, више није хтео међу покојнике! Али, после тога посластичарству је окренуо леђа. Посветио се искључиво гурманским специјалитетима. Виђени Београђани који су приликом прослава хтели на трпези његове посластичарске деликатесе морали су да га моле не би ли онако стар засукао рукаве. Једва би пристајао и за свој рад дебело наплаћивао. Понекад и преко сваке мере! И у деведесетој је још радио. Умро је у Београду.

Посебна прича живота старобеоградских дама и господа, био је посластичар Пантелић, Србин-пречанин. Родом однекуд из Баната, радњу је држао у данашњој Коларчевој улици, наспрам палате „Албанија“. Улазна врата красила је завеса од јапанске трске, а на њој „намолована“ насмејана девојка у кринолини и са кецељом пуном раз-

них колача. У посластичарници је на сваком столу стајала велика чаша, „штаницла“, пуна колача. Пантелић је био мајстор за еклере и кремците, али је обарао с ногу колачима од чоколаде којима је дао назив „црначка глава“.

Пантелићева посластичарница одисала је отменом атмосфером па је била част бити виђен у њој! Био је то, одиста, прави салон за дамски свет, уређен у бидермајерском стилу где се често током дана са неког старог грамофона могла чути Бетовенова Месечева соната.

О кифлама Томе Грубера по Београду су и деца причала, наравно уздишући јер родитељи нису имали новца да им их купе. То за путер-кифле, док су кифле „из модле“ биле привилегија само најбогатијих грађана. Грубер је правио и перече, земичке, пецива са кимом, милихброте... А сиротиња као сиротиња, чим хоће неког од укућана да прекори, прво се сети узречице: „Ваљда нећеш да те храним Груберовим кифлама!“

Тако је било у старом Београду. Кафићи су дошли много деценија после. И жвакаћа гума.

Миленко Тодоровић

СВАКИ ДАН
БИЦИКЛ ВМХ

Велика наградна игра PEZ

Сваког месеца
на адресе срећних добитника
(извучених жребом) послаћемо:

26 БИЦИКЛА ТУРБО
(сваког дана сем недеље извлачи се по један бицикл)

**100 РУЧНИХ КВАРЦНИХ
ЧАСОВНИКА**

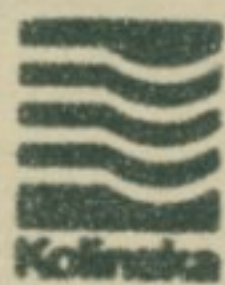
500 PEZ КАПА
са знаком PEZ

10 омота PEZ БОМБОНА шаљите на адресу:
ПОЛИТИКА ПП 124 – за PEZ
11000 Београд
Македонска 35

Ако пошаљете
10 омота PEZ бомбона,
верујте у могућност
да добијете
неку ВРЕДНУ НАГРАДУ
од вашег пријатеља
ПЕТРА PEZ-а!

Имена добитника
награде бицикл и часовник,
за претходни месец,
биће објављивана у ЗАБАВНИКУ
13. I 1989.
500 награда – КАПЕ,
доставићемо на адресу награђених.

СЛАДИТЕ СЕ PEZ БОМБОНАМА – ИГРАЈТЕ СЕ PEZ ФИГУРИЦАМА!

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

ХИ-МЕН ЈЕ УСПЕО ДА ЗАДРЖИ САУРОДА... ТИЈА И БЕТЛКЕТ СУ ПРИСКОЧИЛИ У ПОМОЋ...

ЗА ТО ВРЕМЕ, У ГВИЛДОРОВОЈ ЛАБОРАТОРИЈИ...

У ПРАВИ
ЧАС! ОВАЈ
ОВДЕ МЈ
ЈЕ ВЕО
УЏАСНО
ДОСАДАН!

САУРОДОВА ВАТРА СЕ ШИРИТА.
ХИ-МЕН ЈЕ БИО ПРИНУЂЕН ДА
МУЊЕВИТО РЕАГУЈЕ...

ОСТАВЕШ
ОВДЕ!
ВРУЋЕ
ЈЕ!

© FORTON
WEBER

9/28

ИДЕМ НА КРОВ! МОРАМ
УГАСИТИ ПОЖАР ДОК
НЕ ЗАХВАТИ
ЖИВОТИЊЕ!

© 1987 MARVEL INC.

БЛЕЈД ЈЕ ЗАВРНИУТ!
САД, АКО МИ ДОЗВО-
ЛИШ, ПОСТАЈЕМ
ВАТРОГАСАЦ!

© 1987 MARVEL INC.

УХ! КРОВ
САМО ШТО НЕ
ПАДНЕ!

© FORTON
WEBER

НЕ МОГУ ДА
ДИШЕМ! ВАТРА
ЈЕ СВУД УНАО-
КОЛО!

© 1987 MARVEL INC.

9/30

МОРАЋУ
ДА ОТВОРИМ
ПРОЛАЗ!

© 1987 MARVEL INC.

КАКАВ ДИМ! ОВО
МИ ЛИЧИ НА
ТРАГАЊЕ ЗА
СКЕЈЕТО-
РОМ!

ЖИВОТИЊЕ СУ
СПАШЕНЕ, АЛИ
ГДЕ ЈЕ ХИ-МЕН?
МОРАМ
ДА ПРО-
ВЕРИМ!

© 1987 MARVEL INC.

АЛИ, НА ТИ-
ЛИНО ИЗНЕ-
НАЂЕЊЕ...

ХИ-МЕНА
НЕМА,
АЛИ ЗАТО
ЈЕ БЛЕЈД ТУ...
КО ЈЕ ТО ЈОШ
С ЊИМ?

9/30

БЛЕЈД, САУРОД И ПРЕРУШЕНА
ОПА ЛИН БЕЖЕ...

© 1987 MARVEL INC.

КИДНАПОВАТИ
СУ НЕКОГА!
АЛИ КОГА?
ТО НИЈЕ БИО
ГВИЛДОР!

94

ТИЈА ЈЕ БРЗО РЕАГОВАЛА...

ЕРИК, ХИ-МЕН ЈЕ У ШТА-
ЛИ! НАБИ ГА И РЕЦИ
МУ ДА САМ ПОШЛА ЗА
КИДНАПЕРИМА!

© FORTON
WEBER

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ГВИЛДОР
СПАШАВА ТИЈУ

ХИТ

КОНЦЕРТИ

УЗМИ НОВАЦ И БЕЖИ!

Као и ранијих година, и овог лета је велики број хеви метал група кренуо на низ спектакуларних концерата по Америци. То је, сматрају, идеалан потез да се добро заради. Али, овог пута нису свима цветале руже. Како тврде менаџери, невоља је у томе што се све више група упушта у гломазне и скупе турнеје. Концерата је много, а обожаваоци немају довољно новца да би могли да посете све свирке које их занимају.

У протеклој сезони, што се парачице, најслабије су прошли Ирон Мајден, Јудас Приест и Дејв Ли Рот. Међутим, највећи минус забележила је помпезна турнеја под називом „American Monsters Of Rock Shows“. Било је то на 29 концерата на стадионима а наступиле су велике звезде као што су Van Halen, Scorpions, Dokken, Metallica и Kingdom Come. Карте за ове спектакле продавале су се далеко испод очекивања а неколико менаџера изгубило је на овом послу стотине хиљада долара. После овакве финансијске катастрофе траже се разлози. До лоше посете дошло је делимично и због тога што су после ове серије концерата на самосталне турнеје кренуле управо групе из овог пакета Van Halen, Scorpions и Metallica. Поред тога неки сматрају да је лоше одабрано време одржавања турнеје, јер су Van Halen и Scorpions издали нове албуме нешто пре турнеје тако да публика није могла да се упозна са „свежим“ песмама. А додатну отежавајућу околност представљале су прилично високе цене улазница.

Али, нису сви хеви металици лоше прошли. Концерти AC/DC обавезно су посећени добро, велико занимање изазвали су и обнов-

љени Aerosmith који су кренули на турнеју с тренутно врло актуелном хеви метал атракцијом Guns n' Roses. И Def Leppard, чија је америчка турнеја почела пре годину дана, пуни концертне просторе. Сасвим добро иде и групама Whitesnake, Poison и Cinderella.

Осим правца heavy metal ове године велико изненађење у Америци изазвала је турнеја групе Depeche Mode. Готово сви њихови концерти били су одлично посећени. Звучи можда невероватно, али на саједничком концерту Depeche Mode, Томаса Долбија и групе Rose Bowl у Јужној Калифорнији окупило се 65.000 посетилаца.

— У Лос Анђелесу још има радио-станица чији водитељи не умеју чак ни да изговоре име групе Depeche Mode — каже одушевљени менаџер овог састава а она три блока даље пуни стадионе. Ствар је у томе што су они нешто сасвим ново за већи део америчке публике којој су неке хеви метал групе већ постале помало досадне. Задовољавајуће занимање код публике изазивају Erasure, The Church, Tom Verl, Mission, Zodiak Majandvorp и Alarm. Цела ова прича указује да је све теже са сигурношћу тврдити која ће група добро продати концерте. Веома популарни RUN DMC почели су турнеју успешно, а онда је, неочекивано, цео посао стао. Како тврди један искусни менаџер, људи из организације морају да уложе огромне напоре и велику пропаганду да би привукли публику на концерт. Наравно, постоје и проверене вредности, али су ретке. Једино су Pink Floyd и Брус Спрингстин распродали све своје концерте унапред. Одмах иза њих су старе легенде Grateful Dead који су, кренувши поново на концерте, изазвали неподељено одушевљење.

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

DARK TRUTHS

*I've told some dark truths
And I can't keep on lying
Cos one day I'll find
I'm not your hero*

*It's so nice that someone thinks
You're special
Treat them right
That trust in you is precious
All the same
We make mistakes*

*I've used up a few lives
Now I'm afraid of dying
Cos one day
I'll find
You're not forgiving*

*It's so nice
There's someone to rely on
Treat them right
That trust in you is precious
All the same
We make mistakes
And I've used up a few lives*

МРАЧНЕ ИСТИНЕ

*Изговорила сам неке мрачне истине
И не могу више да лажем
Јер ћу једног дана схватити
Да нисам твој херој*

*Тако је лепо кад неко мисли
Да си изузетан
И поштује те
Та вера је драгоценца
Али увек
Ми чинимо грешке*

*Потрошила сам неколико живота
И сада се бојим умирања
Јер једног дана
Схватићу
Да ти не опрашташ*

*Тако је лепо
Постоји неко
И поштује те
Та вера је драгоценца
Али увек
Али увек
Ми чинимо грешке
А ја сам већ потрошила
неколико живота*

Текст и музика: Џоан Арматрејдинг

СВАКА ПЕСМА ХИТ

Ових дана у нашим продавницама појавила се плоча америчке продукције коју је потписао наш човек. Реч је о Ненаду Баху, момку који је још 1984. године отишао у Њујорк покушавајући да се тамо пробије. Ненад Бачић (Бах је ново презиме које је одабрао за нов континент) рођен је у Ријеци и својевремено је био члан састава „Вријеме и земља“ издала је тих година албум на којем је био и њихов хит „Твоја мајка сјајно куха“. После две године боравка у Америци изашао му је промо-сингл а годину дана касније издао је албум „Greatest hits“ (Највећи хитови). Управо тај албум појавио се сада и код нас.

— Плочу са највећим хитовима музичари обично објављују после дуге и плодне каријере — каже Ненад. — Ја нисам чекао десет година — купио сам своје најбоље песме и представио се америчкој публици.

Ненад компонује врло пријатну поп музику, а да би се представио на прави начин помогли су му цењени студијски музичари који раде са Дејвидом Боувијем, Билијем Џоелом, Џоелом Џексоном, Синди Лопер и Елтоном Џоном. Сасвим довољно као препорука за слушање.

ЗАСЛУЖЕНИ ОДМОР

У последње време почеле су да се проносе гласине о распаду састава „Ирон Мајден“. Чланови групе обратили су се новинама и објаснили да о разлазу нема ни говора, само су се договорили да следеће две године направе паузу, јер им је одмор свима потребан.

— Има већ неколико година како смо једни другима обећали дужи одмор — каже певач Брус. — И сад, када смо управо завршили велику европску турнеју, тај моменат је дошао. А да бисмо уверили нашу публику да се нећемо распасти, могу само да кажем да смо већ одабрали и продуцента за следећи албум.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

— Неке од познатих група свирају на потпуно исти начин и праве исти шоу као и кад су почели. То је тако тужно. Музика је заснована на спонтаности, на надахнућу које долази у тренутку и то је најважнија ствар у нашој групи.

Кирк Хемет (Metallica)

Индиго звезде

Нова сензација на светској сцени су „The Proclaimers“, састав који чине близанци из Шкотске. Хит синглом „Letter from America“ они су врло брзо из потпуне анонимности скочили у врх топ листа. За синглом је стигао и деби албум. Одмах су основали групу са којом су снимили нову плочу „Sunshine on Leith“ и кренули су на велику турнеју по Енглеској. Са албума су се већ издвојили хитови „I'm Gonna Be 500 miles“ и „Better Days“ који су потврдили да су „The Proclaimers“ тренутно једна од највећих нада енглеске поп-сцене.

Конкурс ПГП РТБ и „Политикиног Забавника“

СНИМИТЕ ПРВУ ПЛОЧУ

**Уочи избора
најбољег пева-
ча и групе сеп-
тембра и одлу-
ке жирија ко
снима прву син-
гл плочу!**

Ускоро треба очекивати коначну одлуку жирија о томе која група и који соло певач снимају своју прву сингл плочу, а пре тога, наравно, и одлуку о најбољима у септембру, на конкурс који су организовали „Политикин Забавник“ и ПГП РТБ.

Док жири обавља свој посао и преслушава снимке који су пристигли на нашу адресу, подсећамо вас на наградно питање у „Забавнику“ бр. 1919 које је гласило: ПГП РТБ је уочи лета објавио албуме две британске рок групе које су тада гостовале у Љубљани. Како се оне зову?

Тачан одговор је — „Mission“ и „All About Eve“.

Како су, у предвиђеном року, само два тачна одговора пристигла на нашу адресу, по пет ЛП плоча ПГП РТБ добиће:

Јован Алексић, Огњена Прице 43, Београд и Зоран Поповић, Б. Кидрича 168, Јагодњак.

ВИДЕО

БАРОМЕТАР

КОД КУЋЕ, А У ОПЕРИ

У нашој рубрици која говори о најбољим снимцима који могу да се нађу у домаћим видео клубовима – биће данас речи о опери. Дакле, то нису играни филмови, већ снимци познатих оперских

Џузепе Верди

представа, тако да ће сви љубитељи, као и могући обожаваоци оперске уметности, имати прилику да чују и виде чувена дела у извођењу познатих уметника. Ове године навршила се и 175. година од рођења познатог италијанског композитора Џузепе Вердија, па је и то разлог више да се подсетимо његовог дела.

Џузепе Верди: „Аида“

Славни композитор написао је ову оперу 1871. године. Године 1869. Џузепе Верди (1813–1901) добија понуду да за ново позориште у Каиру, у част отварања Суецког канала, компоује оперу са темом из историје египатског народа. После свечане премијере, италијански музички критичари напали су Вердија због наводно удаљавања од изворног ита-

лијанског оперског стила, односно приближавања Вагнеру, што је он, природно, одбацивао. Данашњи историчари музике тврде да Верди није уклонио старе, изразито италијанске оперске елементе, већ их је издигао до новог уметничког врхунца. На снимку о којем говоримо, солисти су чувени Фјоренцо Косото и Марија Кјаре који наступају уз хор, оркестар и балет Арене у Верони. Снимак траје 160 минута. ■

„Набуко“

Према либрету Темистокла Солера, Верди је 1842. године завршио писање опере „Набуко“. После смрти жене и деце, и дубоке депресије, понуђени Солеров либрето пружа му могућност да да одушка својим осећањима. Тако, на оперској сцени, постаје представник тзв. покрета „рискорђимента“. Сличност теме о поробљеном хебрејском народу са стањем у неуједињеној и неслободној Италији, допринела је тријумфу „Набука“ у Вердијевој отаџбини. Успех ове опере омогућио му је сталне уговоре са „Скалом“ и издавачем „Рикордијем“. Уз хор, оркестар и балет Арене у Верони (диригент је Маурицио Брузон) наступа и чувена бугарска певачица Гена Димитрова. Трајање: 135 минута. ■

„Отело“

„Коначно!“ Тим речима је већ остарели Верди у писму Аригу Боиту (аутору либрета) описао завршетак опере „Отело“. Веровао је наиме да му је рад на новој опери (1887) исцрпео све стваралачке и физичке снаге и да му је то последње дело. Историчари музике сматрају да је „Отело“ нека врста резимеа Вердијевих оперских истраживања. На видео касетама које се могу наћи и у домаћим клубовима, забележен је снимак са оперског фестивала у Верони: певају славни Владимир Атланов и Кири Те Канава. Снимак траје 150 минута. ■

Ђакомо Пучини: „Боѐми“

Ђакомо Антонио Доменико Микеле Секондо, како је иначе Пучинијево право име, рођен је 1858. године у петој генерацији породице музичара. Студирао је у Милану где се спријатељио са издавачем „Рикордијем“ који му је објавио и оперу „Манон Леско“. Том опером Пучини је започео праксу да као основу за нову оперу узме или потврђене позоришне успехе или теме које су већ привукле друге уметнике. Тако је и „Боѐме“ почео да пише тек када је сазнао да композитор Руђеро Леонкавало ради на истом садржају. Опера је први пут изведена 1896. и доживела је велики успех код публике, без обзира на лоше критике. Премијера је била у Торину, а дириговао је славни Артуро Тосканини. Снимак о којем говоримо потиче из Ројал хаус опере у Лондону. Певају Илеана Котрубес и Нил Хен. Трајање: 120 минута. ■

СВЕТСКЕ ВИДЕО ПРЕМИЈЕРЕ

Као да полако заборављамо да се поред домаћих, углавном „пиратских“, у свету одржавају праве видео премијере познатих филмских остварења, односно откупљују се права за дистрибуцију филмова са великог екрана на касете. Ево неких наслова који су се недавно појавили:

1. „Julia and Julia“ – „Џулија и Џулија“ (1987).

Италија, режија: Питер дел Монте; главне улоге: Кетлин Тарнер.

СТИНГ

2. „Calcuta“ – „Калкута“ (1967), Француска, режија: Луј Мал; Domovideo (BXC); трајање: 97 минута.

„Калкута“ је документарни филм из едиције „Ремек-дела Луја Мала“ („Лифт за губилиште“, „Љубавници“, „Зази у метроу“...) Ова видео касета садржи део огромног филмског материјала који је познати редитељ снимио својевремено у Индији, за потребе Француске телевизије. ■

3. „Der himmel über Berlin“ – „Небо над Берлином“ (1987), СР Немачка/Француска, режија: Вим

НЕЗНАЊЕ ИЗАЗИВА ОТПОР

Отпор према животињама и неким природним појавама потиче из незнања. То је, између осталог, на великом видео сајму у Милану рекао Салваторе Ђонело приликом представљања нове видео куће „Аироне видео: видео касете о природи и цивилизацији“. Основу њихове продукције чине изузетно вредни филмски материјали „Би-Би-Сија“, „Англице телевизије“, као и јапанске телевизије. Нови низ документарца биће пласиран на видео тржиште на исти начин као и филмови о нашој цивилизацији из продукције „National Geographic“ видео.

Ево и наслова који су већ у продаји: „Царство поларног медведа“, „Африка: нестала река“, „Предатори из саване“, „Бака, мали народ из џунгле“ и „Откривање невидљиве природе“.

Габријел Бирн, Стинг; CBS/FOX Papagard (BXC); трајање: 92 минута.

Годину дана после биоскопске премијере, филм „Џулија и Џулија“ појавио се и на видео касети. То је прича о жени која без икавог, видљивог, разлога не може да се сети последњих неколико година свога живота. Занимљиво је поменути да је овај филм најпре снимљен новом видео техником ХДВС са 1125 линија (убицајена ТВ слика има најчешће 625 линија), па је тек онда пребачен на филмску траку. ■

Вендерс; главне улоге: Бруно Ганц, Ото Сандер, Питер Фалк; General video (BXC); трајање: 126 минута.

Званично, најбољи филм овогodiшњег ФЕСТ-а према избору критичара и добитник прве награде за режију на прошлoгодишњем Канском фестивалу, коначно се појавио и на касети. „Небо над Берлином“ својеврсна је хроника овог града коју „исписују“ размишљања човека-анђела. Филм је снимљен у комбинованој црно-белој и колор техници. ■

Вељко Радосављевић

Урчује
др Зоран Живковић

олако је дошао к себи и постао свестан болова, модрица и мучнине у стомаку. Покушао је да испружи ноге и схватио да нема ослоња. Као да лебди...

Отворио је очи. Тачно, лебдео је. Изнад њега је била таваница... или можда под. Протрљао је очи. Сад је јасно видео шта га окружује.

Налазио се у васионском броду. Око њега прави хаос: летели су сандуци и разни апарати истргнути из својих лежишта.

Ничега се није сећао. Могао је само да каже да све то види први пут. Сагнуо се и успео да се ухвати за један од држача на тиду.

— Мора да постоји неко логично објашњење — рекао је, да би чуо свој глас. — Треба само да се сетиш...

Како се зове?

Није знао.

— Хеј! — викнуо је. — Има ли кога?

Није било одговора.

Странац у огледалу

Опрезно, да би избегао судар са сандуцима, упутио се ван кабине. Пола сата касније знао је да је он ту једино живо биће.

Вратио се у предњи део брода и сео испред широке командне табле. Везао се за седиште и стао да разгледа команде.

Била су ту два екрана, један много већи од другог. Испред већег су била два тастера обележена са „поглед напред“ и „поглед позади“.

Притиснуо је дугме „поглед напред“. Екран је засветлео и указао се црни простор обасут звездама. Гледао је дуго, отворених уста.

Прво што треба да уради, помислио је, јесте да се присети свега што зна. Имао је основно знање из астрономије и минимално познавао хемију и физику. Знао је како се зове оно што га је задесило: амнезија.

Наједном је осетио огромну жељу да погледа сопствено ли-

РОБЕРТ
ШЕКЛИ

ИДЕАЛНО СКРОВИШТЕ

це. Без сумње би га препознао и сетио се. Само, где да нађе огледало?

Дуж зидова били су уграђени метални ормарићи. Отварао их је брзо, један за другим. У трећем је нашао бријач и огледалце. Грозничаво се загледао у лик у њему.

Лице дуго, бледо, са чекињастом тамном брадом. Лице странца.

Поново га је ухватила паника. Освртао се по кабини тражећи неки траг који би му омогућио да сазна ко је. У једном углу лепршао је комад нагореле хартије. Ухватио га је и стао да чита:

„Драги Ране, момци из биохемијске лабораторије направили су у последњем тренутку пробу с пентоталом. Изгледа да може да изазове амнезију. Зато ти убацијем ову белешку на брзину, у четрнаест минута пре нула часова, да ти освежим мисли у случају да су они у праву.

Прво, не дирај команде. Све је аутоматизовано. Не верујем да ћеш заборавити Морзелијеву теорему, али ако се то деси, не бој се: наћи ћеш се међу облицима хуманоидног живота, јер тако мора да буде.

Ако ти је кабина у нереду, то је зато што нисмо имали времена да испитамо отпорност опреме на притисак. Једва смо стигли и ово да урадимо пре великог блеска.

Што се тиче твоје мисије, пођи одмах до пројектора 1 у ормарићу број 15. Пројектор је тако удешен да се сам уништи пошто је једном употребљен. Зато се потруди да све добро упамтиш. Мисија је од непроцењивог значаја, докторе. Сви смо с тобом, сви мушкарци и жене са Земље, и зато нас немој разочарати!”

Потпис: Фред Андерсон.

Зашто баш њега?

Значи, зовем се Ран, помислио је. Ко је тај Фред Андерсон, појма није имао.

Лако је нашао ормарић 15, али никакве вајде од тога. Сви ормарићи од броја 11 до 25 били су опустошени ватром. Значи,

ништа од филма. Само га је нагорели лист хартије везивао за прошлост, за пријатеље, за Земљу.

Поново је погледао у командну таблу и притиснуо дугме „поглед позади“.

Умало се није онесвестио.

Јака, заслепљујућа светлост испунила је екран. И тада је схватио шта значи онај велики блесак који се помиње у писму. Нова! Сунце је постало Нова и спржило све на Земљи.

У броду није било ни часовника, ни календара и Ран није знао колико дуго путује. Можда су прошли дани, можда недеље.

Нова се смањивала како се брод удаљавао.

Ран је јео и спавао. Тумарао је по броду, испитивао, претраживао.

Дакле, изабрали су њега да лети овим бродом. Не да буде пилот, већ из неког другог разлога.

У писму су му се обраћали са

ИДЕАЛНО

СКРОВИШТЕ

„докторе“. Свакако је био доктор.

Какав доктор? Није знао.

Они који су опремили брод знали су да се Сунце претвара у Нову. Очигледно, није било времена за масовнији одлазак. Једва су стигли да и њега самог пошаљу у свемир.

Зашто баш њега? И с каквим задатком?

Нешто касније упалио се мањи екран. На њему је писало: „Планета, сто часова од контакта“.

Имао је доста времена. Баш добро, да колико-толико доведе брод у ред.

Док је слагао кутије у ормариће, наишао је на апарат који му је био познат. Пројектор! Био је

обележен ознаком 2. Укључио га је.

– Порука за доктора Рана Елиса – чуо се глас. Слика је показивала достојанственог, озбиљног човека. – Здраво, Ране. Нисам могао да одолим да вам се не обратим још једном. Сада сте далеко у свемиру и свакако сте видели Нову која је уништила Земљу. Али, немојте се осећати усамљеним. Мислите на велики задатак који вам је поверен.

Наравно, видели сте филм на пројектору 1 и схватили шта се од вас тражи. Овај филм који сад гледате биће такође аутоматски уништен. Још не можемо дозволити ванземаљцима да сазнају нашу тајну. Ви ћете им дати објашњења кад за то дође време. Не помињите наша велика открића. Ако хоће летбржи од светлости, реците им да не знате детаље, пошто је то скорашње откриће. Реците им да не дирају моторе, јер су подешени тако да се у том случају сами униште. Срећно, докторе!

Лице је нестало, а апарат је зазујао јаче: брисао је филм.

Ран је, очајан, вратио пројектор у кутију. Значи, пропустио је да види филм број 1 у коме је била објашњена његова мисија. Сад не зна зашто је ту, не зна чак ни ко је.

Екран је показивао: контакт кроз 97 часова.

Доктор Ран Елис везао се за седиште и беспомоћно заплакао.

Зеленило планете

Велики васионски брод је посматрао, испитивао, бележио. На екрану се појавио натпис: „Атмосфера хлор, одсуство живота“. Одређен је нови правац и брод је повећао брзину.

Најављена је друга планета. И она је испитана и одбачена.

Доктор Елис је наставио да размишља.

Приближавали су се новој планети. Прикупљени подаци показали су присуство кисеоника у атмосфери.

„Припремите се за атерирање“, упозорио је екран.

Куцнуо је час. Елис је дрхтао од страха и узбуђења док је планета привлачила брод.

На великом екрану видели су се зеленило и плаветнило планете.

Елис се тада сетио нечега. „Прелазак из дубине свемира у планетарни систем одговара трауми приликом рођења“. Уобичајена реакција, кажу, али психијатар је у стању да је контролише.

Психијатар? Па то је он!

Али, зашто су у свемир послали психијатра?

Кад је брод дотакао тло, одвео је каишеве и искључио екране. Броду су се приближавала возила пуна људи. Бар су изгледали као људи.

Шта сад треба да ради? Како да се понаша?

Сналазиће се некако док не научи језик, а онда... шта ће онда рећи?

Окно васионског брода се отворило и Ран Елис је изашао...

Под кишом питања

Планета се звала Крелд. Елису није било тешко да научи језик, јер је постојала заједничка основа за неке кључне речи. Они људи нису му били већи странци од неких припадника његове расе. Знао је да то није случајно: брод би одбацио сваку планету са друкчијим становништвом.

Учио је, посматрао, размишљао. Знао је да му предстоји састанак са Саветом који управља планетом. Плашио се тог састанка и трудио се да га одгађа што је дуже могуће.

Али, дошао је и тај дан.

– Добро дошли! – дочекао га је председник Савета. Елис је отпоздравио, поставио пројектор и приказао им филм. Потом је почео разговор.

– Дакле, ви сте последњи представник своје расе? – рекао је председник.

Елис је потврдио посматрајући доброћудно, изборано председниково лице.

– Али, зашто је ваш народ послао само вас? Зар не би било логичније да је упутио пар, да продужи расу.

То се и ја питам, помислио је Елис и одговорио да је то одлука највишег руководства Земље и да он не зна разлог.

Почела су техничка питања. Један члан Савета распитивао се за моторе васионског брода који омогућују брзине веће од брзине светлости. Може ли им он помоћи да направе сличан?

– Бојим се да не могу – рекао је Елис. – Ја нисам инжењер, не познајем моторе.

– А да их раставимо и испитамо?

– Немогуће. На најмањи покушај отварања мотори би експлодирани.

Разговарали су сатима. Елисове муке прекинуо је стари председник рекавши да је за тај дан доста и упитавши Елиса шта би желео да ради.

– Ја сам лекар, господине – рекао је Елис. – Можда бих могао

да помогнем вашим психијатри-
ма...

– Хвала, докторе. – Председ-
ник је устао. – Лично ћу вас
представити управнику једне од
наших болница. Молим вас,
пођите са мном.

Прстом у чело

Елис је размишљао: његова
мисија мора да има неке везе са
психијатријом. Зашто би иначе
послали психијатра? Међутим,
још није знао шта треба да ра-
ди. Да све буде још горе, није се
сећао ничега из области психи-
јатрије.

– Не морам да истичем коли-
ко сам срећан – рекао је управ-
ник болнице, млад човек округ-
лог лица. – Сигуран сам да сте
ви на Земљи успели да откријете
многе тајне ума... Изволите, ова-
мо су собе.

Елис је пошао за њим гризући
усне. Ако се не деси неко чудо, и
то брзо, мораће да призна своју
амнезију.

– У овом одељењу – казао је
управник – имамо различите
случајеве мирних пацијената. –
Показао је на првог. – Катато-
ничар. Ни ви, вероватно, нисте у
стању то да лечите.

Елис је био свестан да мора
нешто да учини. Пришао је чо-
веку у првом кревету, сагнуо се
и загледао му се у лице. Ни сам
није знао зашто, испружио је ру-
ку и прстом му дотакао чело.

Кататоничар се опустио.

Пришао је другом болеснику
и поновио исто. И овај се нагло
опустио. Затим и трећи.

Управник га је гледао искола-
чених очију.

– Шта... шта сте то урадили?

– Не знам хоће ли се наши ме-
тоди показати успешни и код ва-
ших људи – слагао је Елис. –
Молим вас, оставите ме самог...

Кад је управник напустио са-
лу, Елис је почео, замишљен, да
шета горе-доле. Имао је неку
чудну моћ, али на шта ће то иза-
ћи?

Први пацијент је јекнуо и сео
у кревету. Пипао се по глави и
поново зајечао.

– Како се осећате? – упитао га
је Елис.

– Није лоше – одговорио је чо-
век. На енглеском! – Успело је,
Елисе!

– Ко сте ви?

Човек је погледао околу.

– Ја сам Хејнз, председник
Земљине федерације.

И остала двојица долазила су
к себи.

– А ови?

– Доктор Клител и Фред Ан-
дерсон.

Хејнз је пажљиво загледао
своје тело.

– Могли сте да ми нађете бо-
љег домаћина – насмејао се.
Али, није важно... Шта вам је,
пријатељу?

Елис је све испричао.

– Вратићемо вам памћење, не
брините. – Хм... лепо је имати
ново тело.

– Али, како је све ово могуће?

– питао је Елис.

– Објасните му, Андерсоне –
казао је Хејнз.

– Велико откриће ком сте и ви
допринели – рекао је Андерсон.

– Сећате ли се истраживања са
факторима личности? Не? Ви и
још тридесетак научника откри-
ли сте да је најмања недељива
јединица личности једна слобод-
на супстанца која може да се
преноси с једне особе на другу.
Назвали сте је молекул М.
Практично примењено, то значи
да личност може да се ускла-
дишти у некој другој, чекајући
свој час.

– Ми смо нашли идеално мес-
то за складиштење молекула М
– умешао се Хејнз.

– Које?

– Ваш мозак, Елисе. Нас су
покупиле ваше нервне везе у
мозгу. Има довољно места. Број
тих веза – ви лекари зовете их
синапсе – износи...

– Тога се сећам – рекао је
Елис. – Починем да схватам. За-
то вам је био потребан психија-
тар, човек који ће имати при-
ступ будућим домаћинима. Али,
да ли ће наша раса моћи... Мис-
лим, шта је са женама?

– Биће нових домаћина – ре-
као је Хејнз – и мушкараца и
жена. Постаћете највећи лекар
ове планете. Доводиће вам ду-
шевне болесника да их излечите.
Елисе, схватате ли шта то зна-
чи? Земља није мртва! Настави-
ће да живи!

– А кад овде излечите све – ре-
као је Андерсон – сешћете у
брод и поново кренути на пут.

– Куда? На неку другу плане-
ту?

– Наравно. На овој вероватно
можемо да нађемо само неколи-
ко милиона домаћина, пошто
здраве не дирамо.

– Само? Колико ја онда људи
имам у својој глави?

Из ходника су се чули гласо-
ви.

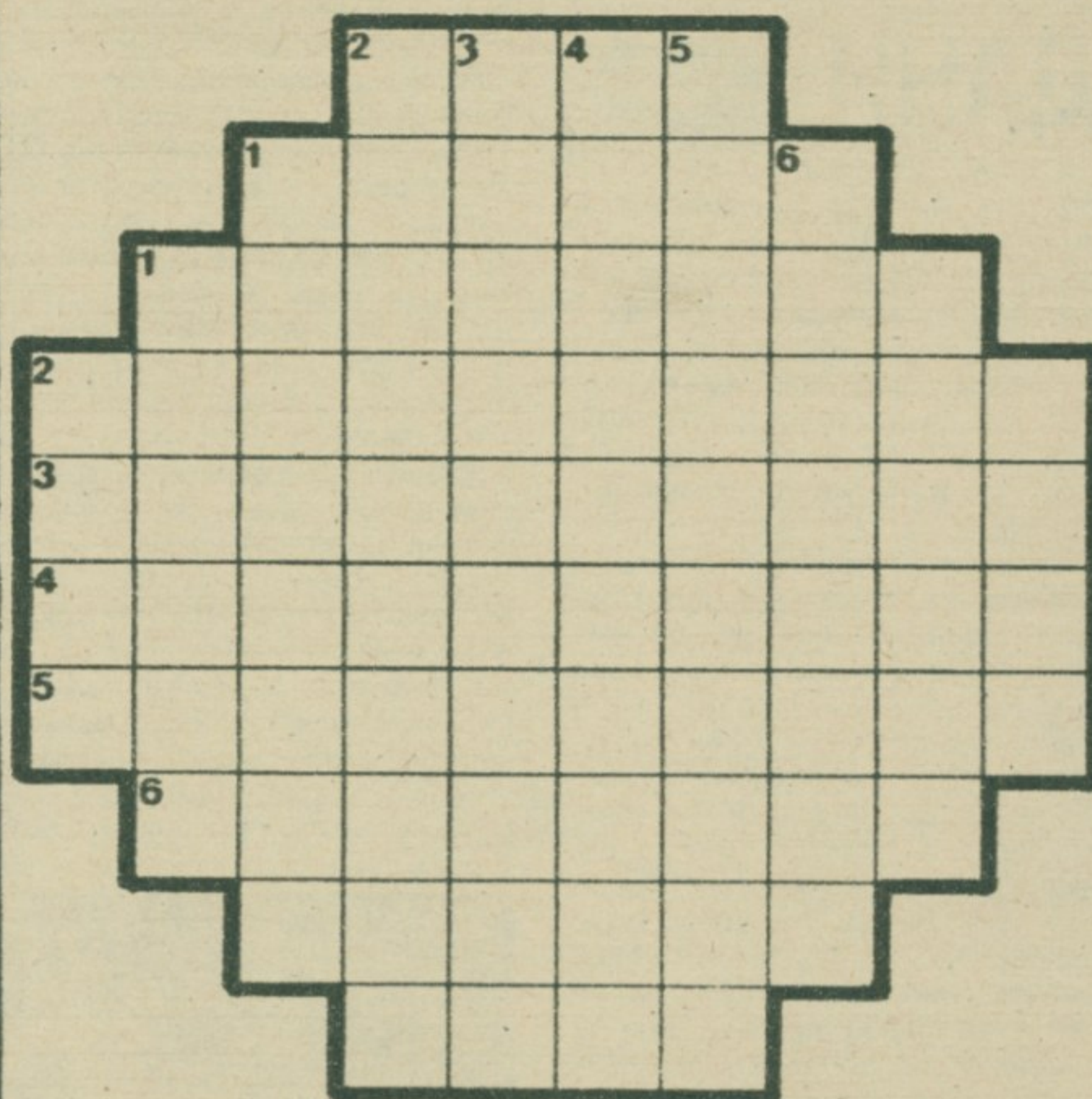
– Управник се враћа – рекао је
Хејнз. – У кревет, пријатељи!...

Питате колико људи имате у
глави, Елисе. Могли бисте сами
да се сетите. На Земљи их је би-
ло око четири милијарде. Сад су
сви код вас!

Р. П. Т.

Енигматика

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

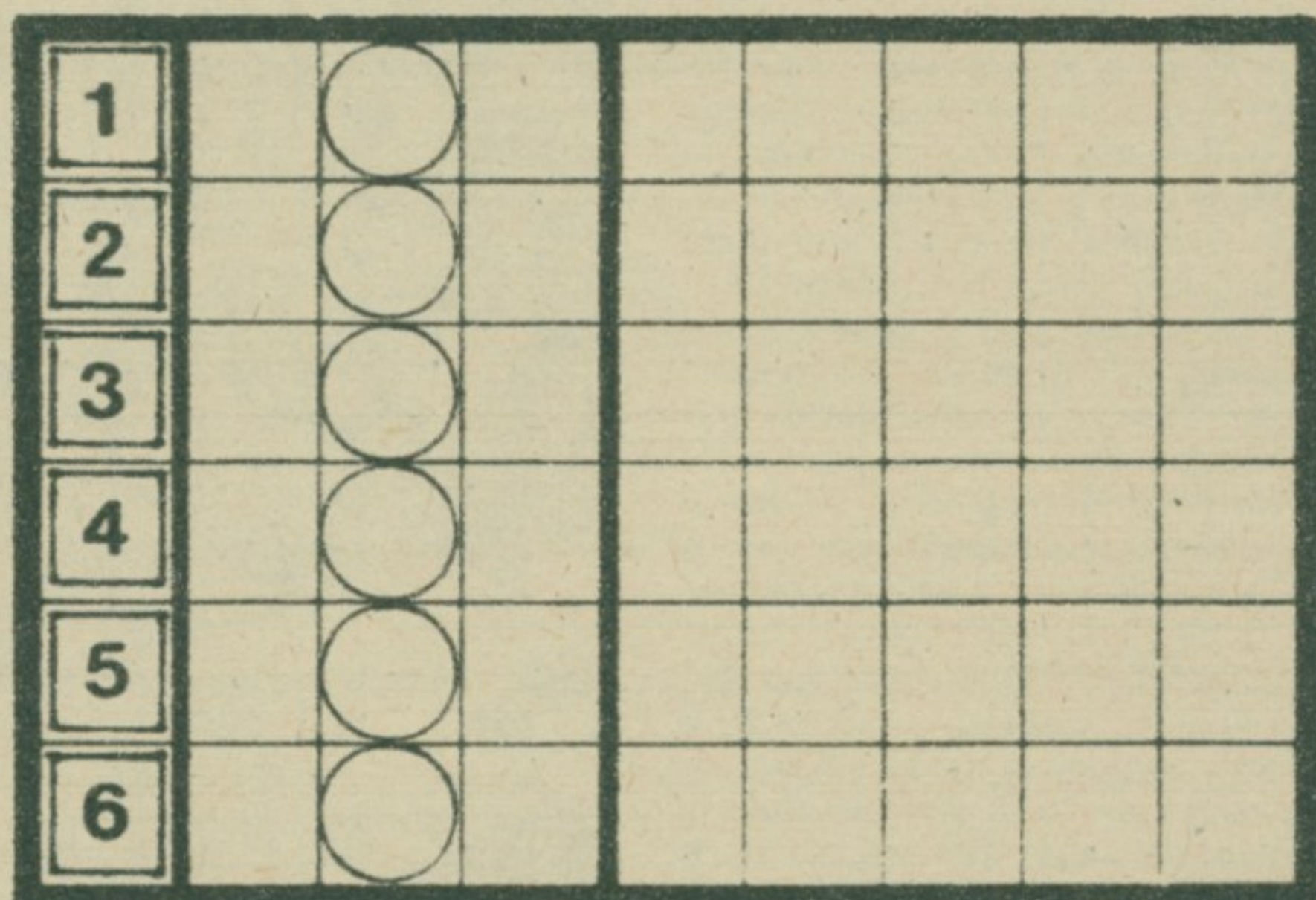

МАГИЧНИ ЛИК

ВИ, ВО, ДИ, ДО, Е, ЖУ, КАРЛ, КО, КО, ЛИ, ЛИТ, ЛО, ЛА, МЕ, МО,
НЕ, ПО, РЕ, СМО, СРУ, ТАР, ТЕР, ТИ, ТО, ЦА.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Град у СР Немачкој, 2. Топломер,
3. Женска особа која коло води, 4. „Грађанин света“, 5. Нередов-
но, 6. Биљка из породице лепирњача.

ИСПУЊАЉКА

ВОДОРАВНО (од дебље линије до краја lika): 1. Воћна која ра-
но сазрева, 2. Контактна спроводна мотка код возила на ел. по-
гон, 3. Крило зграде, 4. Равна, права линија, 5. Борбени ратни
авион, 6. Име немачке револуционарке Цеткин.

ВОДОРАВНО (кроз цео лик): 1. Становница нашег највећег полу-
острва, 2. Надзор, преглед, 3. Срж, језгро нечега, 4. Припрема, 5.
Град у Хрватској, 6. Фабрика стакла.

Ако сте испуњаљку исправно решили,
у означеним пољима добили сте
име великог старогрчког филозофа
са слике.

И ДАНИ

Странцу није препоручљиво да обилази Лисабон колима јер је врло тешко наћи место за паркирање, али зато су ту аутобуси, јевтин такси, жичаре и трамваји (број 28 кружи око целог града). Не заборавите ни „елевадор“ Санта Жуста, старински лифт који је изградио ученик инжењера Ајфела: он повезује трговачку четврт Бајша са кварталом Кармо.

Лисабон је подигнут на седам брежуљака, у кругу изнад морског залива Пайле тако да има бројне видиковце. Центар Росио је историјско језгро града, али и место где се „састају сви Португалци“: с продавачицама цвећа, чистачицама ципела и уличним продавцима овде ври као у кошници од јутра до вечери. Јужно одатле је Бајша или Доњи град, реконструисан после катастрофалног земљотреса 1755. године (више од 30.000 жртава), који се простире све до реке Тежо. Овде су улице начичкане трговинама и све се секу под правим углом. Северно је Авенија Слободе, с високим старим дрворедом, у којој су велики хотели, банке и осигуравајућа друштва.

Горњи град (Бајро Алто) је прави лавиринт уских уличица са старим бистроима и баровима у којима се слуша фадо. Ноћу је ово најзанимљивији део Лисабона. Он се простире од Улице Мизерикордија до видиковца Сан Педро де Алкантара одакле се изванредно лепо види тврђава Сан Жорже. Иначе, кад сунце залази, најлепши поглед на град је са видиковца Санта Катарина.

Мадрагоа је други чувени лисабонски квартал. У њему је још славнији Музеј старе уметности у коме се чувају многа ремек-дела, највише из древног Португала, међу којима је најпознатији полиптих св. Винсента.

Источно од Бајше је Алфам, најстарији део Лисабона и у исто време најживљи и најживописнији: ту су рибарнице, улични трговци с робом на колицима, торокуше које се довикују простирући рубље. Путник не треба никако да пропусти да зађе у сплет кривудавих уличица са степеницама којима као да нема краја.

Северно од Алфаме уздиже се Сао Жорже, рестаурирано средњовековно утврђење. Са његове кружне стазе и сеновитих тераса пружа се поглед на цео град са белим једрима на реци Тежо у позадини. Тврђава је отворена за посетиоце сваког дана, осим понедељком.

Белем. Одавде, из овог лисабонског предграђа на обалама реке Тежо, кренула је 1497. године експедиција Васка де Гаме. Ту се налазе и највреднији примери мануелске архитектуре, у ствари у декоративном стилу који обогат

љује споменике, а инспирисан је лутањима по далеким морима – шкољке, ужад, морска флора, корали, сидра, испреплетене лијане. То су, најпре, три самостана браће из реда св. Жеронима које је саградио Мануел I на месту капеле што ју је подигао омиљени португалски краљ Хенрик Мореполовац. Ту у цркви Санта Марија са лођом дугачком 92 метра може се видети гробница Васка де Гаме и песника Камонеса. Из Самостана на два спрата, са предивним вртом, пружа се можда један од најлепших погледа на свету. У суседном самостану је Поморски музеј, а народ морепловаца и истраживача имао је шта да покаже: ту су макете једрењака и каравела, галија и прамчаних фигура, али и сидро са славне „Ниње“ Кристифора Колумба.

Ипак, симбол број један португалске прекоокеанске авантуре

остаје Белем, кула подигнута усред реке Тежо пре великог земљотреса. Временом су јаке плиме наталожиле наносе песка тако да су се данас речне обале приближиле. До овог бисера мануелске архитектуре, украшеног маварским детаљима и кулама осматрачницама, стиже се обичном скелом. Кулу са ребрастим куполама, истим као на минарету Кутубија у Маракешу, подигао је Франсиско де Аруда који је пре тога градио по Мароку. **В. М.**

ШТА НЕ ТРЕБА ПРОПУСТИТИ

У Португал је, кажу упућени, најбоље путовати у јесен (у пролеће има доста кише) и то у аранжману јер је тако најјевтиније. Групе увек имају организоване руте и водиче тако да нема бојазни да ћете прескочити неку цркву, музеј или видиковац. Ипак, трчећи од споменика до споменика не може се упознати један град и његови људи. Ево неколико малих информација где треба завирити између два обавезна „разгледања града“.

ХОТЕЛИ

Велики модерни хотели су прекупи тако да их треба заобилазити, али их вреди видети. Преко пута парка Едварда VII налази се

вог ресторана на 9. спрату пружа најлепши поглед на град, „Новотел“, најближи аеродрому, „Авенида Палас“, у центру града, у коме су некад одседали крунисане главе Европе, потпуно реновиран, али у стилу с почетка века, са лепим собама и стилским намештајем и, на крају, можда најлепши хотел Лисабона „Јорк хаус“, у старом делу граду Мадрагоа, близу Музеја старе уметности. То је, у ствари, преуређен самостан из 16. века.

Али, ево нечег и за нас: Пансао Нињо дес Агижас, симпатичан породични пансион са баштом и фонтаном и погледом на град.

РЕСТОРАНИ

Права је штета бити у Португалу а не изаћи макар на једну вечеру изван аранжмана. Људи овде касно вечерају тако да ћете пре 20 часова наћи слободан сто.

Најбоље сељачке специјалитете у Лисабону нуди ресторан „Тажида“, у четврти Бајша, „Гамбринус“ је чувени рибљи ресторан где се нешто јевтиније може јести за шанком, „Таварес Рико“ у барокном стилу, са старинским лустерима, гипсаним украсима и позлатом мало се променио од времена кад је почетком века примао краљеве у изгнанству а и данас је, као и некад, чувен по безбројним јелима од бакалара. У ресторан „Папо Асорда“, са ружичастим зидовима, великим украсним биљкама и кристалним лустерима, долазе снобови да буду виђени.

Власник ресторана „Полисија“, близу Гулбенкијановог музеја, бивши је полицајац који се успешно преквалификовао на малу привреду – најчувеније му је јело „португалски лонац“. У „Бикаенси“ се окупљају крајњи левичари, студенти, новинари и уметници и ту се чисте свињетином на португалски начин и сланим бакаларом, у сали чији су зидови прекривени политичким плакатима.

КАФИЋИ

Један од најстаријих је „Мартиньо де Аркада“ на углу Улице да Прата. Овде једном недељно књижевници приређују литерарне вечери. Затим „Никола“ у центру (Росио), најчувенији лисабонски кафе. У великој сали украшеној огледалима и мермером португалски песници и политичари мењају свет. У центру је такође и „Конфетерија национал“, у ствари стара посластичарница са дуплим сатенским завесама на прозорима. Њен специјалитет је тост премазан сланим бутером. У кафе „Бразилеира“, који је сачувао свој изглед из прошлог века, долазе новинари и уметници да попију своју „бика“ (малу кафу).

БАКАЛАР НА 365 НАЧИНА

Португалска кухиња темељи се на традиционалним сељачким јелима. У хотелима и ресторанима на јеловнику је готово обавезан „калдо верде“, национална чорба од кромпира и нарезаног купуса или њена варијанта „калдо де грелос“, а ту је и „козидо“ – супа од говедине, кобасица, поврћа и пиринча. Ипак, на португалској трпези главни су плодови мора: „сардинја грељада“ – крупна сардина печена на граделе, „камаронес“ – црвени рачићи, а право национално јело, које се спрема буквално на 365 начина, јесте „бакаљау“ – бакалар. Али, овај народ помораца воли и месо: „лентано асадо“ – јагњеће печење, јаретину („кабрито“) и „франго но forno“ (пилетина похована на бутеру и вину). Чиме све то заливају? Португалци имају изванредно пенушаво вино (црно и бело) које се увек служи хладно, ту је и јаче црно вино али и старија вина као дао и баирада.

Риц интерконтинентал, некада омиљена палата последњег португалског диктатора Салазара, са терасама и висетим вртovima. Собе су огромне, с мермерним купатилима, холови и салони украшени таписеријама и скулптурама. Најновији хотел са пет звездица „Меридијан“ футуристичке архитектуре исто је тако ултрамодерно опремљен и унутра, затим је ту „Едвард VII“, пребучан и дању и ноћу због оближње раскрснице, али се зато из њего-

50 JAT air lift

ТАЧАН ОДГОВОР
НА НАГРАДНО ПИ-
ТАЊЕ У „ПОЛИТИ-
КИНОМ ЗАБАВНИ-
КУ“ БР. 1926 ЈЕ: 17.
ДЕЦЕМБАР 1988. ГО-
ДИНЕ

JAT АВИОНОМ У СВЕТ

Ако сте већ добитник путовања за две особе у Египат или утешне награде – седмодневног боравака за две особе на планини или мору, и ове суботе имате шансу да освојите нову награду!

JAT-ов авион који ће почетком фебруара са београдског аеродрома узлетети пут Египта, полако се пуни путницима, добитницима награда у наградној игри „АВИОНОМ У СВЕТ“ коју су организовали „Политикин Забавник“ и JAT AIR LIFT.

Већ смо у осмом колу игре, а као што знате са сваким новим колом (бројем „Политикиног Забавника“) имате нову шансу да освојите главну или утешну награду, без обзира да ли сте је већ евентуално освојили у претходним извлачењима или учествујете у игри први пут.

А све до 7. априла 1989. године имаћете такву прилику, јер ћемо у сваком броју „Забавника“ постављати по једно наградно питање из историје ваздухопловства у оквиру наградне игре „АВИОНОМ У СВЕТ“. Ваш задатак је, уколико желите да се укључите у игру, да тачан одговор напишете на купону који објављујемо и у одређеном року га пошаљете на нашу адресу на дописници или у коверту.

Добитници награда извлаче се сваке суботе у ТВ емисији „Да питамо заједно“, а имена награђених објављиваћемо и у „Забавнику“, на претпоследњој страни, из броја у број, за свако коло појединачно, са назнаком у ком су броју „Политикиног Забавника“ освојили награду.

Шта су награде?

Уколико се ове недеље први пут укључујете у наградну игру „АВИОНОМ У СВЕТ“, подсећамо вас да су „Политикин Забавник“ и JAT AIR LIFT за све учеснике обезбедили вредне и сталне награде, које се додељују из броја у број, двадесет и пет недеља (бројева).

Главна награда је, из броја у број, путовање за две особе у Египат, односно Тунис. Прва група добитника главне награде (путовање у Египат) остварује награду у фебруару 1989. (о тачном датуму поласка накнадно ћемо вас обавестити) у петодневном аранжману

Само за млађе читаоце

Уколико је добитник главне награде, која се додељује из броја у број (путовање за две особе у Египат, односно Тунис), лице млађе од 18 година, може да путује само у пратњи родитеља и старатеља.

JAT AIR LIFT-а (закључно са добитником из „Забавника“ од 13. 1. 1989).

Сви остали добитници главне награде, која се и даље додељује из броја у број (у периоду од 20. 1. до 7. 4. 1989. године), путују у Тунис, у седмодневном аранжману JAT AIR LIFT-а, у јуну следеће године.

Утешна награда, седмодневни боравак за две особе на Копаонику (апартмани – најам), у Купарима (хотел „Гранд“ или „Купари“), у Трогиру (хотел „Медена“) и Дуб-

**Наградна игра
АВИОНОМ У
СВЕТ
„Политикин
Забавник“
Мекедонска 29,
п. ф. 80
11000 БЕОГРАД**

ровнику (Бабин кук – хотел „Плакир“), такође се додељује из броја у број и то наизменично. Добитници седмодневног боравака за две особе на Копаонику или мору користе награду у договору са JAT AIR LIFT-ом, а биће им понуђена два рока, када могу, и морају, да искористе награду.

На крају наградне игре, двадесет и шесте недеље извлачиће се **супернаграда** – путовање у свет, по избору добитника, за две особе, у аранжману JAT AIR LIFT-а. У извлачењу супернаграде учествују купони свих кола које ћемо, наравно, пажљиво чувати до извлачења.

Како до награде?

Уколико сте одлучили да се укључите у наградну игру, пажљиво прочитајте текст који објављујемо испред наградног питања, јер се у њему, делимично, крије одговор. Ако и после тога нисте сигурни да је ваш одговор та-

чан, прелистајте енциклопедију.

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника“ до следећег петка у дванаест часова, на купону који у овом броју носи ознаку број 8. Молимо вас да читко напишете своје личне податке.

Сви купони који стигну са закашњењем учествоваће, заједно са купонима свих кола, на крају игре, у извлачењу СУПЕРНАГРАДЕ. Извлачење добитника награде из овог броја обавиће се у ТВ емисији „Да питамо заједно“ 17. децембра 1988. године. Ако пропустите ову ТВ емисију (или се она не емитује на подручју где живите), имена добитника можете наћи у „Забавнику“ бр. 1930, на претпоследњој страни.

Награде у овом броју су:

– Главна: путовање за две особе у Египат

– Утешна: седмодневни боравак за две особе на Бабином куку

ВАЗДУШНИ БРОДОВИ

Убрзо после проналаска балона, крајем 18. века, показало се да ова летећа справа има ограничене способности, јер су њен лет усмеравали ветрови који се често мењају, тако да је балон ретко могао да се креће у жељеном правцу. То је створило потребу да се изгради балон којим би могло да се управља – дирижабл. Током 19. века чињени су покушаји да се конструише успешан дирижабл у чему су знатног удела имала и два наша сународника – Огњеслав Костовић и Давид Шварц.

Али, на самом почетку 20. века, јула 1900. године, са Боденског језера полетео је велики ваздушни брод покретан снагом експлозивних мотора, којим се могло релативно лако управљати. За овим првим појавили су се и многи други ваздушни бродови који су сви називани по презимену свога конструктора, немачког грофа Фердинанда.

Наградно питање бр. 8:

КАКО СЕ ПРЕЗИВАО ОВАЈ ПОЗНАТИ КОНСТРУКТОР ВАЗДУШНИХ БРОДОВА?

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника“ до следећег петка (16. 12. 1988) у дванаест часова, искључиво на купону који објављујемо, на дописници или у коверту.

Купон број 8

50

ПОЛИТИКИНОГ

ГОДИНА ЗАБАВНИКА

Одговор _____

Име и презиме _____

Датум рођења: _____

Улица и број: _____

Место и пошт. број: _____

50

**ИНОСТРАНИХ
АРАНЖМАНА**

air lift

Први број Политикиног Забавника изашао је 26. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Дарио Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарио Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Верагић, Радана Весовић, Олга Вукдиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војслав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 424 Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка

2.000 дин.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 22.080 динара, полугодишња 44.160 динара, годишња 88.320 динара.

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 44.160 динара, полугодишња 88.320 динара, годишња 176.640 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну назнаку НО „Политика“ – ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD 42.-
СР НЕМАЧКА	DEM 72.-
ФРАНЦУСКА	FRF 247.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 61.-
ШВЕДСКА	SEK 252.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ЛИСТОВА
ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и

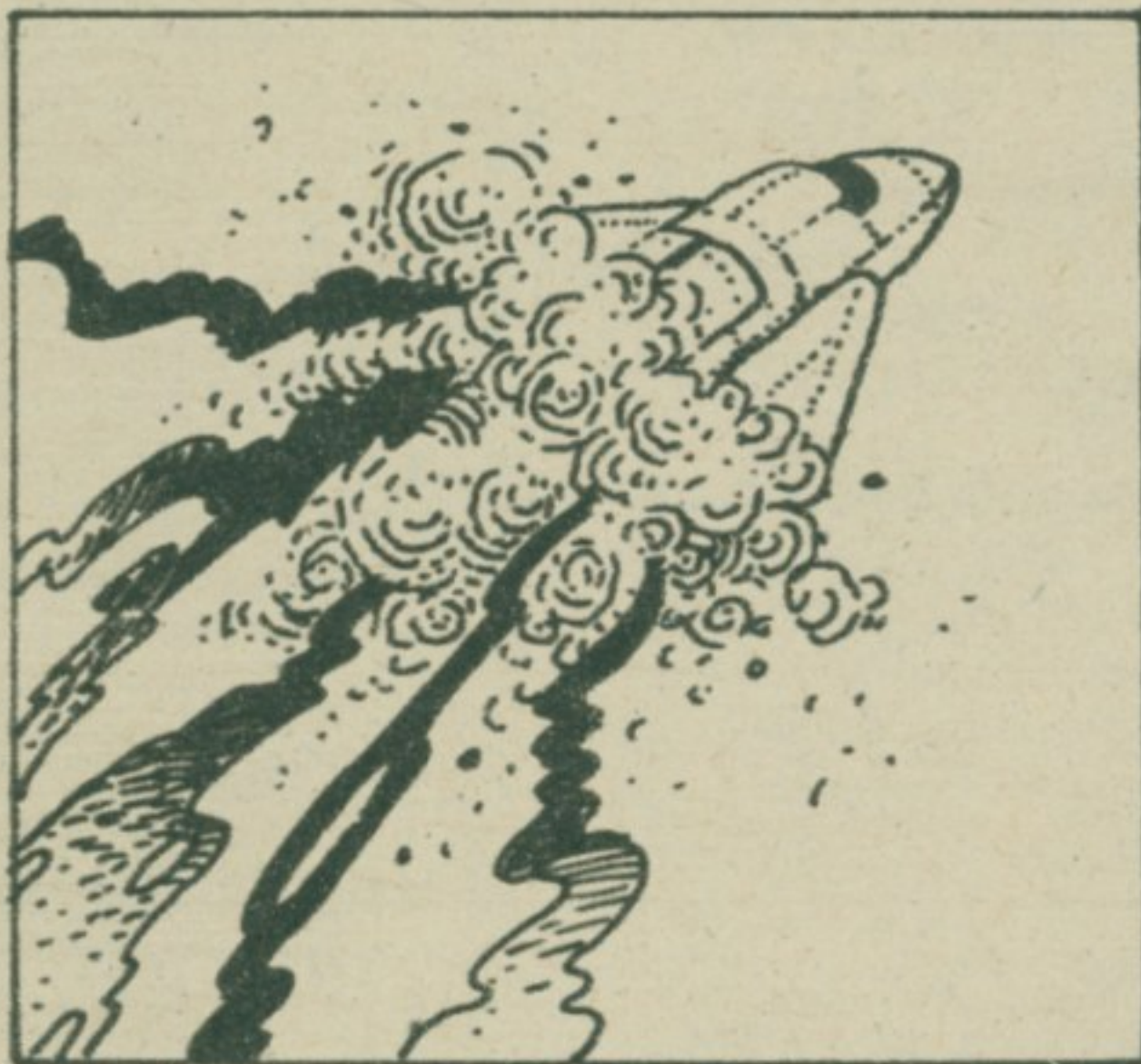

Чернобил и челинцер

Сигурни смо да ће за тебе наша два питања бити ситница, а како се ради о опклади, једино смо сигурни у твој одговор. Тачан датум чернобилске катастрофе и тачан датум удеса америчког свејс-шатла „Челинцер“. Уместо хвала желимо да наставиш у досадашњем стилу а ми ћемо ти се, сигурни смо, најбоље завалити тиме што остајемо верни до своје седамдесет седме!

МИРСАД ДЕЈОЛИ (и његов друг),
Рест. „Појата“
Ландовица,
38400 Призрен

Нико није имун на похвале, па ни „Забавник“. Не желећи да штампамо све комплименте које су нам Мирсад и ње-

гов друг упутили (јер, како кажу, „скромност је врлина“) дајемо одговоре. Нуклеарна трагедија која се догодила у Чернобилу, совјетском граду крај Кијева, у Украјини, потресла је читав свет. На реактору типа РБМ-К, на кључалу воду, снаге 1000 мегавата, дошло је до хемијске експлозије 27. априла 1986. године. Те исте године, неколико месеци раније, тачније 28. јануара у 11 сати и 39 минута за мање од једног минута после лансирања, експлодирала је на небу изнад Флориде америчка свемирска летелица „Челинцер“. Имала је посаду од шест професионалних астронаута и седмог члана, тридесетседмогодишњу учитељицу Крису Меколиф.

48 ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 9. 12. 1988.

Ко су Цинцари?

У „Малој пошти“, у броју 1923, поткрала вам се грешка. У одговору на писмо једног читаоца из Риге рекли сте да је Рига главни град Литваније. Међутим, Рига је главни град совјетске републике Летоније (Латвије), док је јужно од Латвије Литванија а њен главни град је Вилњус. Још нешто. Читао сам да негде у Грчкој живе Цинцари и да су романски народ. Знам да су и Бранислав Нушић и Милтон Манаки били Цинцари. Молим те, кажи ми нешто више о том народу.

МИЛЕ КОСАНОВИЋ
Телечки пут 14
25221 Кљајићево

Миле, до грешке је дошло случајно. У писму нашег читаоца из Риге и стоји да је тај град у Латвији, а у нашем тексту се

прошверцовала друга совјетска република.

А сада да одговоримо на твоје питање. Цинцарима се називају романизовани прастановници Балкана (Грци, Илири, Трачани) који говоре „влашким“, односно аорумунским језиком. Цинцари или Грековлахи, како су се Грекорумуни сами називали, остатак су балканског (македонског) латинства, на етничкој граници Грка, Арбанаса и Јужних Словена. Највише их је било у околини Битоља. Због заједничке прошлости Грка и Цинцара под вековним турским господством, у неким крајевима име Грк готово да је синоним за Цинцарина. Њихови богати трговци и банкарски сматрају се Грцима и дају знатне своте за неговање грчке просвете, а њихов најнапреднији град био је Москопоље, некад познато трговачко средиште, посебно у 18. веку. Повезивало је Македонију, Епир и Албанију с Венецијом и Аустријом. Око 1900. у Грчкој, Србији, Бугарској и Албанији Цинцара је било око 150 хиљада.

Порука у балону

У селу Рајковцу крај Тополе догодило се нешто необично. Деда малог Александра Николића, ученика VI разреда ОШ „Сестре Радовић“ из Белосаваца, ишао је једне недеље у лов и у шуми је наишао на велики балон. У балону се налазило писмо на немачком: „Драги налазачу, зовем се Кармен и идем у Ришу, кантон Цуг, у други разред. Ми смо пустили овај балон у намери да сакупимо новац за једно дете у

НОВО BIBLIOTEKA BUDO

Вам препоручује
нова издања

空手道

II издање **НАПРЕДНИ КАРАТЕ ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА I**
Практична вежбања макиварама и џаком. Виталне тачке. Спаринг. Технике пресретања. Карате – те квон до. Направите сами макивару и друго.
Цена 9.000 дин.

IV издање књиге **ПУТ У НАПРЕДНИ КАРАТЕ**
Ефикасне комбинације. Санчин и теншо кате, системи вежбања са Окинаве. Живот и вежбања Академика каратеа. Избор стила за вежбање и друго.
Цена 9.000 дин.

Поред цене плаћате 1.000 динара за паковање и поштарину. Обе књиге богато илустроване са преко 300 фотографија што омогућава њихову практичну примену.
Уз сваку књигу бесплатан карате постер у боји.
Плаћање поузећем. Наручите на адресу: "БИБЛИОТЕКА БУДО"
поштански фах 2, 11090 Београд

НАРУЧЕНИЦА "ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Овим неопозиво наручујем књиге

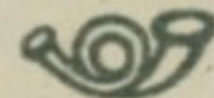
бр.

(поштански бр. место, ул. и број)

(име и презиме)

једно са својим одељењем, спремају да одговоре својим друговима из Риша. А можда бисте им и ви нешто написали?

Љубав, ах – љубав!

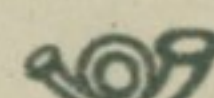

Како је и када настала реч – љубав?

ИВАН В.
24322 Повћенац

Реч љубав је од индоевропског корена леубх који значи "воleti". Од истог корена је и немачка реч за љубав, liebe, и енглеска, love. У нашем језику јавља се од најранијих времена. Један од најстаријих примера је у типичу (правилнику) манастира Хиландара, који је око 1200. године написао Свети Сава: "Божјани бо нест в љубви" (Јер страха нема у љубави). И деспот Стефан Лазаревић (умро 1427) написао је посланицу "Слово љубве" (Реч љубави).

Роберт и Роберта

Ми смо брат и сестра. Роберт и Роберта, близанци. Сакупљамо сличице "Животињско царство" па молимо читаоце за помоћ. Размењујемо дупликате. Наша адреса је:

РОБЕРТА И РОБЕРТ ДУЈАКОВИЋ,
Рапска 37/3,
41000 Загреб

9. 12. 1988. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 49

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Душка Срнец, Ивањковци 71 НН, 62259 Ивањковци – 16 година, сакупља писма и све о Саманти Фокс.

Магдалена Бубало, Ковачића 26, 58000 Сплит – 13 година, жели да се дописује са вршњацима.

Љубица Чизмар, Петро Кузмјак 21, 25233 Руски Крстур – 11 година, воли забавну музику, сакупља салвете.

Ата Хоџић, Николе Демонје 5, 71000 Сарајево – 13 година, воли музику, спорт и путовања, сакупља постере, разгледнице и украсна писма, пише песме и приче.

Иван Перђер, 43. истарске дивизије 14, 52000 Пула – 11 година, сакупља марке и значке, воли спорт, нарочито веслање.

Милан Јоксимовић, Маршала Тита 28, 32300 Горњи Милановац – жели да се дописује са онима који се баве филателијом или сакупљају значке, привеске или хемијске оловке.

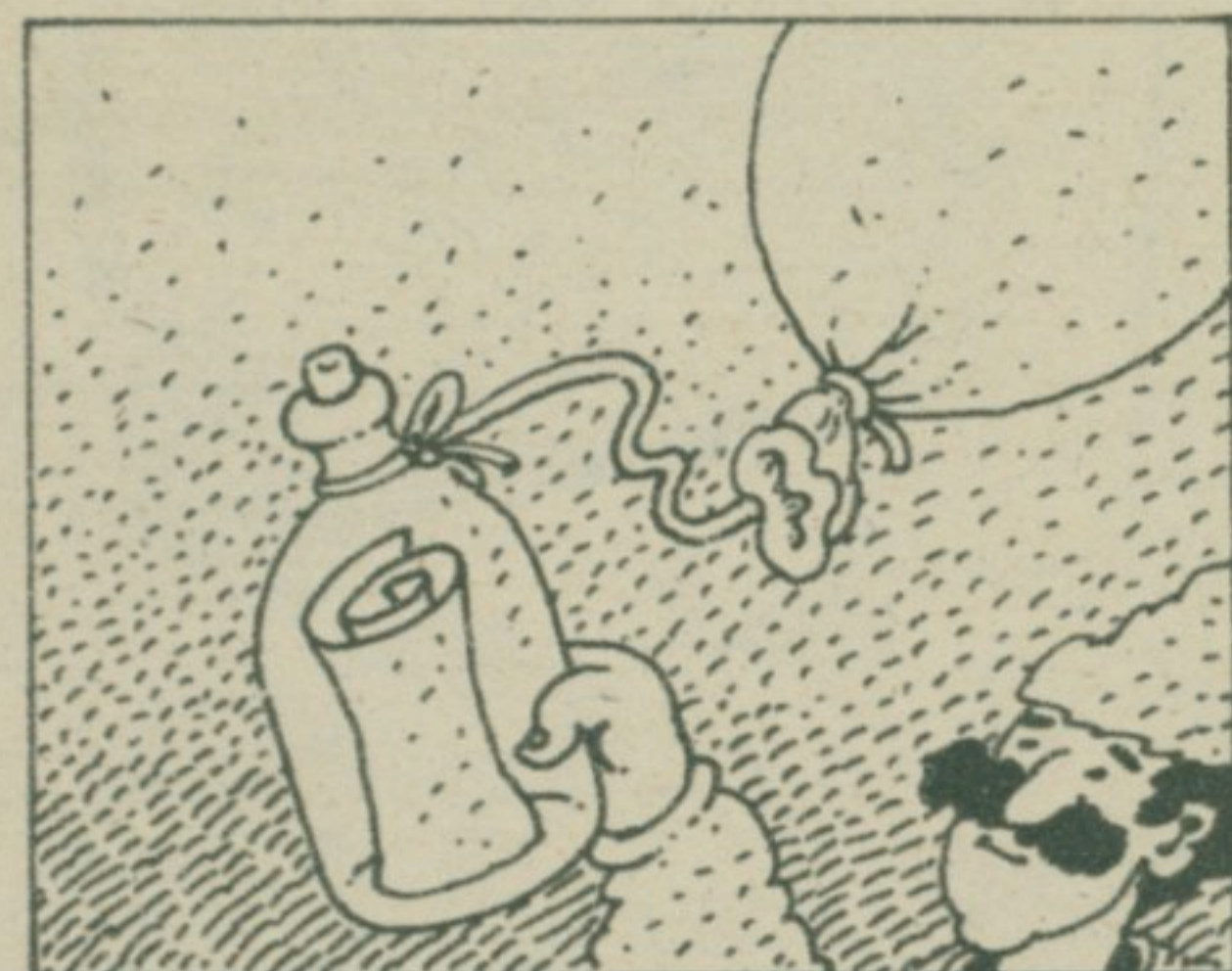
Маја и Сања Радовић, Чика Љубина 1, 11000 Београд – по 15 година, сакупљају постере Тома Круза и групе Брос.

Драгана Глушац, 8. марта 24, 41410 Велика Горица – 14 година, воли музику, плес, спорт (тенис и кошарку), добро друштво, забаву и дописивање.

Златко Ангелески, Бориса Кидрича 78, 97500 Прилеп – 16 година, сакупља марке, разгледнице и књиге, воли дописивање и путовања.

Марија Тешић, Књажевачка 103, 18000 Ниш – 11 година, сакупља салвете, значке, писма и постере, воли рок музику, навија за Партизан.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Колумбији. Радовало би ме ако одговориш како се зове место у коме си нашао балон. Carmen Luthiger, Schulhaus Risch, CH – 6343 Risch."

Ово писмо нам је послала Радмила Шредер (29. новембра 27, Београд) у име Александра Николића и Чедомира Вучићевића из села Рајковца који се, за-

НОВО ГИТАРА

Гитару ћете СВИРАТИ ВЕЋ ЗА 4 МЕСЕЦА ако се при учењу будете служили ШАЈИНОВОМ – ОЗВУЧЕНОМ ШКОЛОМ ГИТАРЕ (штампа ПГП РТБ)! Школу, (књигу и 2 касете) можете набавити у свим продавницама "Промузику" у Београду по цени од 47.000 дин. – или наручити дописницом на адресу: Шајинова озвучена школа гитаре, Други булевар 131/9 – 11070 Нови Београд.

ЕНИГМАТИКЕ:

РЕШЕЊЕ

МАГИЧНИ ЛИК: Карлсруе, термометар, коловодиља, космополит, нередовито, жутилица.

ИСПУЊАЛКА: Истранка, контрола, екстракт, приправа, Карловац, стаклара – Сократ.

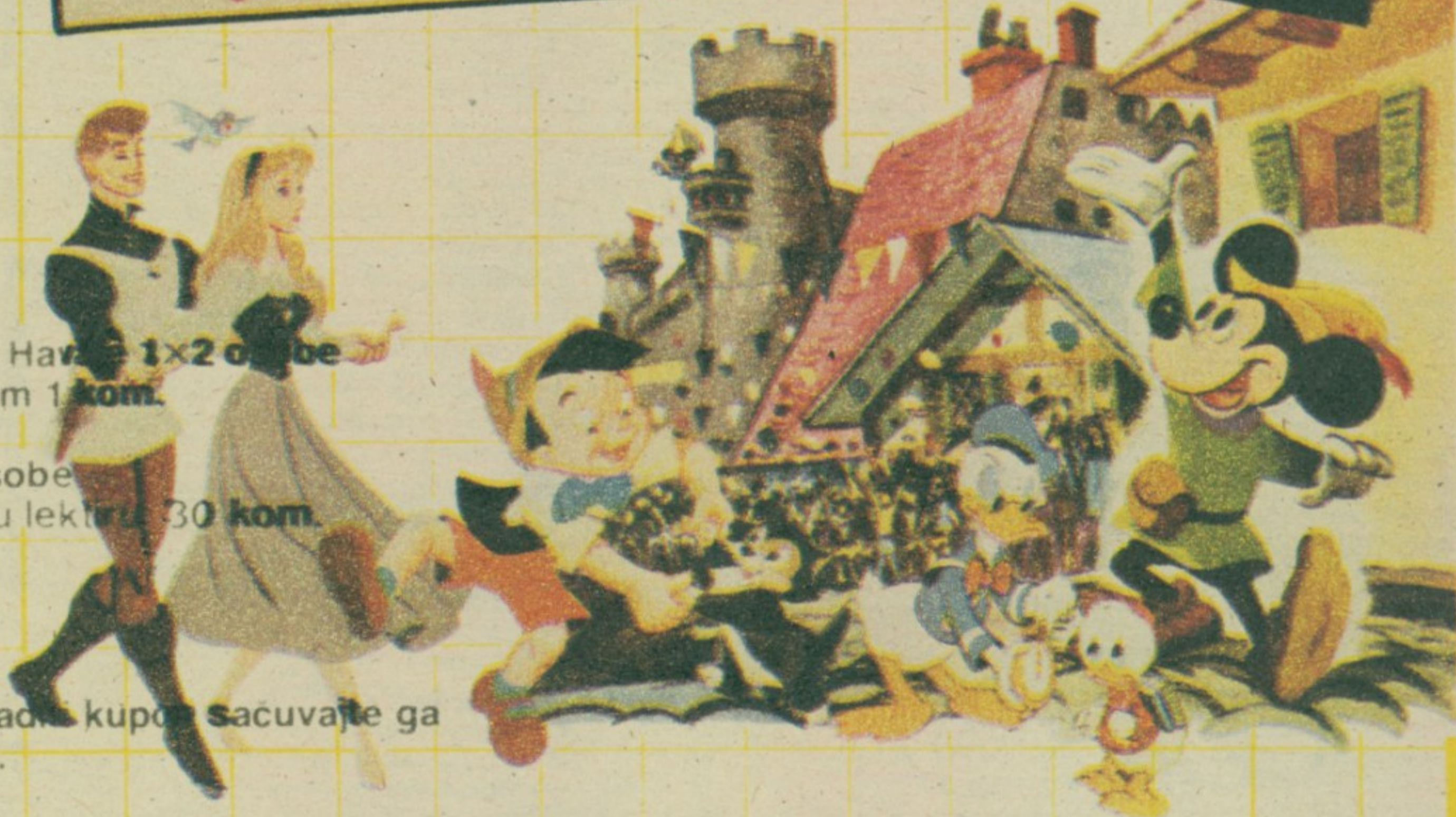

VELIKA NOVOGODIŠNJA NAGRADNA IGRA

NAGRADE:

- Put u Dizniland – Holivud i Haverhill 1x2 osobe
- Kućni kompjuter sa ekranom 1 kom.
- Vokmen – Sony 2 kom.
- Letovanje na Braču 5x3 osobe
- Komplet knjiga za skolsku lekturu 30 kom.
- Kalendar 50 kom.
- Šal 100 kom.
- Majice 100 kom.
- Ručni sat Levis 200 kom.
- U svakom paketiću je nagrada, kupite i sačuvajte ga
- Izvlačenje 28. januara 1989.

Dobitni brojevi biće objavljeni u prvim februarskim izdanjima „Politikinog zabavnika“, „Malih novina“, „Novog Sveta“, „Nevena“, „dečijih novina“.

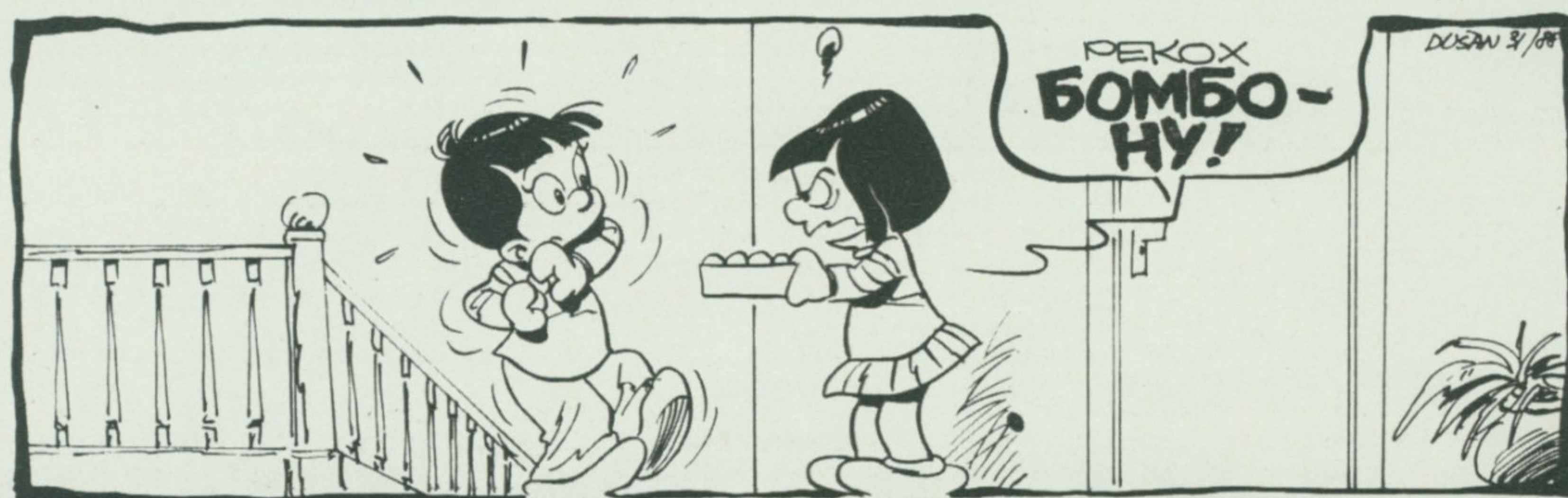
INDUSTRIJA
ČOKOLADE, BOMBONA I PECIVA
U SASTAVU
SOUR „AGROS“ SUBOTICA

NOVOGODIŠNJI PAKETIĆI VAS VODE U SVET

ДУШАН
РЕДМИЋ

Дружина КАМКЕР

НАГРАДНА ИГРА

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

JAT air lift

АВИОНОМ У СВЕТ

Добитници из броја 1926 су:

Jasmina Radojević, Jovana Rajića 2, Beograd (put u Egipat)

1. Путовање у Египат за две особе: Petar Vujošević, Kakanjska 8, Beograd

2. Седмодневни боравак за две особе у Купарима: Marko Pajagić, III bul. 164, Novi Beograd

Đemir Ivanović, B. Kidriča 23, Osijek

